

Flugfiske i Norden

**Kom med i flytringsflottan! Rödingvak i vidda
Fiskens döda vinkel Perfekta sedge-imitationer**

ETT OTROLIGT ERBJUDANDE FRÅN HARDY TILL ALLA SPORTFISKARE

Går du med planer på att köpa ett spö som du egentligen inte har råd med? Då kommer du att finna denna annons mycket intressant.

Ty detta är ett specialerbjudande som introduktion av våra nya carbonfiber Favourite-spön.

Spöserien består av 6 flugspön, 3 spinnspön, ett tvåhands laxspö och ett metspö.

Varje spö har grafitförstärkta spigot-holkar.

Varje spö har en unik yta som gör friktionen mellan spö och lina minimal.

Varje spö har handgjorda silkelindningar i tråd av Hardy's välkända kvalitet.

På grund av allt detta skulle man kunna tro att vår Favourite-spöserie är ganska dyr. Det är den inte.

För sanningen är den att vi är villiga att minska vår förtjänst så att du inte ska behöva gå miste om ett gott köp.

Vidare upplysningar om Favourite-serien kan du få genom din Hardy-försäljare:

Bringséns Flugfiske, 285 00 Markaryd, *AB Fiskarnas Redskapshandel*, 102 61 Stockholm, *Fiske & Fiskar*, 217 43 Malmö, *Fly-Dressing*, 561 02 Huskvarna, *Fyndet*, 831 00 Östersund, *PUB Sport*, 103 98 Stockholm, *Strömvalls Sportfiske*, 401 23 Göteborg, *Utters*, 114 48 Stockholm, *Wobbler*, 217 58 Malmö eller *Hansson & Lund A/S*, Pilestredet 28, Oslo, Norge.

För den kräsne sportfiskaren i mer än 100 år

 HARDY
VÄRLDENS BÄSTA FISKREDSKAP

Åttiotalets Ebberöds Bank

När fiske någon gång debatteras i Sverige, handlar det ofta om laxen. Trots att mycket sagts och mycket skrivits om denna misshandlade fisk, görs ytterst litet för att rätta till allt som gått så snett. Laxdebatten är tjugig, tycker kanske en eller annan dunkroksutläggare, som finner det mer angeläget att rätta till andra missförhållanden inom fisket, för det finns ju så många att välja på.

Trots det tror jag det är viktigt att fortsätta tjata, och att försöka engagera även fiskare som inte fiskar lax, eller för längesedan gett upp att ens försöka, i debatten om laxens vara eller inte vara. Det finns nämligen siffror om laxen, statistik, och det finns en utveckling som visar vansinnet – ekologiskt, ekonomiskt, socialt och politiskt vansinne – i svensk politik på fiskets område.

Vem som helst kan konstatera att laxfisket är åttiotalets paradexempel på Ebberöds Bank. Om detta påpekas tillräckligt ofta, borde så småningom en eller annan makthavare börja lystra – vem vet om inte laxen kan avgöra några röster i nästa val?

En av dem som på ett slående sätt kunnat beskriva Ebberöds-Bank-filosofin i svensk laxpolitik är Hans-Göran Sandqvist i Vindeln, som på laxkonferensen i Piteå i höstas nyktert konstaterade att det tusental laxar och sexton (16!) havsöringar som i fjol passerade trappan vid Norrefors i Vindelälven, skulle öka till omkring 40 000 laxar och 7 000 havsöringar, om havs- och kustfisket upphörde.

Samma förhållande gäller Pite, Kalix, Torne, Åby, Byske, Öre och Lögde älvar... var och en av de fyra större älvarna skulle, ensam, kunna producera mer laxartad fisk än hela det svenska fjällfisket norr om Jämtland! Om sportfiskarna släpptes lös i detta lax-

och havsöringseldorado skulle denna fisketurism omsätta omkring 500 miljoner kronor – varje år.

Om inte annat borde denna halvmiljard te sig lockande för de politiker som representerar Norrlands-kommunerna ifråga. Men de frågar sig naturligtvis omgående vad som finns i den andra vågskålen – hur mycket skulle yrkesfisket förlora?

Hans-Göran Sandkvist har svar på den frågan också. I den vågskålen finns nämligen praktiskt taget ingenting – det svenska havsfisket på lax är en förlustaffär redan nu, och med stigande oljepriser och ökad konkurrens av prispressande norska kassodlare är framtiden för havsfisket efter lax dödsdömt, ekonomiskt sett. Att det inte upphört redan nu är kanske elkonsumenternas förtjänst – det är ju de som betalar det kalaset, som annars skulle belasta havsfisket med ytterligare omkring tio kronor per kilo lax!

”Om havsfiskarna avstod från att fiska”, skriver Hans-Göran Sandqvist, ”och i stället hämtade ut de laxar man i dag fiskar upp från t.ex. laxtrapporna i de utbyggda älvarna, grävde upp en stor grop med hjälp av några grävskopor, placerade hälften av laxarna i gropen tillsammans med en miljon liter olja och avslutade jobbet med att knuffa ned grävskoporna innan man tände på alltsamman, så skulle ett sådant förfarande ändå vara att föredra ur ekonomisk och biologisk synpunkt”.

Drastiskt uttryckt, ja. Men dessvärre sant. Det borde också, om det upprepas tillräckligt ofta kunna begripas även av politiker och andra makthavare. Låt oss därför fortsätta tjata – även de av oss som slutat fiska lax, eller aldrig börjat.

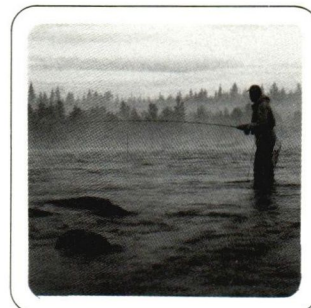
För vem av oss skulle inte vilja vara med när och om norrlandsälvarna än en gång, som fordom, kokar av lax?

Bengt Öste

Flugfiske i Norden NR 1 mars 1982

INNEHÅLL:

Kom med i flytringsflottan	sid 4	Än lever Houpana	sid 20
Läsarnas flugor	sid 8	Okänd Finnmarksvidda	sid 24
Brev från flugfiskardotter	sid 11	Det sura regnet	sid 29
Individuella spöhandtag	sid 12	Splitcanebygge II	sid 36
Fiskens döda vinkel	sid 14	Marknadsnytt	sid 42
Pröva en popper	sid 17	Tankar på strandkanten	sid 47

Midsommarnattsfiske i Tidan vid Ettak, söder om Tidaholm.

Foto: Johnny Johansson.

Kom med i Flytringsflottan!

Det började med enstaka pionjärer i hemgjorda flytringar – idag har Idaho i USA en hel flotta av flytande flugfiskare. Deras fiske ger fantastiska fångster, och lämpar sig i hög grad för nordiska insjöar.

Text och foto: Clayne F. Baker

Västra USA har några av de rikaste flugfiskeälvarna i världen, men trots det är de, liksom många andra strömmande vatten på vår ömtåliga planet, överbefolkade av flugfiskare, förgiftade och sjunker rent allmänt i kvalitet.

Många har därför vänt sin uppmärksamhet mot sjöflugfisket. Tusentals sjöar och dammar erbjuder ett utmärkt fiske, som är lika bra eller till och med bättre än det man finner i strömmande vatten. Det är inte bara så att fisken vanligtvis är större i sjöarna, utan dessutom vinner ensamhetens sköna majestät ditt hjärta för mitt sätt att sjöflugfiska. Man är långt borta från närgångna "fiskegrannar" vid de överfulla strömvattnen.

På senare år har en grupp flugfiskare i Idaho, – ofta kallade "The Float – Tube Navy" – finslipat en fisketeknik, som är så effektiv att den är väl värd all uppmärksamhet från alla stillavattenfiskare, som vill komma i kontakt med fler och större fiskar.

Med simfötterna kontrollerar man sin flytring, och har därmed händerna fria att sköta spö och lina.

Flytring med uppblåsbart ryggstöd, sittsele och förvaringsfickor för småprylar.

"Jesus byxor"

Ernest Hemingway såg "flytringsflottan" vid Silver Creek innan han dog, och han kallade deras utrustning för "Jesusbyxor", eftersom den gav flugfiskarna förmåga att gå på vattnet. Men i själva verket går en flytningsfiskare inte på vattnet, – utan i det.

Flytringen, som här i U.S.A. kallas float-tube eller belly-boat, är helt enkelt en 20 inches innerslang från en lastbil, försedd med ett kraftigt överdrag av canvas eller vinylnylon. Dessutom har flytringen en sele eller sits av samma material, som man sitter i, med hål för benen. Flugfiskaren som

bär brösthöga vadarbyxor av strumpmodell och lösa simfötter paddlar baklänges med en bekväm upp- och nedåtgående rörelse med fötterna.

Flugfiskare som kastar från dessa märkliga små "båtar" har hela sjön i sin hand, och dessutom bemästrar de hela vattnet från ytan ner till botten. De har funnit en teknik som är ett spännande alternativ till konventionellt strand- eller båtfiske.

Flytringarna är lika användbara i stora som i små vatten. Med dem har flugfiskare framgångsrikt trängt in på öringarnas och regnbågarnas sista domäner, – de smala gatorna mellan skyddande växtbälten; de mörka

forts å nästa sida

Man fiskar iklädd brösthöga vadarbyxor av strumpmodell.

← En fem kilos regnbåge, tagen av Mike Glenn vid flytringsfiske i Mission Lake i Montana.

Trettiofyra fiskar mellan 2,5 och 5 kilo – en dagsfångst för flytringens mästare

---

platserna inne under överhängande stränder; över, under och runt omkring sjunkna timmerstockar och träd; de grunda och steniga bottenarna en bit ut, men där det är lite för djupt att vada, men där det också finns farliga uppskjutande klippblock som gör att båt fiskaren undviker dem. Flytringen, med sin låga profil, tar flugfiskaren inom kasthåll på alla dessa platser, som ofta håller vattnets största fiskar.

Kasta man från flytring, behöver man inte sluta fiska för att ta några årtag eller manövrera en utombordare. Fiskarens händer är hela tiden fria att kontrollera spö och lina. En tom flytring för var och en i familjen tar nästan ingen plats och kan lätt transporteras i bagageutrymmet även på en liten bil, och en flytring kan stivas i ryggsäcken då man vill vandra till avlägset liggande fjällsjöar.

Punkteringssäker

De, som just skall till att börja sin bana som flytringsfiskare, är ofta bekymrade över säkerheten vid fisket. De känner sig utlämnade. Men flytringen ligger djupt i vattnet och är förvånansvärt svår att få att välta över, eftersom fiskarens kropp till största delen befinner sig under vattnet, och tyngdpunkten därmed är låg. Innerslangen av gummi tycks genom sitt starka överdrag av canvas vara i det allra närmaste punkteringssäker, och efter tusen säger tusen timmars fiske från sina ringar, rapporterar Flytringsflottan i Idaho att punkteringar helt enkelt inte inträffar. Men flytringsfiskare varnar oss att grunda snabba strömmar kan vara otroligt farliga! I sådana vatten händer det lätt att kroppens tyngdpunkt förskjuts så att man tippa över ända. Erfarna fiskare undviker därför den typen av snabba strömvatten.

Fantastiska fångster

Vårt moderna sätt att fiska från flytring inleddes av Darrell Grimm från Nampa i Idaho. Genom att använda grodmansfötter för att driva

flytringen framåt, fiskade Darrell och en liten grupp av hans vänner sig genom nordvästra delarna av Amerika under flera år utan att knappast någon la märke till dem, innan historier om deras fantastiska och märkliga fångster läckte ut. Men idag är nästan varje sjö i södra Idaho prickig av flytringsfiskare varje dag under hela säsongen.

Darrell Grimm tillförde flytringen två betydande förbättringar – en linbricka av enkel canvas som hjälper flugfiskaren att lägga upp linan i fina slingor, och ett ryggstöd som fästs med blixtlås och som innehåller en till hälften uppblåst liten innerslang från till exempel en sportbil eller en motorcykel. Ryggstödet gör flytringen bekväm och är dessutom lite av räddningsväst” om huvudslangen mot all förmodan skulle punkteras. Den fungerar dessutom som vågbrytare och hindrar vatten att skvalpa in när man fiskar i vindpinade vatten. Man fiskar ju helst med vinden i ryggen.

Men att fiska från flytringen är mycket mer än att fiska från en liten båt. Det ger en mycket fascinerande teknisk möjlighet att presentera nymfer, torrflugor och streamers för öring och regnbåge på ett mycket naturligt sätt.

Flytringsfiskare använder oftast spön mellan åtta och nio fot långa. Eftersom man sitter lågt i vattnet ger ett så långt spö bättre kontroll och ökad kastlängd, och man kan fiska hela dagen utan att bli trött. Här i U.S.A. har ju de traditionella flugfiskarna idag vanligtvis mycket kortare spön, medan ni i Skandinavien oftast använder spön i just de längderna, och har därmed redan en lämplig utrustning.

Lönande linbyten

Fluglinorna är det viktigaste kapitlet i sjöflugfisket, och nästan varje lina som tillverkas idag har sin givna plats vid flytringsfiske. Att finna det djup som fisken jagar på är inte alltid så lätt. Erfarna fiskare har därför alltid med sig flera linor, däribland flytlina, sinktip och flera sjunklinor, från långsamt sjunkande till de snabb-sjunkande med blykärna. Vatten-

djupet, mängden eller avsaknaden av vattenväxter, och vilken typ av insektsliv det finns på den aktuella platsen, plus hur man vill fiska sin imitation kan vara faktorer som påverkar linvalet. Den som är van vid flytringsfiske har lärt sig att det kan vara mer lönsamt att byta till annan linotyp än att byta fluga för att nå framgång.

De flugor, vi flytringsfiskare i Idaho använder, går förmodligen bra också i era nordiska vatten. De är naturligtvis i första hand imitationer av trollsländenympor, flicksländenympor, nattsländor eller nattsländepuppor, dagsländenympor och olika myggpuppor. Andra vattendjur som vi kopierar vid bindstället är iglar, färskvattensmärlor, ryggsimmare, corixor, småkräftor och naturligtvis småfiskar i form av streamers.

De flesta flytringsfiskare kastar inte till en särskilt utvald fisk, utan fiskar i största allmänhet större ytor av öppet vatten där man erfarenhetsmässigt vet att de stora fiskarna jagar fram. Oftast då med en sjunklina. Men om man upptäcker någon insektskläckning, och öringen eller regnbågen är igång i ytan, så reagerar flytringsfiskaren snabbt och byter till en flytlina och lämplig fluga.

Två mästare

Av alla de tusentals flytringsfiskarna i USA framträder två man som mästare i att behärska tekniken: Darrell Grimm från Nampa i Idaho, och Del Canty från Leadville i Colorado. Fastän de aldrig har träffats, så har dessa båda duktiga sjöflugfiskare en hel del gemensamt. De fiskar båda enbart från flytring, och de reser till fjärran belägna sjöar, om de vet att dessa har extra stor och intressant fisk. De fiskar många långa och ansträngande timmar, dag som natt, och i vilket väder som helst, – med en tålmodighet som gränsar till vansinne... De använder utrustningar som ska kunna stå emot ursinnigt vilda regnbågar i världsrekordklass. Tvåhundra till fyrahundra meter backing och tafsar som stoppar för 5–6 kilo, är deras standard.

Deras flugor är också lika, – de är stora!

På fisketurer bär Darrell Grimm med sig upp emot *arton tusen* mönster av iglar i en mängd olika nyanser av oliv, brunt, grått och svart. De flesta av hans flugor är bundna på en fyrans silverfärgad krok, som han anser är överlägsen i skärpa och styrka. Hans flugor är små konstverk, oklanderligt bundna av mohair eller hårdubbing.

Del Canty är berömd för ännu större flugor på fyrans eller tvåans krok. Han använder matuka-mönster, fluorescerande Wolly Worms och en jätteräka gjord av grävlingshår.

Öring på 14 kilo!

Deras störst likhet ligger i deras fantastiska förmåga att fånga stora troféfiskar. Varje år fångar de båda fiskar som ligger över fem kilo i sjöar som Flaming Gorge i Utah och Wyoming, Pyramid Lake i Nevada, Henry's Lake i Idaho och Clark Canyon Reservoir i Montana. I april 1979 slog Del Canty ett nytt rekord med en Kamloop-regnbåge på 13 kilo. Detta skulle vara ett livs fångst för varje annan flugfiskare, men Del kan skryta om åtskilliga andra troféer som inte just är "kattfisk". En vanlig brunöring från Pyramid Lake vägde lite över 14 kilo, en från Flaming Gorge vägde 12,5 kilo, och en från Great Slave Lake i nordvästra

Kanada vägde 5 kilo, plus alltför många andra för att över huvud taget räkna upp dem här. Bara under en enda dags flytringsfiske i Clark Canyon Reservoir fångade Darrell Grimm – och släppte tillbaka – inte mindre än 34 fiskar i storlek mellan 2,5 och 5 kilo.

Alla har inte rätt temperament för att bli flytringsfiskare. Ensamheten, tålmodigheten och köld och andra umbäranden kan bli för mycket. Men även den som bara fiskar från sin flytring någon gång emellanåt har sin chans att fånga verkligt stor fisk – de där som går ute i sjön, och som man inte når från land. Där erbjuder troligtvis flytringen de bästa möjligheterna.

I alla era nordiska länder har ni fina vatten för flytringsfiske – Danmark har kanske inte så många sjöar, men liksom grannländerna har också Danmark långa kuststräckor mot öppet hav med möjligheter att fiska till exempel havsöring. I Sverige liksom i Finland har ni alla era insjöar – idealiska för min fisketeknik.

Jag vet att i en del av era vatten är endast strandfiske tillåtet – en klubb kan ju införa en sådan bestämmelse för att skydda en liten göl eller tjärn. Många tror kanske också att flytringsfiskarna stör övriga fiskare, och skrämmer fisken utåt, men som min svenske flugfiskarvän Gunnar Johnson säger, samtidigt ger det en avlastning av stränderna, och fler bra fiskeplatser för dem som vill kasta

från land. Flytringen behöver därför inte konkurrera med det vanliga flugfisket.

Okänt i Norden

I Norge måste alla redskap desinficeras innan man börjar fiska, och även i Sverige vill ni på samma sätt skydda en del vatten mot framförallt spridning av kräftpesten. Men flytringen utgör här inte större fara än t.ex. ett par vadarbyxor, – och de är ju tillåtna på de flesta platser. Jag vet genom Gunnar Johnson att flytringsfisket i stort sett är helt okänt i Norden. Vi tycker båda att det är märkligt, eftersom det skulle innebära nya och ökade möjligheter i sjöar som idag inte alls fiskas i den omfattning dessa vatten tål.

Vad vi båda vet, så finns det t.ex. bara en komplett flytringsutrustning i Sverige. Den har Kenneth Boström som skaffade sig den då han besökte Idaho 1980. Så det är troligt att Kenneth är Sveriges ende medlem i "The Float-Tube Navy" idag, men jag gissar att hans blå och gyllengula flytring kommer att få massor av sällskap, när seriösa sjöflugfiskare i Skandinavien tänkt igenom de många möjligheter till spännande sportupplevelser som står till buds just runt knuten.

Kom och fiska med oss. Gå med i flytringsflottan! Du kommer att gilla det!

En 4300 år gammal idé

Flytringsfiske är egentligen inte en ny sport. På sätt och vis är flytringen till och med kanske äldre än fiskespöet. Assyriska kopparreliefer från omkring år 2.300 före Kristus avbildar fiskare som rider grensle över uppblåsta getskinn. De fiskade med handlina, som går direkt till fiskens mun. Relieferna får oss att förmoda att fisken var fäst med någon slags krok. Men den assyriska och babyloniska krigsmakten använde också uppblåsta getskinn för att ta sig över de båda floderna Eufrat och Tigris – "*varje soldat med ett getskinn under kroppen, och paddlande med ben och armar, men hållande i sin mun ett av getens ben, i vilket han blåste in luft som i en säckpipa*".

Redan 1812 annonserade Goodyear Rubber Company en flytring i ett fri-luftsmagasin. Den var försedd med en tältliknande fastsydd regnkappa och rekommenderades såväl för jakt som fiske. År 1906 marknadsförde ett franskt företag en "dubbeldäckad" typ av flytring. En noga inspektion av fotot på den visar att fiskaren bar något som kan liknas vid simfötter. Uppfinningen av den uppblåsbara bilinersslangen skapade en plattform för experimenterande fiskare över hela världen, och de fabrikstillverkade flytringarna överkladda med kraftigt tyg och sittsele utvecklades.

Läsarnas flugor

Redaktör Bengt Öste

Nu är det dags igen, för de kvällspass vid städet som skall ge fiskeglädje i sommar...

Denna gång bjuder läsarna något så ovanligt som nya laxflugemönster – men också nya imitationer av de kära nattsländorna.

Fyra äktsvenska laxflugemönster Av Lennart Jonsson

När jag för ett tiotal år sedan lärde mig binda flugor, fann jag snart att mönsterbindningen inte var något som tilltalade mig särskilt mycket. Intet ont om de gamla klassikerna, men jag ville göra något eget, inte bara kopiera en fluga som någon annan hittat på för hundra år sedan.

Det kändes nytt och roligt, men visst fick jag ofta snabbt gömma mina egna skapelser, för att inte någon fiskekompis skulle få se dem och säga upp bekantskapen med mig... och en gång kom min fästmö utrusande från toaletten, vilt skrikande – det satt ett "äckligt monster" på fönsterbrädan.

"Monstret" var en av mina egenhändigt komponerade tubflugor. Men jag fick revansch: dagen efter fick jag en tvåkilosöring i Enångersån på just den flugan.

Men det är inte bara för att det är roligt, som jag binder mina egna mönster. England och USA har skaffat sig en egen flugbindningskultur,

Lennart Jonssons egna och med framgång testade laxflugor, överst Villiga änkan, i mitten Nattblomman och Blå strimma, samt underst Gul puckel.

(Foto Lennart Jonsson).

Per Klippinges favoritpupper, bundna av beige opossum.
(Foto Bengt Olson).

Tre versioner av Rusty Rat, överst den "äkta" flugan, därunder två framgångsrika varianter.
(Foto Bengt Olson).

Per Klippinges variant på Silver Rat – en 6/0 som han rekommenderar för storid!
(Foto Bengt Olson).

och det borde vi nordbor också göra. Ja, vi har börjat, med alltfler nordiska torrflugor och nymfer, men när det gäller lax- och havsöringsflugor är vi inte lika självständiga och uppfinningsrika. Själv fiskar jag så gott som uteslutande med egna mönster även efter lax och havsöring – och ännu har jag inte märkt någon större skillnad på mitt och mina fiskebröders resultat, trots att de använder de gamla pålitliga "klassikerna".

Här är fyra av mina mönster:

BLUE STREAK (Blå strimman)

Tag: Silvertinsel

Butt: Röd floss

Stjärt: Topping och några fibrer från påfågelvärdet

Kropp: Bakre delen guldtinsel, främre delen rosa chenillegarn

Ribb: Tretrådig guldtinsel

Fronthackel: Orange tupp

Vingar: Röda styva tupphackel, svart och mörkblå skulderfjäder från gås

Sidor: Djungeltupp korta

Huvud: Svart

WILLING WIDOW (Villiga änkan)

Tag: Guldtinsel

Butt: Gult strutsherl och gult floss

Stjärt: Grå sidofjäder från gräsand

Kropp: Guldtinsel

Kroppshackel: Herl från påfågels ögonfjäder

Ribb: Tretrådig guldtinsel

Fronthackel: Mörkröd tupp

Vingar: Ekbrunspräcklig vingpenna från kalkon, gul och grön skulderfjäder från gås

Sidor: Röd topping från nacken på diamantfasan som skall ligga i höjd med kroppens översida och sluta jäms med stjärtspröten

Huvud: Svart

NIGHTFLOWER (Nattblomman)

Tag: Silvertinsel

Butt: Svart strutsherl

Stjärt: Blå gås

Kropp: Svart ullgarn

Ribb: Tretrådig guldtinsel

Fronthackel: Svart tupp

Vingar: Svart, röd och grön skulderfjäder från gås. Den svarta fjädern paras ihop med en röd mittstrimma.

Huvud: Svart

YELLOW HUMP (Gul puckel)

Tag: Silvertinsel

Butt: Rött strutsherl

Stjärt: Topping med inslag av röd gås

Kropp: Bakre delen blå floss, främre delen svart ullgarn

Ribb: Tretrådig guldtinsel

Fronthackel: Röd tupp

Vingar: Ekbrunspräcklig vingpenna med vit spets från kalkon brun, röd och gul skulderfjäder från gås

Sidor: Nackfjäder från diamantfasan

Huvud: Svart

Tre versioner av Rusty Rat Av Per Klippinge

För många år sedan då jag inte band mina flugor själv utan köpte dem från bl.a. Margrethe Thomsen, Vessigebro, fick jag Rusty Rats som hade orange bakkroppar av flossilke, utan ribb, och vingar av mixat svart och vitt isbjörnshår. Kraghacklet var badger och huvudena svarta.

På den fluga jag bundit efter den förebilden (flugan i mitten, av de tre på bilden) har jag dock ersatt isbjörnen med hår från min trogne fiskekompis Kasper (mellanschnauzer).

Nästa Rusty Rat (överst på bilden) är den som jag tror är den vanligaste. Både Gunnar Johnsson och Lennart Bergqvist binder den på det viset, d.v.s. med guldgul flossilke-bakkropp och guldrubb, grey fox som vinge, grizzle kraghackel och rött huvud.

Rusty Rat nr 3 (underst) är en version som en dansk fiskare vid Emån visade mig, och sade att "så här ser den ut, i original", alltså med orange flossilkekropp med guldrubb, vit och svart "mixad" hårvinge – mycket kort! – med några påfågel-svärdherl under vingen, och med rött huvud.

Ganska förvirrande, med andra ord. Hur ser Din Rusty Rat ut, Bengt?

*

Ja, så skrev Per Klippinge i ett brev till redaktören för Läsarnas Flugor – och det brevet gav upphov till en stimulerande brevväxling. Jag hade nämligen kvar ett par Rusty Rat av den typ som Per en gång i tiden fått

från Margrethe Thomsen – och även jag hade fått veta att så skulle de se ut, detta var originalet, den enda riktiga Rusty Rat...

Skillnaden var att jag fått mina från en fiskebroder som fiskade i Altaälven i Norge, där han förvärvat dem av en klepper, som i sin tur fått dem av en amerikan som använde dem i Alta – och som fick mycket lax på dem. De fungerade ypperligt även för kleppern, för min fiskebroder och för mig, och detta i många andra vatten än Alta, bl.a. Älvkarleby och Mörrum.

Men "äkta" Rusty Rats var de inte... Hur sådana ser ut, fick jag inte klart för mig förrän åtskilliga år senare, då jag skaffade mig boken *Atlantic Salmon Flies & Fishing* av Joseph D. Bates, Jr. I denna guldgruva för en laxflugbindare finns en utförlig beskrivning av hur Rusty Rat – Amerikas Jock Scott, skulle man kunna säga, för den är det i särklass mest berömda och framgångsrika av alla laxflugemönster på den sidan Atlanten – kom till och hur man binder alla mönstren i RAT-serien (förutom Rusty Rat heter de Grey Rat, Silver Rat, Gold Rat, Rat, Copper Rat, Black Rat, Red Rat och Brown Rat). Den första Rat-flugan komponerades av Ray Angus Thomson – det är hans initialer som gett flugorna deras namn, "rat" = råtta är det alltså inte fråga om.

Den allra första, år 1911, var emellertid Grey Rat. Vem som egentligen är upphovsmannen till Rusty Rat, den mest ryktbara flugan i serien, är inte helt klart, det kan ha varit Thomson, överste Monell eller doktor Orrin Summers. Hur som helst har *alla* Rat-flugorna det gemensamt, att de 1/ har huvudet av röd bindtråd, 2/ har vingar av grey-fox-hår, och 3/ har kraghackel av grizzle-fjäder.

Den äkta Rusty Rat-originalet – skall se ut så här:

Tag: Oval guldtinsel

Stjärt: Tre-fyra påfågel-svärd-herlspetsar, ganska korta

Kropp: bakre halvan klargul floss, främre halvan påfågelherl; en stump av den gula flossen lämnas kvar från kroppens mitt, bakåt till kroppens slut, på kroppens ovansida.

Ribb: oval guldtinsel

Vinge: en liten bunt grey-fox-hår

Hackel: ett grizzle-hackel, kragbundet

Kinder Jungle Cock (kan uteslutas)

Huvud: röd bindtråd.

forts å nästa sida

Så ser originalet alltså ut, och det är så som Gunnar Johnson och Lennart Bergqvist binder den (flugan överst på bilden)... och numera även jag och Per Klippinge. Men det är inte förbjudet att göra varianter, i all synnerhet om fisken gillar dem... den Silver Rat som Per Klippinge också skickat mig, avviker från originalet genom att ha påfågelsvärd i stjärten (skall vara topping) och silverrib (skall vara guld).

Men snygg är den... och storidar lär vara glada i den, skriver Per Klippinge. Jag måste pröva.

*Så får puppan
lyster och liv
Av Per Klippinge*

När nattsländorna kläcks, vaknar regnbåge och öring till liv i våra vatten. Kraftiga vak bryter vattenytan och jakten på dom begärliga "puppor" är i full gång.

Nattsländorna är mycket vanliga i "mina hemmavatten". Betydligt vanligare än t.ex. dag- och bäcksländor, vars kläckningar – som verkligen "drar upp fisk" – är mycket lätt räknade, på ena handens fingrar, tyvärr.

Men nattsländorna är trevliga varselser och jag tror att det för många, som för mig, just är dessa nattsländekläckningar som bjuder på dom vanligaste vaksituationerna under säsongen. Ofta är det dom frikläckande nattsländearterna som – simmande eller upplyfta av strömmen – väcker fiskens plötsliga aptit. Fisken tvingas till aktivitet för att "komma till" och förse sig av puppor i sin färd mot ytan. T.o.m. den "mossiga gammelfisken" vaknar upp och avslöjar sin väl valda ståndplats till flugfiskarens glädje!

Jag minns så väl den gången när fiskebroder Sten-Olof och jag satt tillsammans i en av hyrbåtarna i den fina och mycket intressanta sjön Svartegöl vid Kosta. Det var i slutet av juni, litet mulet men varmt. Vattnet låg som en spegel i den näckrosomkantade sjön. Vi hade varit ute i båten ett par timmar utan att se ett enda vak. Skymningen kom så sakteligen. Vi misströstade. Att sitta i en båt timme efter timme, utan att ha

det minsta lilla vak att kasta på, kan bli ganska jobbigt.

Men så plötsligt började det förut så blanka vattnet få liv! Först i form av små "regndroppar". Det var ganska stora, ljusbruna nattsländor som började kläckas! Den lilla regndroppslänkande vakringen blev till när sländorna "poppade", eller flög rätt upp genom vattnet. Det dröjde inte länge förrän ytan började prickas av ganska stora "regndroppar". Det var dom välgödda svartegölsregnbågarna som hastigt väckts i sommardvalan för att ta del i kalaset! Jakten var i gång! Framför oss och bakom oss, överallt i hela sjön plöjde regnbågarna upp härliga svallande vak.

Vi blev nog litet ivriga, Sten-Olof och jag. Utan att tänka oss för kastade vi båda samtidigt mot varsin fisk, så olyckligt att bakkasten kom i kors. Aldrig någonsin har väl ett lintrassel tagit så lång tid att reda ut. Allt retfullt ackompanjerat av regnbågarnas härliga vak! Efteråt skrattade vi åt vår iver. Båda hade vi drillat och fått känna på de nattpuppejagande regnbågarna. Minns jag rätt, tror jag t.o.m. vi behöll varsin fisk till röken.

Den kvällen fiskade jag för första gången med opossumpuppan. Den fungerade fint och har sedan dess alltid haft sin givna plats i flugasken. Den har givit mig – och även några av mina vänner – flera fina fisken i både sjö och ström, just vid sådana här tillfällen, då nattsländor kläcks och fisken drar till puppjakt. Opossumpuppan binder jag, som framgår av namnet, från opossumrättans päls. Den dubbade kroppen från underhåren i kombination med det mjuka "hacklet" från täckhåren, ger flugan lyster, – men framförallt liv.

Jag binder den i två versioner, på krok 12–16. Den ena är avsedd för fiske strax under – eller med lite Permaflote – på ytan. Välj en lätt krok, t.ex. Mustads 94840. Den andra är avsedd att fiskas litet djupare. Speciellt i strömvatten kan det vara bra att den bryter igenom ytspänningen direkt. Välj en något tyngre krok, t.ex. Mustads 3906 b, och förtyng med koppartråd.

OPOSSUMPUPPAN

Bindtråd: brun

Rib: koppar eller guld

Kropp: dubbad av underhår från cremefärgad opossum

Hackel: spunnet i en ögla, från täckhåren

Huvud: ett par varv dubbing, samma som kropp

Brev från en flugfiskares dotter

Av Jessica Johansson
Foto: Gunnar Johnson

Kära läsare! För ett antal år sedan fick min far stora nippran! Och i samma veva blev huset översvämmat av håvar, flugspön, sjunk- resp. flytlinor, färgglada smådjur av påfågelfjädrar, stackars små nakna tuppar osv. som visst kallades flugor, flugbindningsstöd m.m. Kort sagt: man såg inte ens fötterna framför sig för alla dessa attribut som hör flugfiskaren till. Strax därefter var även pappa försvunnen.

Skulle man hädanefter händelsevis vilja ha tag i honom var det bara att söka sig till "de stora fiskarnas land" eller rättare sagt vatten. Hade man där turen att se skymten av alla flugor och annat skrammel i hans ovärderliga fiskehatt (och därmed också honom själv), så kunde man slå sig i backen på att hans position var helt omöjlig att nå. Klättra på stensidor eller vada ut i strömmen var ju inte precis ens starka sida. Ropa var även det en omöjlighet, ja rent av en dödssynd! Den stora, åtråvärda öringen bakom stenen, som pappa hade brottats med i över en halvtimme, kunde ju bli skrämmande och försvinna. Det vore väldigt förargligt att behöva svälta sig genom resten av dagen bara för den lilla bagatellen.

Genom åren har jag fått otaliga bevis på att flugfiskaren tillhör ett sällsamt släkte. För det första så tycks endast ett fåtal av vårt lands talrika fiskartsbestånd överhuvudtaget räknas som fisk. Får en vanlig dödlig uppgiften att räkna upp fem olika fiskar så säger hon/han kanske gädda, abborre, mört, gös och strömming. Flugfiskaren kan inte ens räkna upp fem stycken. Han tar på sig sin envisaste uppsyn och hävdar med bestämdhet att

det enda som räknas är ädelfiskarna dvs. lax, öring, harr och röding.

– Jaha, säger jag då (som har gått snart tolv år i skolan varav tre år på gymnasiet och tror mig kunna det här med fisksläktet), sik då?

– Vaddå sik? Frågan ställs med maximalt uppdragna ögonbryn, hela ansiktet riktigt utstrålar oförståelse.

– Jaa sik är väl också en ädelfisk, med fettfena längst bak och allt...

Pappa är nära upplösning! Antingen hade hans tids skola urusla biologiböcker eller så är det bara flugfiskaren i honom som absolut vägrar inse att ädelfiskens släkte även omfattar sik. Jag förstår emellertid att det man inte vill tro, det tror man inte och drar mig snabbt ut diskussionen.

Mitt i den smällkalla vintern är det så dags för den årliga överblicken av allt material, som kan användas kommande sommar. Hela familjen blir raskt tillsagda att smyga omkring så att inte luftdragets rafsar om i flugasken och blandar ihop Blue Dun med Red Quill. Sist men inte minst så kommer turen till flugspöna! Efter ett tag hittar man toppar, mittdelar och ihopsatta spön överallt. De ligger tvärs över möbler, hänger i taket, står i hörn. Varför? Jo, dom har blivit lackade och ska nu TORKA!

Kära läsare, om ni någonsin provat lacka något själva så är ni medvetna om att lacken blir förstörd om det kommer damm på den. Slutsats: Det blir en omöjlighet att ens gå omkring i huset!

Som ni nog redan har fått klart för er så är det inte alltid lätt att vara dotter till en flugfiskare och värre ska det visst bli. Detta pga en alldeles utomordentligt to-

kig idé som min annars så balanserade far har fått. Han planerar en igångsättning av ett strömakvarium. I detta ska han företa entomologiska studier och där ska det sedermera (om han nu får som han vill – vi övriga i familjen håller på att organisera en motståndsrörelse) kläckas bla. bananflugor. Dessa flygfän heter visst dagsländor säger pappa, men enligt mitt tycke ser dom ut som flygande bananer. Till råga på allt så kryllar det ju av otygen överallt kring våra vatten. Varför i all fridens dar går det inte att studera dom i deras naturliga miljö? Nähä, dom ska prompt tas in i huset! Ännu en liten fundering: Hur kan man överhuvudtaget bara tycka att bananflugor är ett intressant studieobjekt? Man ska nog vara flugfiskare för det...

En annan sak som gör flugfiskaren säregen är hans sätt att redovisa eventuell fiskeresultat på. När maka och barn störtar fram vid hans hemkomst och andlöst undrar hur många bamsingar husets försörjare dragit upp i dag då, får dom ett litet förläget leende och ett tveksamt "mjaaa" till svar. Efter en kvarts effektiv pumpning och slutligen en tjuvtitt i fiskeväsken (som befinnes vara TOM) kryper det fram att den landade fisken uteblivit, MEN... att han haft två kraftiga s.k. påslag. Därefter följer en lång utläggning om att en flugfiskares främsta uppgift inte är att få så stor kvantitet som möjligt. Oh nej, det är först och främst kvalitén som räknas (dvs. ädelfisk, som dessutom bör väga över halvkilot), sedan är det mysigt att vara i skog och mark, att andas ren luft, att höra fåglarna kvittra osv. Slutligen kommer kraftfulla ord om att det roliga med sporten är själva spän-

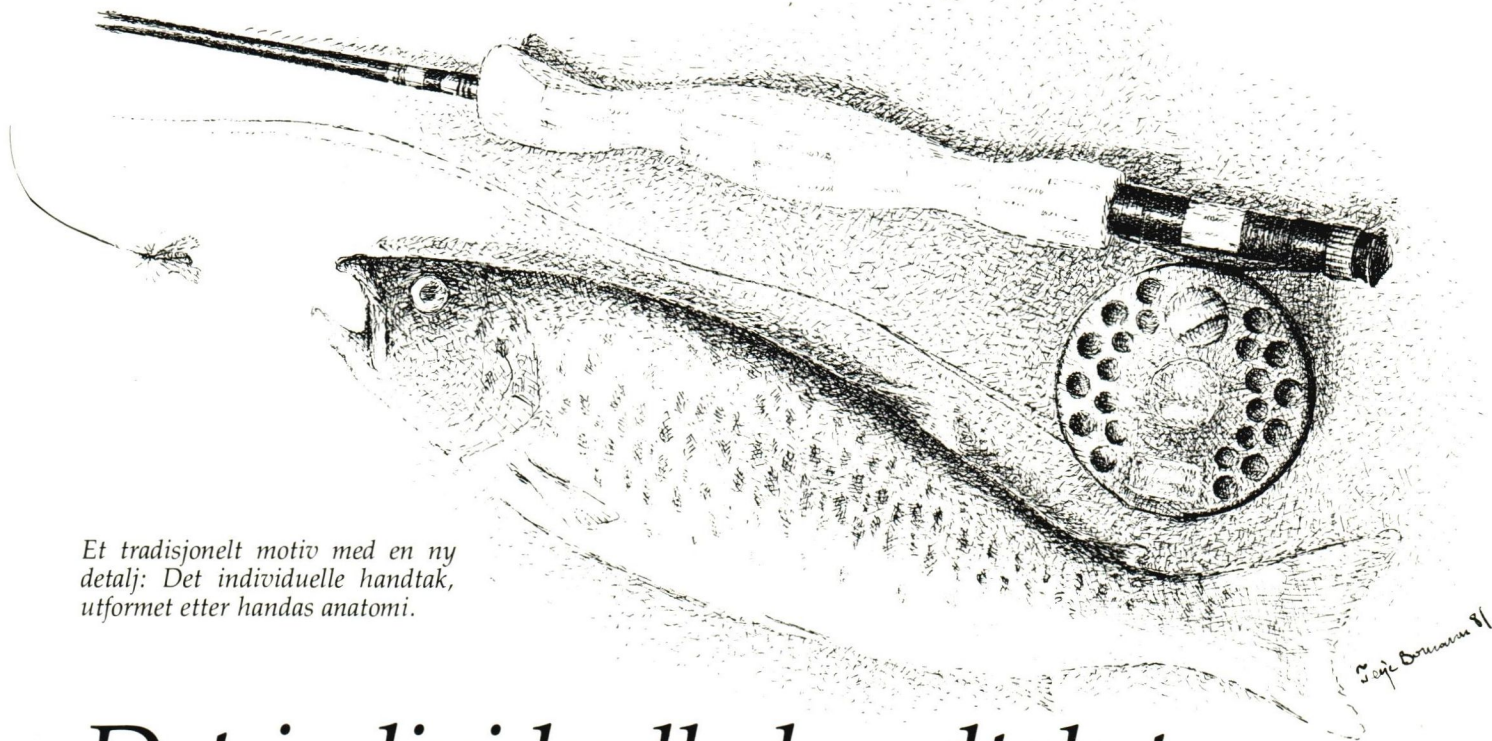
ningen att vänta ut bytet, slänga efter vak, leka med fisken. Absolut inte att skövla våra sjöar och älvar med rovgiriga metoder och sedan bära iväg hinkvis med fin fisk, som snabbt blir förstörd...

Nu har emellertid bortförklaringarna tagit slut, dvs det är numera ingen som går på vad de lottlösa fiskarna säger, men naturligtvis har något ljushuvud kommit på en ny gångbar ursäkt. Han har uppfunnit den "hullingslösa kroken"! Som rekommendation eller orsak till att använda den uppges "ett underlättande för lösgöring av fisk och därmed också skonsamhet vid en returnering av eventuellt fångad fisk". Denna hyllning av "hullingslösingarna" försvarar emellertid inte det faktum att husets katt numera går omkring svältfödd och eländig. Att det blivit modernt med en slank linje bland tvåbenta bör ju inte, som jag ser det, drabba även husdjuren. I julas tvingades vi till och med att köpa gravad lax i snabbköpet.

Slutligen springer pappas fiskegalna likar in och ut i huset, och plötsligt, hör och häpna, vaknar jag upp och finner mig själv sittande över ett flugspö och med bägge öronen på spänn försöker jag uppfatta och, vad svårare är, även förstå hur Powell, Leonard och gubbarna gjorde för att framställa dessa mästerverk till spön (som somliga sedan påstår varken bör kastas i med eller motvind, regn, snö eller annat därligt väglag).

Håll på er säkert
och Tight lines

Jessica

Et tradisjonelt motiv med en ny detalj: Det individuelle handtak, utformet etter handas anatomi.

Det individuelle handtaket

Tekst og tegninger: Terje Bomann-Larsen

For at fluefiske skal være en fornøyelse, er det en del utstyrsmessige forutsetninger som langt på vei må oppfylles. Redskapen bør være tilpasset såvel bruk som bruker. Gode fluer som lokker fisken til hugg er det første ledd i kjeden. Dimensjon, vekt og utforming på fortom og snøre tilpasses de aktuelle fluene og andre forhold ved fisket. Et godt samspill mellom stang og snøre skal gi optimal kombinasjon av rekkevidde, presisjon og delikat presentasjon. Fiskets art bestemmer hvilke faktorer som skal prioriteres, og utstyret velges deretter. Viderer skal redskapen tilpasses den enkelte brukers fysikk, teknikk og temperament, slik at fisketuren blir til glede og avkobling. De fleste vet at knirk i utstyret fører til irritasjon, og at en stesstet fisker er en dårligere fisker. Fiskere som kjenner seg selv og sine egenheter, tar hensyn til disse når de velger utstyr. Dette gjelder særlig ved valg av stenger, hvor mulighetene er ekstra mange. Det tas hensyn til materialer, lengde, vekt, stivhet og AFTM-klasse, – men en detalj blir nok ofte glemt. Det er gjerne først etter noen tids bruk at man oppdager at handtaket ikke er riktig utformet.

Fabrikproduserte fluestenger er nødvendigvis utstyrt med standardiserte handtak. Når en og samme stang skal passe såvel til en grov arbeidsneve som til ei spinkel jente-hand, er det innlysende at det blir lite rom for individuelle tilpasninger. De variantene som finnes på markedet, er stort sett de tre som er vist på fig. 1. Personlig foretrekker jeg alternativ B, det sakalte "Full Wells Grip", da det gir en viss støtte både

framover og bakover. Dette er av størst betydning når handtaket er vått, – noe som ikke er til å unngå fra tid till annen. Alternativene A og C gir derimot liten støtte for tommelen, og A kan, ved små dimensjoner, gi krampefølelser etter en lang dags fiske.

Da jeg begynte å bygge stenger selv, brukte jeg "B" som forbilde for

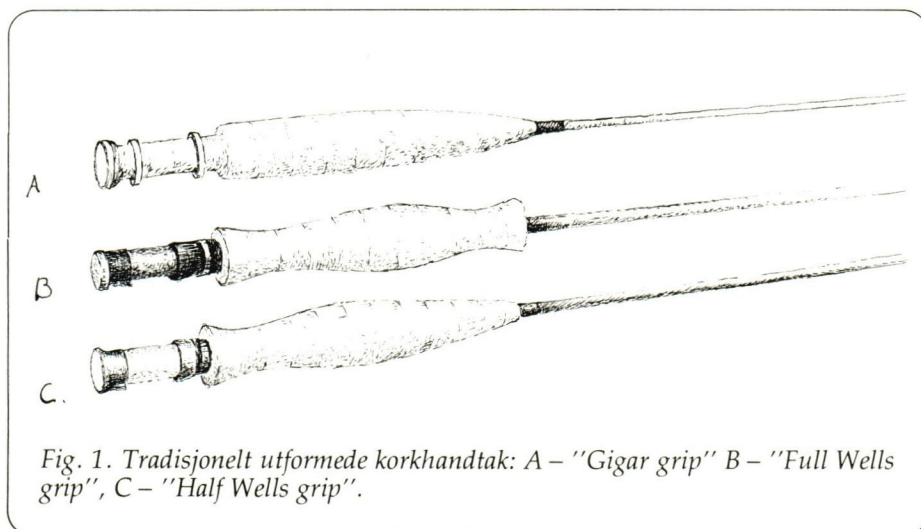

Fig. 1. Tradisjonelt utformede korkhandtak: A – "Gigargrip" B – "Full Wells grip", C – "Half Wells grip".

handtaket, og siden stengene ikke ble bygget for en ukjent mr. X, kunne jeg gi det en mer markant utforming, og dimensjonere det nøyaktig etter handa mi. Dette handtaket fungerte stort sett til min tilfredshet, men ennå kunne det gjøres bedre.

For ei tid tilbake fikk jeg et gunstig tilbud på ei "Shakespeare President" kolfiberstang. Stanga viste seg å oppfylle alle de krav jeg stiller til ei god örretstang. Den hadde en myk helaksjon for komfortabel kasting og bruk av tynne fortommer, samtidig som den arbeidet utmerket med alle de snørene jeg bruker til vanlig örretfiske; fra flytende femmer til ekstra hurtigsynkende sekser. Siden prisen i mitt tilfelle var langt lavere for ferdig stang enn for tilsvarende byggesett, valgte jeg å overse at stanga hadde en svakhet. I likhet med så mange kolfiberstenger i den lette klassen (her: 8 ft AFTM 5-6), hadde den et altfor spinkelt handtak. Selv om mine hender ikke er grove, og selv om handtaket hadde en god form (fig. 1B.), føltes det mer å holde rundt en blyant enn ei fiskestang. Siden jeg var vant med godt tilpassede, hjemmesnekrede handtak, var dette en kilde til irritasjon.

Noe måtte gjøres: Først gikk jeg til min lokale forhandler og kjøpte korkringer som var dimensjonert for glassfiberstenger. (større indre diameter). Deretter gikk jeg løs på stanga og fikk av snellefestet ved å varme det opp til limet smeltet. Med fil slipte jeg ned handtaket til jevn tykkelse og en diameter som tilsvarte den indre diameteren på korkringene. (fig. 2A). Dernest smurte jeg det hele inn med lim og trakk korkringene utenpå (fig. 2B). NB! Det skal være trangt! Da stanga så ut som på fig. 2C, fant jeg fram fil og sandpapir for å forme min vanlige versjon av "Full Wells Grip". I det jeg grep om korken for å ta mål av handa, slo en tanke ned i meg. Hvorfor ikke glemme tradisjonelle standardløsninger, og forme et handtak helt etter handas grep? Som tenkt, så gjort.

Jeg begynte med å file grep til tomme (fig. 2C), og fortsatte med å pusse ned på de punktene hvor handas trykk mot korken var størst. Dette arbeidet tok sin tid. Særlig når handtaket begynner å anta sin endelige form, er det viktig å være forsik-

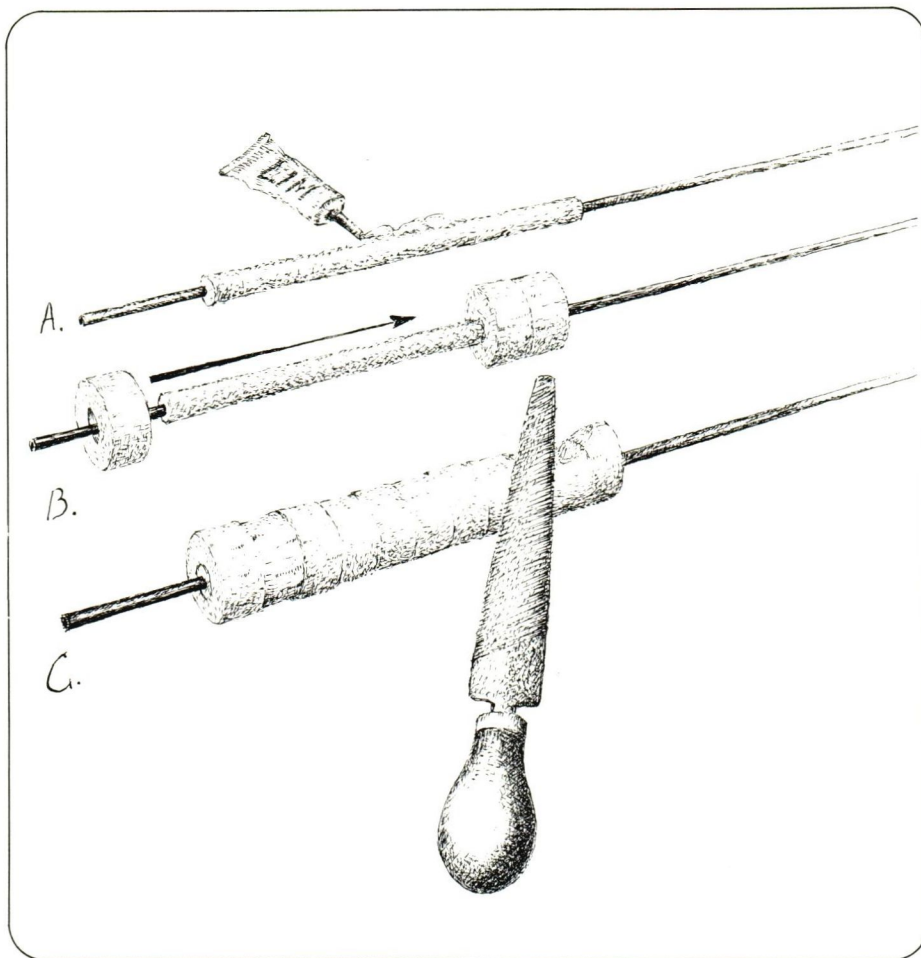

Fig. 2. A: Det opprinnelige handtaket er filt ned, og limet smøres på. B: Korkringen skyves på plass. (Lim også mellom ringene.) C: Ringene er på plass, og tilpasning med fil og sandpapir kan begynne.

tig. Stanga må stadig prøves i handa. Er man i tvil om man bør gå videre, er det lurt å la stanga ligge noen dager før man tar den igjen. Det går ingen vei tilbake! Mitt eget handtak ble ikke ferdig før det hadde vært i praktisk bruk i flere uker. Nå har det sin første sesong bak seg, og fungerer til min fullle tilfredshet. Personlig mener jeg det er så mye bedre enn standardgrep at jeg ikke nøler med å anbefale metoden både til den som bygger selv og til den som har ei ferdig stang han ikke kommer helt overens med.

En innvending finnes likevel: Formen er kun tilpasset et grep, – det som normalt brukes ved kasting. Til det vil jeg svare at jeg aldri har opplevd dette som noe problem i praksis. 95–100% av ei fluestangs arbeidsdag går med til kasting og utfisking av kast, og derfor er det viktig med optimal komfort og funksjonsdyktighet i dette arbeidet. Når man flytter stanga over for å drille storörreten på snella er man opptatt av ganske andre ting enn om handtaket hviler behagelig i venstrehande.... Lykke til!

Fig. 3. Omtrent slik ser mitt handtak ut (ovenfra og fra siden). Men dette er ingen arbeidstegning! Formen på DITT handtak bestemmes av DITT grep om stanga.

"Döda vinkeln" – finns den?

Denna teckning – är den fiskelitteraturens mest missuppfattade bild? Det undrade FiN:s medarbetare Gunnar Johnson och Steen Ulnits, när de i en fiskepaus i somras diskuterade uppströms fiske. Bägge föredrar de nämligen ofta att fiska sina torrflugor nedströms. Läs – och du förstår varför ...

Text: Steen Ulnits

Teckningar: Gunnar Johnson

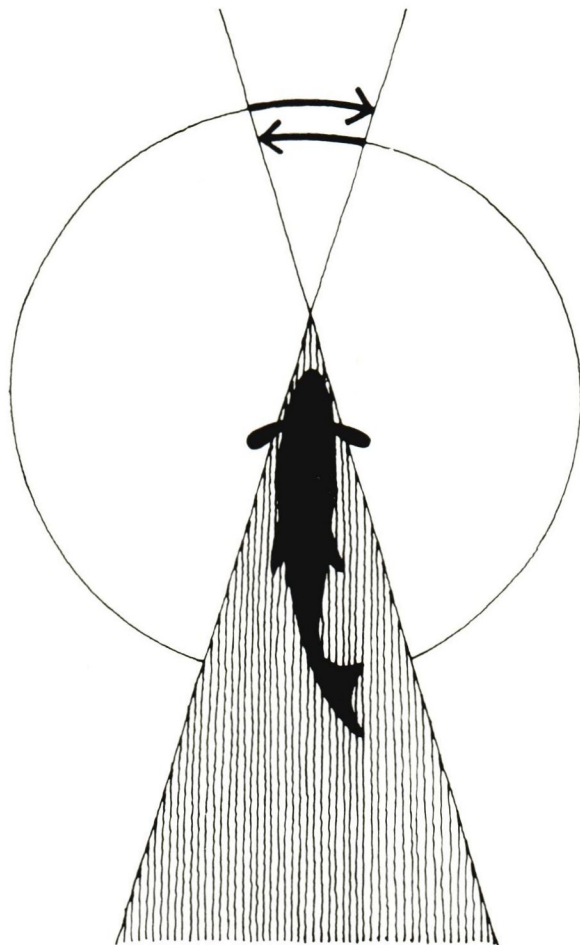
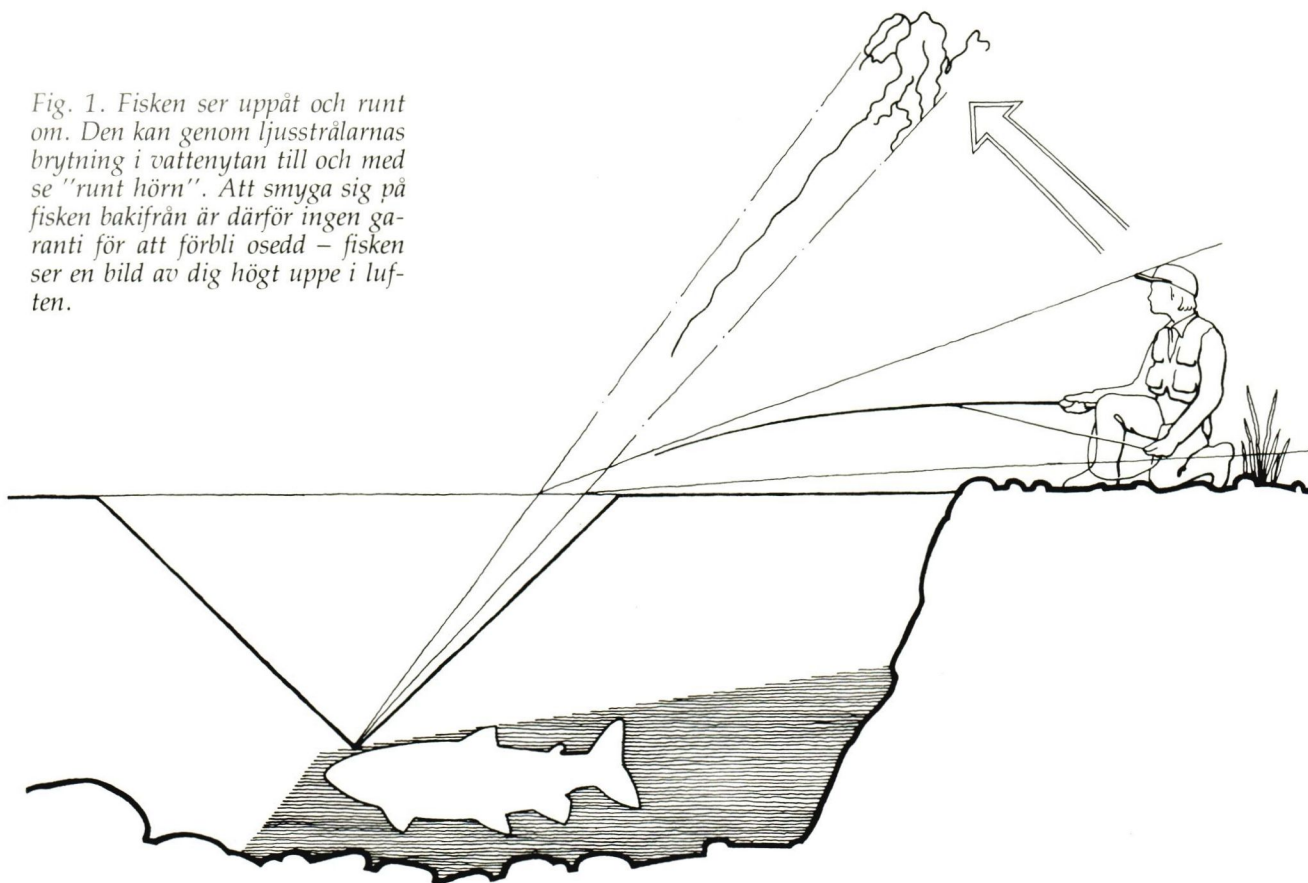

Fig. 1. Fisken ser uppåt och runt om. Den kan genom ljusstrålarnas brytning i vattenytan till och med se "runt hörn". Att smyga sig på fisken bakifrån är därför ingen garanti för att förbli osedd – fisken ser en bild av dig högt uppe i luften.

Der findes næppe den fluefisker, der ikke har hørt om ørredens eller stallingens "døde" vinkel – ejheller ret mange, der ikke har accepteret den.

Imidlertid er den døde vinkel et noget misforstået emne. Den døde vinkel er nemlig ikke så død, som den i første omgang ser ud til at være. Men lad os først definere, hvad vel de fleste forstår ved fiskens døde vinkel. I et strømvand står fisken som bekendt med hovedet mod strømmen – dels fordi det letter gællernes funktion, og dels fordi det er strømmen, der bringer føde til fisken. Ikke mindst det sidste er vigtigt med henblik på den døde vinkel.

Vi viser her den tegning, der normalt tænkes på, når der er tale om fiskens døde vinkel – det skraverede felt. Det er sagt og skrevet så tit, at man bør nærme sig fisken bagfra og kaste opstrøms til den, da man på denne måde undgår at blive set. Den døde vinkel skulle forhindre det. Alt dette er sagt og skrevet så tit, at det nærmest er blevet en accepteret kendsgerning.

Det er imidlertid en sandhed med mange og store modifikationer. Den døde vinkel er slet ikke så død endda, idet fiskens øje er mere bevægeligt, end mange antager (fig. 2) Vil fisken, kan den sagtens se fiskeren, der sniger sig ind på den bagfra. I den retning er der nemlig ingen død vinkel (fig. 1)

Fisken har ganske vist en død vinkel, men den ligger et helt andet sted – et sted, hvor fluefiskeren ikke kan drage nytte af den. Den ligger nemlig *under* og bagved fisken – noget, som eksempelvis odderen udnytter i sin jagt (fig. 5). I flere engelsksprogede naturfilm kan man se, hvorledes odderen forsøger at nærme sig sit bytte fra netop denne vinkel – bagfra og nedefra. Vist kan odderen svømme sit bytte op om nødvendigt – den kommer jo ikke som fisken til at lide under en tiltagende mælkesyreforgiftning – men den foretrækker naturligvis at gøre det på den nemmeste måde. Altså udnytter den fiskens døde vinkel.

Det kan vi fluefiskere som sagt ikke – for os har ørreden eller stallingen ingen død vinkel. Hvad vi derimod ofte kan leve højt på er, at fis-

Fiskens ögon är mycket mycket rörliga, samtidigt som fisken själv också hela tiden rör sig i strömmen. Någon fixerad "död vinkel" kan man därför inte tala om.
(Foto: Jan Åke Fritzon).

kens interesse er rettet fremefter og ikke bagud. Fødeemnerne kommer jo forfra, når fisken står med hovedet mod strømmen. Dette er den reelle baggrund for, at det i hvert fald i teorien svarer sig bedst at nærme sig fisken bagfra. I praksis er det imidlertid langt fra altid tilfældet.

Vem är kurokastexpert?

Närmer man sig fisken bagfra og lægger en flue ut til den, vil forfanget forts. å nästa sida

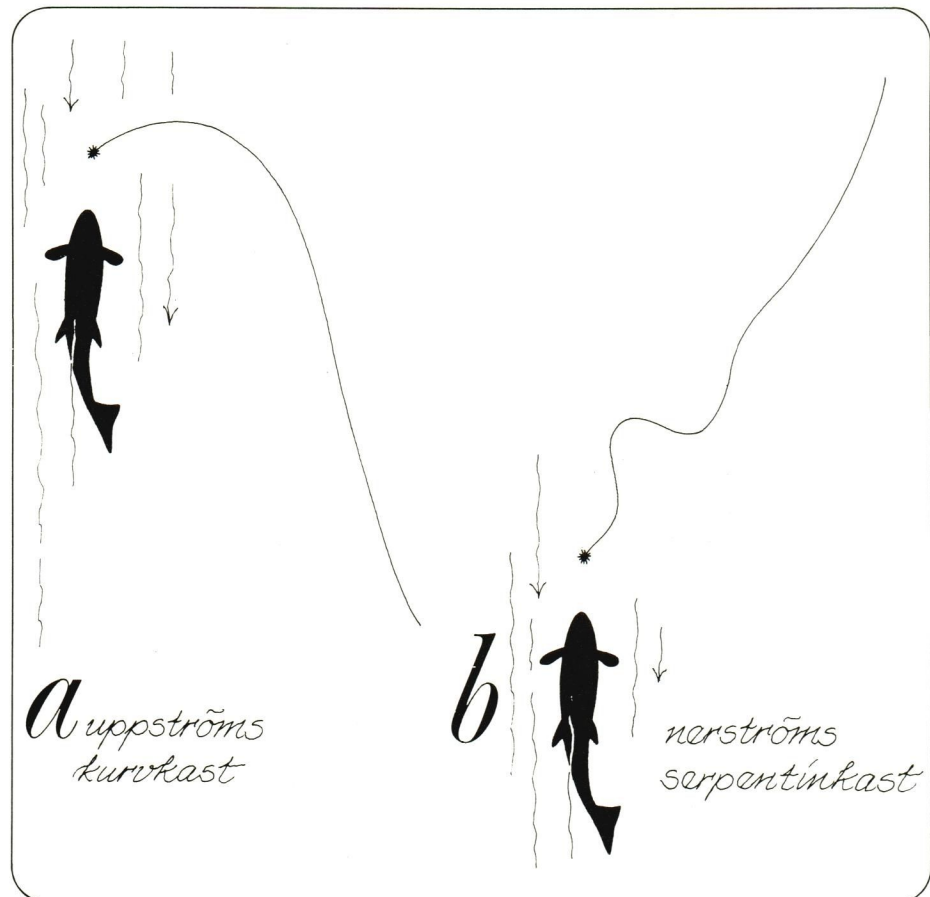
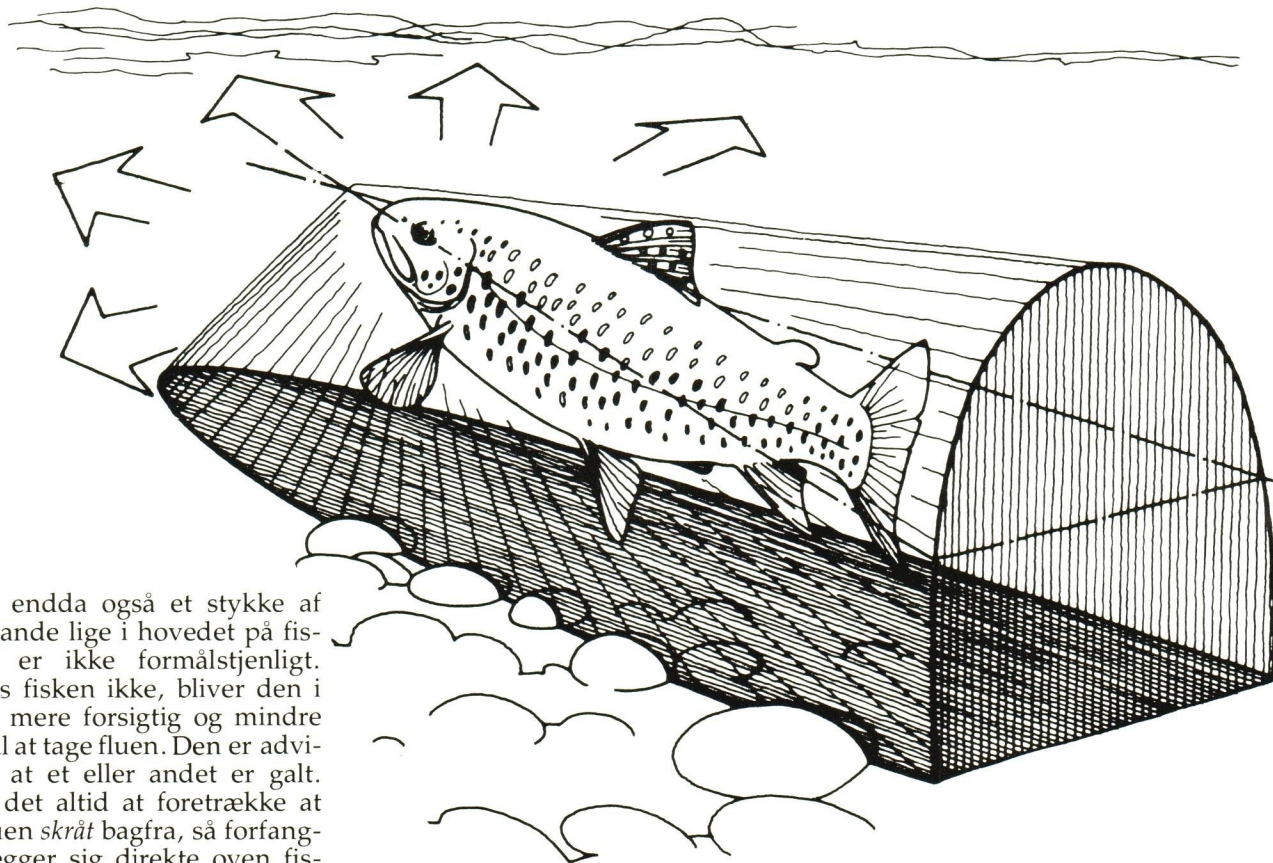

Fig. 2. Det viktiga är att fisken ser flugan före tafsens, och att flugan flyter naturligt. Här är två sätt att lösa problemet... men hur många klarar egentligen kurokastet?

og måske endda også et stykke af fluelinen lande lige i hovedet på fisken. Det er ikke formålstjenligt. Skræmmes fisken ikke, bliver den i hvert fald mere forsigtig og mindre tilbøjelig til at tage fluen. Den er adviseret om, at et eller andet er galt. Derfor er det altid at foretrække at servere fluen *skråt* bagfra, så forfang- et ikke lægger sig direkte oven fisken. At præsentere fluen direkte bagfra er den dårligst tænkelige løsning – med mindre man da er ekspert i opstrøms kurvekast (fig. 2a) – Og det er vi i hvert fald ikke!

Vi har mange gange bemærket, at fisk, der ikke tager på et opstrøms kast, ofte kan lokkes til fluen, hvis blot den serveres med et *nedstrøms* kast. – Og fluen har vel at mærke været den samme i begge situationer. Alene det at præsentere en tørflue nedstrøms får det til at løbe koldt ned ad ryggen på mange traditionsbundne fluefiskere – for tørfluer, de fiskes nu engang opstrøms! Skal man endelig fiske sin tørflue nedstrøms, sker det kun i hurtigtstrømmende vand, hvor en opstrøms præsentation helt enkelt er umulig. Nedstrømsfiskeriet betragtes altså som en nødløsning – som en erstatning for den ægte og sande tørfluepræsentation.

Intet er mere forkert. Den klassiske opstrøms tørfluestil er et produkt af tradition og *ikke* af praktiske erfaringer. Det var som bekendt englænderne, der opfandt den, og vi har dem stærkt mistænkte for følgende: Indtil tørfluefiskeriets opblomstring var vådfluefiskeriet den eneste form for fluefiskeri. Den foregik i nedstrøms retning. Da så tørfluen var "opfundet", måtte man ligesom distancere sig fra det jævne og muntre nedstrøms vådfluefiskeri, og hvad

Fig. 3. Fiskens "döda vinkel" begränsas i praktiken närmast av dess egen kroppskontur – den kan inte se genom sin egen kropp. I förlängningen av linjerna nedåt och bakåt ser den inget utan att först ändra riktning i strömmen. Detta utnyttjas av mink och utter, som gärna anfäller bakifrån och under fisken – endast i den smala sektorn kan man tala om en "död" vinkel.

var vel enklere end at fiske *opstrøms* med tørfluen? Dermed ophørte jo enhver mulig lighed med vådfluefiskeriet, der sidenhen blev den jævne fiskers metier – noget, en "ægte" fluefisker/purist så sandelig ikke beskægtigede sig med! Som en lille ond bemærkning skal det da lige nævnes, at det da også er mere ukompliceret at fiske opstrøms med tørfluen – det kræver ikke megen teknik...

Uppströms – en nödlösning

Som sagt fisker mange tørfluefiskere kun nedstrøms i nødstilfælde – når opstrøms præsentation er umulig. Vi ser lige omvendt på det – vi betragter nemlig opstrøms tørfluefiskeri som en nødløsning. I langt de fleste tilfælde finder vi det mest effektivt at fiske nedstrøms – *også* i roligt og glasklart vand á la kalkstrøm! Det skyldes nedstrøms-

fiskeriets allerede nævnte fordel, nemlig at fisken ser fluen før forfanget. Selv sørger vi for at holde os godt skjulte enten ved at gemme os på bredden eller ved at vade dybt. På denne måde har vi taget adskillige fisk, som har nægtet at acceptere fluen i opstrøms kast. – Og vi skifter kun sjældent flue.

Fisk har som sagt ingen død vinkel for os fluefiskere, og der er derfor ingen grund til altid at fiske opstrøms, når det kræves fri drift af fluen. I langt de fleste tilfælde står man sig bedst ved at fiske nedstrøms med sin tørflue. Flere av vore venner, der er overbeviste opstrømsfiskere, skifter flue i tide og utide. Når de så endelig kroger fisken – hvis det da overhovedet lykkes – tror de altid, at det skyldes det rette fluemønster – at de langt om længe fandt frem til den eneste flue, som fisken ville acceptere. Hvis de i stedet vendte næsen og blikket nedstrøms, ville de hurtigt opdage, at det langt fra altid er tilfældet....

Pröva en POPPER!

Ett annorlunda, spännande flugfiske för lättåtkomliga vatten – men bytet är ädelt: Skogssjöns Drottning!

Av Rolf Ahlqvist   Teckningar: Anders Forsling

Den varma dagen har redan svalnat mot kväll, skuggorna börjar krypa över mossen och luften fylls långsamt av mustiga dofter från myrmark och barrskog. Vattenytan är stilla och gör ett nästan steltnat intryck, glittrande sommarblått vatten förvandlat till en mörk spegel under den lysande västerhimlen.

Jag sitter ganska länge den här kvällen och spanar utefter vassridån innan jag äntligen får det tecken jag väntat på. Ett stim halvsovande småmörtar sprätter plötsligt till, en

tung virvel skälver i vattenytan och ett ögonblick senare ser jag några vasstrån varsamt skjutas åt sidan liksom för att ge plats. Ett försiktigt årtag får fart på ekan och medan den fortfarande glider griper jag flugspöet som vilar bredvid mig på toften. Någon löslina behöver jag inte dra av, den ligger sedan länge tillreds i öppna slingor på ekans släta botten. Jag mättar in avståndet, gör ett par blindkast och med ett lätt vänsterhandsdrag för att få bättre tryck i framkastet låter jag linan flyga. Tafs

och lina sträcker ut och den rödgula balsakroppen med en yvig bucktail-svans och sina stirrande punktögon faller med ett knappt hörbart ploppande ljud i vattnet ett stycke innanför de yttersta vasstråna.

Jag låter den ligga stilla tills dess de sista ringarna tunnats ut och börjar sedan sakta ta hem den på streamer-vis. I snigelfart axlar den sig ut mellan vasstråna och när den vrickande tagit sig förbi det sista hindret ger jag den ett kraftigt ryck som skär upp ett kort, bubblande spår i vattenytan.

forts. å nästa sida

Tre typer av poppers, en plogande (överst), en dykande och en bubblande. Storlek och färg har mindre betydelse – rörelse och ljud är det avgörande.

Hugget kommer helt oväntat och är våldsamt som dynamit!

Hugget är blixtnabbt och brutalt, ett vildsint kraschande plask som får vattnet att stänka och linan att skallra i spöringarna. Jag låter fisken löpa ett par sekunder innan jag sätter kroken och så tvärar tafsen och drar ett snabbt pennstreck över vattenytan när gäddan gör en lång svepande rusning utefter vasskanten. Den levande tyngden rister och vibrerar i spöet som bugar och böjer och suger kraft varje bit av vägen. Och snart ligger hon där i håvgarnet, Skogssjöns Drottning. För det är förstås en hon. Glänsande och vacker men med isigt kalla ögon. Måsarna som nyss för till väders kommer grälsjukt gnölande till ro på sin sten igen.

Obegränsade variationer

Den här minnesbilden från förra sommaren får tjäna som illustration till en form av flugfiske som har kommit att fångsla mig allt mer de senaste åren. Det speciella med det här fisket är för det första att det inriktar sig på fiskarter som annars inte brukar stå på en flugfiskares önskelista. För det andra är betet inte en fluga i konventionell mening utan kan exempelvis bestå av en målad balsakropp med svans av bucktail, ibland försedd med en spretig hacklekrage bakom kroppen. Flugorna kallas "poppers" eller "popping bugs" och har traditionellt sin hemvist i Amerika där de används för fiske efter en del inhemska arter som big- och smallmouth bass, crappie, bluegill och t.o.m. regnbåge.

Popporn i exemplet är av en typ som passar mitt fiske bäst, men variationerna är givetvis obegränsade. De kan vara små skira skapelser av en lillfingernagels storlek, stora grällt målade grodimitationer eller spindel-liknande miniatyrmonster med ben av gummisnoddar, alla med det gemensamt att de fiskas flytande på ytan och med flugspö. Joe Brooks, en gång fishing editor på anrika "Outdoor Life", var en entusiastisk förespråkare för popperfiske och det var han som genom sina artiklar i ämnet fick mig intresserad nog att pröva metoden i mina hemmavatten.

Det visade sig emellertid inte vara fullt så enkelt som jag tänkt mig. Mi-

na skönt målade poppers beskrev de märkligaste banor genom lufthavet och utgjorde en uppenbar fara både för mig själv och mina fiskekamrater. Efter ett par mer än vanligt hårresande episoder tvingades jag konstatera att min utrustning helt enkelt inte var avpassad för att kasta de stora vindresistenta pluggarna. Villrådiga personer har i alla tider sökt sig till visa män för att få uppmuntran och ledning och i mitt fall innebar det att jag satte mig ner och skrev ett brev till Dermot Wilson i England och bad om hjälp. Vår skriftväxling fick så småningom till följd att jag en dag stod där i strandkanten med ett välavvägt 8 ft 10 in glasspö i handen, frid i hjärtat och full kontroll över poppersns väsande tur- och returesor genom luften. Därmed kunde jag äntligen lägga det rent mekaniska åt sidan för att i stället med tillförsikt ge mig hän åt det praktiska fisket.

Rörelse, ljud viktigast

I mitt popperfiske har jag huvudsakligen tagit sikte på gädda, och har mer än en gång efter en lyckad dag frågat mig hur den egentligen uppfattar den här balsapluggen, som i sin vanliga utformning inte liknat något levande på vår jord. Som en skadad fisk kanske, en groda eller som en vilsekommen råtta eller vattensork. Det är antagligen onödigt att teoretisera för mycket eller slösa tid på subtiliteter, gäddan tycks i varje fall inte göra det. Ohämmat kolorerade fantasikreationer förefaller fiska minst lika bra som mer naturnära representationer av exempelvis fiskglin. Gäddan är ingen tänkande varelse.

Min uppfattning är att de långt viktigaste faktorerna vid popperfiske är rörelse och ljud och i avsevärt mindre grad storlek och färg. Det kan visserligen vara frestande att dekorera poppern med intrikata och konstfärdiga fjällmönster, men det är tveksamt om gäddan alls förmår uppskatta den möda man lagt ner. Vanliga färgkombinationer är annars vit kropp med svarta prickar, svart kropp med gula prickar och rött huvud med vit bakkropp. De är oftast försedda med kraftigt markerade ögon och pryds i allmänhet av en svans i någon matchande kulör.

Mitt fiske efter gädda med flugspö

och popper har jag mestadels bedrivit i en långsträckt skogssjö med omväxlande mosskanter, klippiga stränder och mer eller mindre täta vassar och näckrosbestånd. Med min eka smyger jag fram på lagom avstånd från stranden och söker vassgipar, grundkanter och andra platser som jag sedan gammalt vet brukar hålla fisk. Ibland, särskilt i kvällningen, kan det hela rent av utveckla sig till ett slags torrflugefiske direkt på "vak" när gäddorna jagar mört och småabborre över grundbottnarna. Det är vid sådana tillfällen popperfisket når sina mest dramatiska höjdpunkter och kan ge upplevelse och minnen som står sig hela vintern.

För den oinvigde ter sig det här gäddfisket naturligtvis en smula omständigt, och jag måste ju i sanningens namn erkänna att nog finns det betydligt enklare sätt att fånga sin pepparrotsgädda. Fisket med flugspö har emellertid en stor fördel i att man jämförelsevis lätt kan fiska av små ytor mitt i vassbestånd eller halvätat snår av näckrosor bara genom att lyfta och kasta om. Enkelkroken är dessutom alltid riktad rakt ner, och om man manövrerar poppern varsamt kan man utan svårighet fiska den tvärs igenom även rätt tjocka "buskage".

Lätt vind en fördel

Jag tar oftast hem min popper i korta men ganska kraftiga ansatser och låter den emellenåt vila en stund innan jag åter sätter den i rörelse. Ordet popper är förresten ljudhärmande och syftar på det ljud balsakroppen åstadkommer då man ger den ett rejält ryck i vattenytan. Min erfarenhet är att just det sättet att hantera poppern är det allra effektivaste, men det kan givetvis löna sig att variera och pröva andra metoder. Man kan t.ex. redan på bindstadiet skära poppersns framkant i olika vinklar och på så sätt framkalla annorlunda rörelsemönster. En lätt vind hjälper också till att ge poppern rörelse och en sorts liv och volym i vattnet. Den underlättar även kastandet.

Joe Brooks använde vid ett tillfälle uttrycket "Top-water Dynamite" när han skulle beskriva sina popper och har man upplevt hugget av en hygglig gädda på en ytgående popper vet man att frasen är välfunnen. Hugget kommer ofta helt oväntat och med våldsam kraft. Den naturliga re-

aktionen på en häftig stigning är att ge ett snabbt svar och förhoppningsvis kroka fisken innan den har hunnit avslöja falsariet. Det sätter att reagera kan vara bedrägligt när det gäller kombinationen popper och gädda och leder inte sällan till att man lämnar en förbryllande och misräknad fisk kvar i vattnet. Motrycket brådskar faktiskt inte. När gäddan väl har satt tänderna i sitt byte släpper den inte greppet i första taget, även om det smakar balsaträ i munnen.

I det här sammanhanget kan jag nämna att man ibland får bevittna ett slags tecknat hugg som inte verkar vara direkt riktat mot poppern. Gäddan kommer upp i ett spektakulärt språng 3–4 dm vid sidan av poppern och dunsar ner igen, synbarligen utan annan avsikt än att visa musklerna och ställa till oreda i största allmänhet. Det förefaller snarast vara en styrkedemonstration för att sätta en önskad indkräktare på plats.

Så några synpunkter på utrustningen. Poppers förhållandevis stora yta gör att luftmotståndet blir avsevärt, och det är med tanke på att i görligaste mån neutralisera den egenskapen man bör välja spö och lina. Spöet ska ha minst 3/4 aktion eller ännu hellre en kraftfull helaktion. Anledningen till detta är uppbar. Linan måste få gott om tid att sträcka ordentligt i bak-kastet, i annat fall tenderar poppern att "bli efter" och kastandet knyckligt, okontrollerat och mycket tröttande.

Även linan har en väsentlig funktion när det gäller att komma tillrätta med verkningarna av luftmotståndet. Den bör ha en ordentlig framtyngd för att kunna driva poppern i en harmonisk bana genom luften och enkelt uttrycka få den med sig i både bak- och framkast. Närmast idealet kommer en lina i s.k. "bug taper" med tvärt avsmalnande klump speciellt framtagen för popperfiske, men en WF-lina duget gott. Jag använder för min del en WF som gärna är en eller t.o.m. två klasser tyngre än den för spöet rekommenderade.

"Chocktafs" behövs

Den inte minst viktiga detaljen är tafsens utformning. Den får inte vara så stel att den ger poppern en onaturlig gång i vattnet men samtidigt vara kraftig nog att hålla för rakknivsvassa gäddtänder. Problemet kan lösas genom att man använ-

BIND EN POPPING BUG FÖR GÄDDA

KROK: NR 2 (MUSTAD 79580)

BINDTRÅD: KRAFTIG SYTRÅD

KROPP: BALSATRÄ

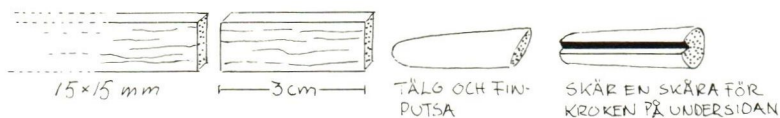
STJÄRT: HJORTHÅR, GETHÅR EL. LIKN.

DESSUTOM BEHÖVS:

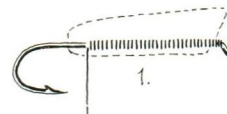
KARLSSONS KLISTER

LACKFÄRG T.EX. HUMBROL-ENAMEL

KNIV OCH SANDPAPPER

1. FÄST BINDTRÅDEN VID KROK-ÖGLAN OCH LINDA BAKÅT SÅ LÅNGT SOM TECKNINGEN VISAR

2. BIND IN HÅRBUNTEN. LINDA FRAMÅT OCH GÖR EN WHIP-FINISH. STJÄRTEN BÖR VARA LÄNGRE ÄN KROPPEN.

3. LIMMA FAST KROPPEN PÅ KROKEN. FIXERA NU STJÄRTEN.

4. MÅLA SEDAN 2-3 GGR.

5. DIN POPPING BUG ÄR NU FÄRDIG

PROVA MED OLIKA VINKEL FRAMTILL PÅ BUGEN

der sig av det som i Amerika går under beteckningen "chock-leader", d.v.s. man avslutar den taperade tafsens med en 20–30 cm lång bit av 0,40–0,60. Jag favoriserar en tafs-tjocklek någonstans mitt emellan och byter ofta efter varje fångad fisk. Tafsens längd bör vara omkring 7–8 ft, det är onekligen bekvämast så.

Det här var en liten resumé över mina erfarenheter av flugspö och popper. Det har inte ersatt mitt vanliga fiske efter öring och harr men det har definitivt varit ett intressant komplement. Varför inte göra ett försök någon deppig dag när ädelfiskevattnen hägrar i ett töcknigt fjärran och bensinpriset än en gång har stigit till oanade höjder? Med flugspö i handen ska du kanske

plötsligt upptäcka att den nästan glömda skogstjärnen, sommarstugans lugna vassvik eller den halvt igenvuxna ån fortfarande kan bjuda på fiskeupplevelser utöver det vanliga – även om fångsten inte har röda prickar på sidorna.

Till dig som till äventyrs skulle få lust att prova den här typen av fiske vill jag avslutningsvis ge ett garanterat gott råd, om inte annat så för att freda mitt eget samvete. Vinden kan ställa till förtret så använd gärna solglasögon och varför inte också en dekorativ slokhatt av spelmansmodell. Vi flugfiskare har ju som bekant en viss fallenhet för att spöka ut oss. Om det därutöver även tjänar ett praktiskt syfte är det förstås desto angelägnare.

Från Välisuvanto och ned till landsvägsbron delas forsens av en stenlista, i en huvudfåra och en kanal till kraftverket. I bakgrunden skimtar bron över Välisuvanto, en omtyckt fiskeplats. (Foto Otto Nettelbladt).

Än lever Houpana!

*Många hot hänger över Juhani Ahos fors
– men fortfarande finns chansen att
fresta en storöring.*

Av Risto O. Seppänen

Det första som möter mig och min fiskebroder Otto Nettelbladt är skylten "LAX METNING" vid det lilla rödbruna kraftverket i Huopana. Generatorernas vinande blandas med forsens dån, då vi skyndar ut ur bilen och fram till forsens. Här bekräftas våra tidigare informationer – det är det högsta vattenståndet i mannaminne. Finland har i likhet med övriga Norden fått massor av regn denna sommar.

Men, här är den nu ändå, den finske diktaren Juhani Ahos berömda fors! Hit återvändande Aho under ett femtontal somrar och tampades med

de stora öringarna, vilka han kallade för "laxar".

Juhani Ahos boning hos gårdsmannen och ständige fiskeföljeslagaren Matti Kokko är numera borta. Vad som är kvar på platsen är ett nätomgärdat gräsområde med en liten minnessten. Men än brusar forsens som ett monument över en av Nordens mest berömda sportfiskare.

Efter inköp av fiskekort hos kraftverksföreståndaren och hoptackling av spöna vandrar vi uppför åns västra sida. Vi passerar en sidogren av ån som utgör Huopanaöringens lekplatser, följdriktigt råder det fiskeför-

bud där. Efter ett par hundra meters vandring kommer vi upp till Välisuvanto, Huopanas mest berömda och kanske bästa fiskeplats.

Ahos sten är kvar

Kvar är Välisuvanto, uppehållsplat för den stora öringen som vandrar upp från sjön. Kvar är även timmerbron över Välisuvanto till stenkistan mitt i ån, dock något raserad av den kraftiga vårfloden. Här delar sig ån i tre delar: en kanal som leder vatten till kraftverkets turbiner,

Fiskefakta om Finland

För allt fiske i Finland krävs att man först erlägger en statlig fiskevårdsavgift på 15 Fmk (ca 20 Skr) på postkontor. Icke-nordiska medborgare får betala dubbel avgift. Därutöver krävs på varje vatten tillstånd/fiskekort av den som innehar fiskekortet. Priserna varierar.

I södra Finland finns mestadels privatägda vatten, där lokala fiskebestämmelser även tillämpas. I norra Finland finns ett femtiotal statliga sportfiskevatten där priserna är låga. En förteckning över dessa: "Fritidsfiske i Finland på Forsstyrelsens vatten" och annan information kan fås hos FINSKA TURISTBYRÅN, Kungsgatan 4A, 111 43 Stockholm, tel: 08/23 68 75.

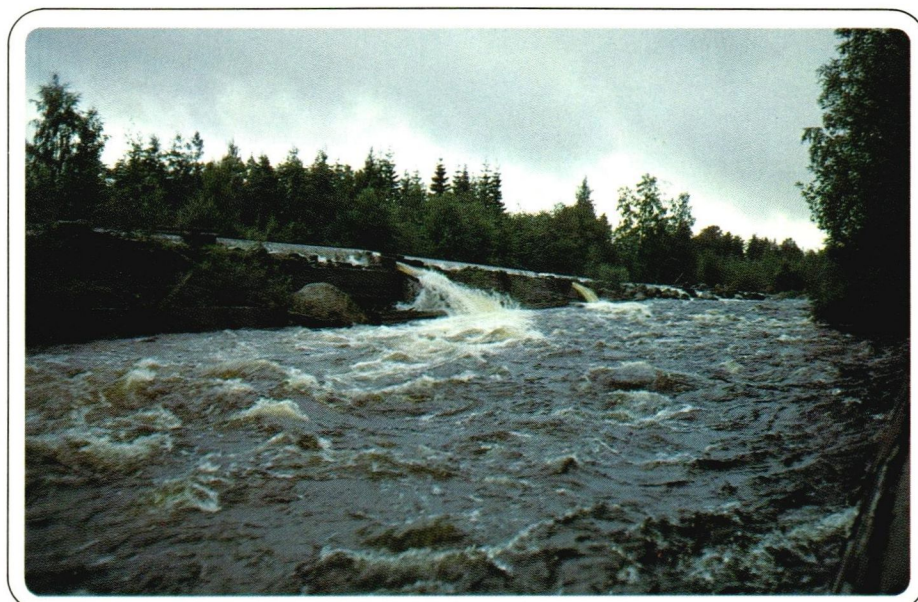
Mete med mask i strömmande vatten med laxfiskebestånd är i lag förbjuden i Finland. Följande för flugfiskaren intressanta minimimått gäller: Lax 60 cm, havsöring 35 cm, insjööring 30 cm, röding 30 cm och harr 28 cm. Öringen är fredad mellan 11.9-15.11 och harren under april och maj. Lokala variationer förekommer dock, vilket sportfiskaren bör förvissa sig om då han köper fiskekort.

Enklarest hittar man till Huopana genom att följa E4 från Jyväskylä norrut mot Äänekoski och vidare mot Viitasaari. Ca 4 km innan Viitasaari tar man väg 651 västerut ca 10 km och därefter väg 648 ca 6 km fram till Huopana. En god investering är att köpa vägkarta nr 8 som säljs bl.a. på bensinstationerna. Det finns nämligen flera trevliga åar inom några mils område här.

1981 kostade fiskekortet för ett dygn ca 100 Skr och antalet fiskare var maximerat till 10. Utöver detta säljs även ett antal sk timkort för 10 tim (ca 70 Skr) och 2 tim (ca 45 Skr). Övernattning i flottarbostad 25 Skr/natt men man kan även tälta efter överenskommelse med kraftverksföreståndaren eller någon av markägarna. Bestämmelser gäller användning av öppen eld, i övrigt kan man tälta fritt.

HUOPANA

När vi besökte Houpana i juli-augusti i fjol var vattenståndet rekordhögt – vattnet gick långt upp på land, och det gjorde också öringen!

(Foto Otto Nettelblatt).

huvudforsen, samt lekområdet på vänstra sidan.

Där står även den stora stenen kvar, där Aho fångade sina flesta "laxar". Här stannar jag till och låter blicken svepa över vattnet i Välisuvanto. Inga vak syns även om några nattsländor påbörjat sin dans över strömmen. Ja, vattnet är alldeles för högt och hårt strömmande.

Jag river av några meter lina från rullen, men hejdar mig. Minnesbilderna från Ahos många berättelser passerar revy. Här tog Aho sin först stora öring och mången "lax" fick
forts å nästa sida

En slet tafsen i hugget, en rusade utför forsen... det var mitt möte med "laxarna"

hans håvpojkar bära i triumf ner till gården. Här satt han och begrunda- de sländornas dans över strömmen, kanske just på samma sten som jag.

Någonting fångar min uppmärksamhet i strömkanten bakom stenen. Var det en öring som blänkte till under vattnet? Jag byter snabbt torrflugan mot en förtyngd nymf och låter med ett par blindkast linan skjuta uppströms, några meter ovanför stenen. Nu sjunker nymfen, fångas av virveln bakom stenen och förs nedåt av strömmen. Linan rätas sakta ut och nymfen börjar sakta stiga upp mot ytan, nu...

Pang! Innan hjärnan riktigt registrerat hugget har jag gjort ett snabbt mothugg. Fisken går direkt i botten och söker sig mot stenen. En av Ahos "laxar"? Nej, av de ettriga knyckarna förstår jag att öringen är liten. Den kommer också snällt upp då jag sätter press på den och efter ett par hopp kryper den in i håven.

En underbart vacker fisk, kort och tjock. De sista solstrålarna får den att skimra i guld och rött. Min första Huopanaöring – och du högg i mitt första kast här! Men ack, är du lovlig? Nog ser du ut att kunna mäta dig med spöhandtaget där du vrider dig i håvmaskorna, men du får nog ändå gå tillbaka. Den hullinglösa kroken har redan, ser jag, lossnat från din käk, så pila iväg nu och väx till en fet och stor "lax"!

Jag får ytterligare två hugg på min nymf stax nedanför den stora stenen. Det har redan hunnit bli mörkt då jag återvänder neråt forsen, lycklig och smått lyrisk till sinnes. Då kommer jag ihåg Ahos ord: Hugger det här, då hugger det i hela ån, men finns det "foreller" här, så kan man vara säker på att det inte finns någon "lax" i ån. Gott eller dåligt omen?

Medelvikt 6,3 kilo!

Genom sin välväxta öring och Juhani Ahos "Spånor" har Huopana blivit ett av Finlands mest berömda öringsvatten. I sin bok "Småfisk och Storfisk" berättar Aho om dusterna med den stora öringen i forsen, som han upplevde fram till sin död 1921. Vad man förundrar sig över, är att 5-6-7-kilos fiskar i så hög grad nap-pade på öringsflugorna. Sådana fiskar var ingalunda ovanliga i Ahos sta-

tistik. Enligt Aho var det dock fiskebrodern doktor W. Lybeck som innehade fångstrekordet i ån. Under 15 dagar fångade han en gång 24 stora "laxar" vägande tillsammans 151 kilo! Det ger en genomsnittsvikt på så där 6,3 kilo.

Den största fisken efter Ahos dagar som uppges ha blivit fångad i ån vägde kring 9 kilo. Numera är dock de drömliga öringarna reducerade till både antal och vikt. Men tvåkilos öringar är ej alltför ovanliga ännu. Bybefolkningen kunde berätta att den störst öringen fram till juli 1981 hade vägt 5 kilo. Under vårt besök där lyckades en lokalbo bärga en vacker fisk på mellan 3 och 4 kilo.

Fisken i Huopana är enligt de lokala fiskarna bäst på våren kring första maj, då säsongen startar i Huopana, samt under augusti månad då den större fisken från sjöarna vandrar till lek. Då vattnet blir varmt i juni/juli finns det sällan större öringar i strömmarna.

En kväll beslutade jag mig för att fiska sträcken mellan bron i Välisuvanto och den skogsbevuxna sidan ner till landsvägsbron. Under våra dagar vid Huopanan hade jag inte sett någon av fiskarna vid ån blöta sin fluga på denna sida av huvudforsen. Kanske berodde det på det höga vattenståndet. Denna kväll, visade det sig, kom att bli den mest minnesvärda vid Huopana. Det var första gången som både jag och fiskekamaraten Otto Nettelblatt kom i kontakt

Juhani Ahos boning är borta – kvar finns bara en minnessten med inskriptionen "Juhani Aho vistades i Kokkos hus på denna plats somrarna 1906–1920".

(Foto Risto Seppänen).

med de stora öringarna, Juhani Ahos "laxar".

Vadarstövlarna visade sig snart vara alldeles otillräckliga. Den starka strömmen hotade ständigt att slita iväg med benen. Enda sättet blev att hasa sakta neråt med stöd av de överhängande videsnåren. Vattnet gick här långt upp på land och det visade sig snart att jag hade gissat rätt: öringen gjorde detsamma.

Tre säkra flugor

Det fiskas mycket i Huopana med Muddler's och Spuddler's, men de gamla traditionella våtflugorna är fortfarande "still going strong". En van Huopanafiskare använder oftast bara tre flugor: de genom Aho bekanta Huopanaflugorna Alder och Governor samt Connemara Black. Som en alltmer utpräglad nymffiskare satte jag min tillit till större nymfer, så väl andras som egna skapelser. Alla gick de lika bra, kravet var bara att de var stora (3-4× long), mörka och kraftigt förtyngda.

Det blev ett förunderligt fiske. Utan att förlänga linan hasade jag neråt forsen, kastade hasade... Korta, fyra-femeters kast, med andra handen stadigt greppande videt. Och med vattnet ständigt – åtminstone för varje hugg- skvalpande in i vadarstövlarna.

Öringarna var tydligen utsvultna och högg ursinnigt. På en forssträcka av ca 100–150 meter kunde jag kroka 23 öringar under ett par timmar! De flesta höll sig kring minimimåttet och fick gå tillbaka. Men jag kände större fisk: en som slet av tafsen direkt i hugget och en annan som gjorde en lång rusning rakt ner i forsen utan att jag hade någonting att sätta emot. Huopanaöringar!

Vad de vägde? Två, kanske tre kilo...

Trefaldigt hot

Kraftverket i ån, Huopanan Voima OY, ägs av ca 40 bybor plus några till. Kraftbolaget äger i sin tur ån och gör anspråk på dess vattenresurser. Kraftverkets generatorer är gamla och producerar ej tillräckligt med energi. Därför har upprepade krav på

en utbyggnad av ån ställts från aktieägarnas sida under 1970-talet.

1975 presenterade Huopanan Voima sina planer för en utbyggnad av hela forssträckan, – från nacken och ned till bron. 1976 fick kraftbolaget klartecken från vattendomstolen, trots kraftiga protester från bl a naturvårdens och sportfiskets organisationer. Den gången räddades ån från utbyggnad av att kraftbolaget saknade tillräckliga finanser för ändamålet. Enligt **Pentti Kauppinen**, kraftverksföreståndaren och en av aktieägarna, ligger ärendet nu hos Högsta domstolen, vilken beslutat att fors-

en ej får utbyggas.

Men ytterligare två hot vilar över ån. Det ena är "Blå vägen" som nu skall byggas genom Finland mot den ryska gränsen, från Vasa över Huopana, ja, rakt över Välisuvalo. Många befärrar, att brobygget kommer att innebära sådana ingrepp på bottenarna, att strömförhållandena förändras och att öringens reproduktionsområden hotas, då pelarna och kistorna skall gjudas mitt i Välisuvalo.

För det tredje har tankar på att återuppta flottningen i ån förts fram. Skadan skulle bli antagligen lika för-

ödande för Huopana som en utbyggnad.

Många starka protester har höjts mot dylika planer. Kampen har framförallt förts av Finlands Sportfiskarförbund. Även fiskemyndigheterna börjar så smått att handla och ändra åsikt. Glädjande nog är inte heller aktieägarna eniga om åns vara eller inte vara. En kväll samtalande jag vid ån med en äldre gentleman, själv sportfiskare och en av aktieägarna i Huopanan Voima. Han betraktade utbyggnadsplanerna som vanvettiga och åmnade motsätta sig planerna så länge han kunde.

Nog var det Ahos "laxar" jag hörde...

Av Otto Nettelbladt

Det är midnatt och jag står hopkurad på aktertoften i en uppdragen eka bakom den lilla bastun nedanför forsens under landsvägsbron i Huopanan. Här nere börjar strömmen åter avta. En bit snett uppströms ligger den långsträckt smala trädbevuxna lilla ön, som delar strömmen i två grenar. Där dessa grenar återförenas rakt utanför mig bildas ett bakvatten. Just där i kanten till bakvattnet skall de stå, de stora Huopanaöringarna, Juhani Ahos "laxar"

Snart tre veckor hade förflutit sedan vi sist fiskade i dessa strömmar. Då liksom nu, var vattenståndet rekordhøgt. Tidigare under kvällen hade jag fiskat av den övre delen av sträckan och lyckats landa en urstark fyra hektos öring.

Augustinatten hade sakta kommit smygande, förstärkt av stora regntunga moln och när jag gick ned mot bastun var det becksvalt. Vid förra besöket hade vår guide Matti Säromaa visat mig på denna plats. Då hade vi dock frestat de stora förgäves, men Matti hade sett en mycket stor fisk vaka just utanför bastun.

I kväll är jag ensam och har varit fräck nog att kliva upp i båten för att få lite bättre höjd på bakkasten. Den höga strandbrinken och omgivande alar utesluter "virtuoskast". Linkontrollen måste hela tiden ske på känn i mörkret.

Jag har tjurigt och en smula klenroget stått och slängt en stor streamer med sjunklina en stund när det plötsligt plaskar till våldsamt ute i mörkret. Det finns ingen möjlighet att se något, men med hörseln uppskattar jag att fisken varit uppe ungefär 15 meter rakt ut. Alltså inom kasthåll. Aldrig tidigare har jag upplevt en sådan skälvande närhet till någon av de riktigt stora insjööringarna. Nu, kanske, äntligen ....?

Ett nytt, ännu våldsammare plask, medan jag försöker få ordning på löslinan, får mig att minnas var jag hört samma ljud tidigare. Sommarlaxen i de norska älvarna. Laxplask!

Jag fortsätter att i ren iver kasta min streamer på måfå i mörkret. Men jag ser inte längre var linan landar. Blinda kast på osynlig fisk. Ingenting händer på 20 minuter. Har jag lyckats skrämma fisken?

När den värsta ibern lagt sig återkommer så litet av förnuftet. Varför har jag stått och slängt en streamer på fisk, som tydligen vakar efter nattsländor, vilka jag sett gott om under kvällen? Under tyst självförbräelse hämtar jag torrflugespöt. Samtidigt som jag knyter på en Streaking Caddis öppnas himlens portar och regnet börjar vräka ned. Jag börjar frysa och funderar på att ge upp – inga sländor kan ju flyga i denna syndafloden – när ett nytt plask, denna gång närmare, i ett slag gör att värmen och fiskeskälvan återvänder.

Tankarna virvlar runt samtidigt som jag lyckas få ut flugan i strömmen. En gång, två gånger, tre... men ingenting händer. Jag försöker systematiskt variera kastlängderna men ej heller detta ger resultat.

Efter en stund hamnar så flugan på bastuns tak, sedan flugan fått ett rejält tag i en al invid husknuten. När jag lyckades slita ned fanskapet så är flugan borta och tafsen förvandlad till ett mindre skatbo.

Upphetsningen börjar ånyo avta i det allt kraftigare regnet, men i mitt genomblöta och omtumlade tillstånd knyter jag valhänt på en ny tafs och fluga. Kanske står jag kvar i en timme, allt oftare sysselsatt med att plocka bort grässtrån som fastnat i bakkasten och med att reda ut nya "skatbon".

Slutligen grips jag av en sorts modfälld men samtidigt beundrande insikt. Dessa "laxar" har blivit för gamla och kloka för att låta sig luras av mina enkla imitationer. I varje fall i natt... Jag hör inga fler laxplask.

När jag slutligen återvänder till bilen, står Risto och samtalar med en annan fiskare. De har börjat bli oroliga då jag ej syns till på flera timmar.

Utän att orka dra av mig regnstället sjunker jag plaskblöt ner i bilens framsäte och hör som genom en dimma Ristos röst: "Du, han här säger, att det står mycket stor sik därnere under ön".

Men jag har hört laxplask!

När vi nästa morgon startar den långa återvägen hem, är jag fast besluten att ännu en gång återvända till dessa "laxar". Om bara Huopankoski får fortsätta strömma fritt....

Upptäcksfärd på Polmakelven, ett litet biflöde till Tana – och en av Finnmarks bästa harrälvar!

Rödingvak på Laksefjordvidda

Jakten på stor röding med fluga kan urarta till ren besatthet i denna okända del av Finnmarksvidda ... men den som vill lugna nerverna kan prøva lättlurad storharr och smålax på torrfluga!

Text och foto: Even Rise

I to døgn hadde vinden og regnet herjet med teltet; med jevne mellomrom måtte vi ut og feste plugger for at ikke hele stasen skulle flagre ned over ørene på oss. Å fiske kunne vi bare glemme, for på Gurtteluobbal gikk bølgene skummende hvite, og i vikene jaget vinden i svarte ilinger bortover overflaten. Våre aktiviteter begrenset seg derfor stort sett til å koke suppe på propanapparatet, lese medbrakt litteratur og sove.

To dager tidligere hadde vi slitt oss innover en gammel traktorvei som går fra Tanadalen innover mot hjer-

tet av Laksefjordvidda. Min fiskekamerat John er en matglad fluefisker som ikke tar sjansen i form av tomme matlagre. Han pakker derfor sekken proviantmessig sett etter prinsippet "Drar du den så drar du den", med det resultat at sekkene våre etterhvert antok tårnform med ytterst komplisert tyngdepunkt. Ta så det faktum at elvene ennå var høye etter vårflommen, at vi måtte vade minst tre av dem, og leseren vil uten vanskelighet forstå at dette ikke akkurat var noen spasertur i parken.

Gurtteluobbal er et middels stort

vann som er en del av et større vassdrag midt inne på Laksefjordvidda i Finnmark. Den gamle traktorveien stiger bratt gjennom tett bjerkeskog, men etterhvert blir vegetasjonen mere karrig og åpen, og brått er man oppe i høyden og kan skue langt innover den flate vidda med myrer, lavt vierkratt, dvergbjerk – og hundrevis av elver og vann. Det er isen på sin vandring mot havet for tusenvis av år siden som har formet terrenget: Lange flate morenerygger som uten vanskelighet kunne brukes som landingsbaner for en Boeing 747 veksler

med ulendte stenrøyser, lave åskammer og store sletter. Her og der har isen satt igjen en enorm sten midt ute på slettene; når solen står lavt og kaster lange skygger ser de ut som mosegrodde kjemper som er satt til å vokte villmarken.

Etter en slitsom marsj på nesten seks timer over myrer og høydedrag, kunne vi støle og sårbenete slenge ned sekkene ved den gamle leirplassen nesten nede i vannkanten. Mens vi småravet rundt for å finne tilbake til vårt naturlige tyngdepunkt, oppdaget vi små sippvak ute i vika. Fluens-tingene ble rigget til i full fart, og et øyeblikk senere dalte to Cock-Y-Bondhu nr 12 lett som løvetannnugg ned der fisken sist hadde vært oppe. Snakk om synkronisert fluefiske: Nøyaktig samtidig ble Cockyene suget ned; to lett tilslag, og stengene sto i bue. Etter en kort fight lå to praktfull 600-grams røyer i håven.

Redo för – 15 grader!

Under hele turen innover var det varmt og vindstille; noe som er en forutsetning for at røya skal være interessert i overflateføde. Men før vi rakk å tørke fluene for nye kast ble vannet grått som bly – og plutselig kjente vi et iskaldt nordagufs rett fra dypet av viddas kjeller. Like etter feide kulingbygene over vannet, regnet øste ned, og temperaturen falt så raskt at vi nesten ikke kunne følge termometersøylen med øynene. Slike voldsomme værforandringer er ikke uvanlige på Finnmarksvidda, men det er en traumatisk opplevelse når temperaturen i løpet av fem minutter faller fra tyve ned til tre grader!

Det sier seg selv at for å ferdes i disse strøkene må man være godt forberedt i klesvien. Longs, bobledress og kondensfritt regntøy er helt nødvendig, videre en sovepose som holder på varmen ned til 10–15 kuldegrader. Ett solid dobbelt kondensfritt fjelltelt bør man også span-dere på seg. Selv om været er godt og midnattsolen skinner, kan temperaturen svinge fra 20–25 om dagen og ned mot null om natten. Har du da gått hardt og svett med tung pakning i varmen, kan du i den lave kveldstemperaturen plutselig bli offer for en underkjøling av kroppen som får lemmene til å riste og tenne- ne til å klapre i munnen.

Om kvelden andre dagen løyet

→
Högsommarens första torrflugerö-
dingar... i vinterns sista snöfläck.

vinden merkbart, og tidlig neste morgen da jeg krøp ut av teltet var det vindstille og klar himmel. Myggen, som i et par døgn har fristet en kald og vår tilværelse under bladene, tar noen prøvende ustøe sveip helt nede ved bakken; om en liten stund vil den kaste seg over oss i jublende skarer, men det hører liksom med til fjellet og godværet, og klarer ikke å ta motet fra oss. Etterhvert begynner klekkingen av noen små stenfluer; disse driver ut over vannet og blir straks angrepet av sulten fisk.

Jeg har alltid funnet det vanskelig å binde effektive stenflueimitasjoner; deres "firevingersflagring" på vannet er så spesiell at når fisken er selektivt innstilt på disse insektene vil de fleste imitasjoner bli fullstendig ignorert. Dett får jeg smertelig erfare når jeg ser en stor røye som krysser etter insekter like ved elveoset. På rekke og rad viser jeg fisken alt jeg har i flueboksen, men lar jeg fluen lande der fisken sist var oppe, tar den demonstrativt ett levende insekt to meter lenger ut.

John, som nettopp har krøpet søvndrukken ut av teltet blir ropt over for om mulig å finne en løsning på problemet. "Den tar vi" sier han, og setter på en fjærmyggimitasjon bundet med grizzly hackle på krok nr 16. På første kastet slurper fisken i seg Johns flue og etter fem minutters voldsom kamp ligger fisken i håven. Det er en praktfull blank røye på nøyaktig ett kilo, nesten like bred som den er lang, og med ørlite hode. Buken er flammende rød, som om kjøttfarven har trengt igjennom skinnnet og satt seg fast på utsiden. Ett virkelig praktksemlar!

En flugas historia

Fluen som fisken ble tatt med har en pussig forhistorie: Den ble funnet av John i et tre ved en av våre kjente ørretelver på Østlandet, og ved sammenligning fant vi senere ut at fluen var bundet og mistet av vår kjente fluefisker og fluebinder Pål Krogvold. John tok etterhvert flere pene fisk på denne flua, men tilslutt gikk den i total oppløsning og måtte erstattes av andre imitasjoner som han påstod aldri nådde opp mot Krogvoldfluas fiskelighet.

Det er når vårflommen har kulminert og vannet har begynt å synke at røye og ørret er mest overflateaktive. Etter et par ukers varme utfolder det seg et rikt insektliv; først kommer fjærmyggen i store mengder og lokker fisken til overflaten, når vann-temperaturen stiger klekkes stenfluene, og som tredje insektsart stiger døgnfluene til overflaten. På sommerens varmeste tid myldrer sedge-fluene frem. Jeg forsøker alltid å innta vidda på den tid sedgene er mest aktive, for da kan man virkelig oppleve fluefiske av høyeste klasse. Mest aktiv er den store brunspettede sedgen som engelskmennene kaller "Great Red Sedge". Denne blir ca 2.5 cm lang, og kan på en varm formiddagsstund klekkes i store mengder.

Insektene søker først tilflukt i vier og kratt på land, men en liten bris fører dem ut over vannet – og plutselig er røya der! Vannet kan formelig koke av stor fisk som kaster seg etter de stripende insektene; ikke sjelden kan man se røyer på kiloen eller mer hoppe helt fri av vannet og ta insek-

forts å næsta sida

tene på nedtur. Under slike forhold bruker jeg helst den svenske "Rackelhanen" av polypropylen på krok nr. 12, eller en sedge-imitasjon av rådyrhår som jeg rykker og striper på overflaten. En bevegelig Cock-Y-Bondhu kan også gi gode resultater.

Kommer du for første gang til Finnmarksvidda blir du voldsomt imponert over de tusener av elver og vann som finnes i området. Du får følelsen av at her er det bare å slenge fluen ut i første og beste elv, og så vente på at storfisken skal slurpe den i seg. Men så enkelt er det ikke! Langt de fleste vassdrag i området er ikke ideelle for en fluefisker, for mange av dem er fisketomme eller fulle av mager småfisk. I de østlige områdene dominerer sik, abbor og gjedde, og i slike vann har jeg ofte opplevd at en gjedde på 3-4 kg har stukket av med tørrfluen. Men hvis du har gjort deg kjent på vidda og er villig til å bruke bena noen timer, vil jeg påstå at det ikke er mange steder på Nordkalotten du kan ha finere fiskeopplevelser enn her.

Det spesielle villmarksområdet som får min puls til å øke farten kalles Laksefjordvidda, og er et "høyfjellsplata" på ca 4000 kvadratkilometer, begrenset av kystlinjen ved Laksefjord og Ifjord i vest, og Tanadalen og Tanafjord i øst. Når jeg skriver "høyfjellsplata" i gåseøyne, er det fordi det på disse breddegrader er fjellvegetasjon i alle områder over 100 m.o.h. I Sør-Norge må du over 1000 meter for å finne tilsvarende vegetasjon; på Laksefjordvidda som ligger fra 200-400 m.o.h. har du i virkeligheten følelsen av å være høyt oppe i fjellet hvor bare dvergbjerk og lav, krypende vegetasjon makter å klare seg fast.

"Finnmarksvidda" er igrunnen et meget vagt begrep, nærmest en meteorologisk betegnelse, som helt i sør ligger mellom Troms fylke og Finskegrensen, og som også omfatter områdene rundt Kautokeino og Karasjok. Laksefjordvidda hører vel egentlig geografisk mere til Øst-Finnmark, men da den topografisk og vegetasjonsmessig har mange likhetspunkter med de store viddeområdene lenger syd tas den ofte med i samlebetegnelsen "Finnmarksvidda".

Rovfiske med nät

Dessverre er fiskekultur i disse områdene et totalt ukjent begrep,

men viddas utstrekning og relative utliggjengelighet har hittil forskånet den for total ødeleggelse på grunn av rovfiske. Men man kan ikke si at ingen har forsøkt! I midten av sekstiårene drev traktorlag kommersielt fiske etter ørret og røye med svære garnbruk inne på fjellet. På grunn av flatt terreng og fast grunn kunne vidda på mange steder krysses med traktor. Tilhengeren ble stablet full med tønner, og med hundrevis av garn dro traktorgjengene innover villmarksområdet. Hver elv, hvert vann som innholdt fisk ble systematisk trålet, og først når bestanden var desimert til det ulønnsomme dro traktoren videre til neste vassdrag.

I Tana, Alta og andre sentra var det småflyselskaper som spesialiserte seg på å frakte garnfiskende turister inn til viddas fineste fiskevann. Med gummibåter, haugevis med garn og proviant for en uke ble de fløyet inn til vannene og hentet til avtalt tid, som regel hadde de da flere bøtter fulle med saltet fisk.

Fra Finland var det invasjon av fiskere til de norske fjellområdene. Som bekjent er det mest sik, harr, abbor og gjedde i den vestligste del av Finsk Lappland, så om sommeren trålet finnerlenderne vidda for å sikre seg vinterforsyning av edelfisk. Den samiske befolkning, som jo har hevd på fisket i disse områdene, effektiviserte også etterhvert sine fiskemetoder ved å bruke monofilamentgarn og traktor, slik at den totale beskatning etterhvert truet med å legge de fleste vassdrag fullstendig øde.

Heldigvis gikk det etterhvert opp for de sentrale myndigheter at dette bar galt avsted, og det ble innført ganske strenge restriksjoner. All motorisert ferdsel på vidda ble forbudt, garnfiske ble bare tillatt for lokalbefolkningen med maks. to garn pr person, og oterfiske ble også forbeholdt dem som har bopel i Finnmark. For å begrense invasjonen av fiskere fra vårt naboland i øst ble det bestemt at utenlandske statsborgere bare kunne fiske i en sone som strekker seg 5 km på hver side av hovedveiene.

Etterhvert førte disse tiltakene til at fisket ble bedre, og i dag ser det ut til at bestanden av edelfisk i mange vassdrag er økende. Bestemmelsen om utlendingers fem-kilometersbegrensning ser nå ut til å bli myket opp; istedenfor denne firkantede regel skal det då nå bli tillatt for utlendinger å fiske i visse områder som strekker seg langt inn på vidda, med utgangspunkt fra bestemte sentra.

Finnmarksvidda er 99 proc. statsalmenning, så her finner man ingen private vann. Ved å løse fisketrygdeavgiftskortet til staten, og for utlendingers del betale det såkalte "Finnmarkskortet", kan man fiske overalt med de ovennevnte begrensninger. I lakseførende vassdrag gjelder det at man i tillegg må betale et rimelig døgnkort.

Rödingens vakformer

Jakten på røye med fluestang kan bli en ren besettelse, for den er en sky og kresen skapning som må kurtiseres både med takt og innlevelse, og har du ikke lært å kjenne dens luner vil du oftest forbli fiskeløs, selv om overflaten brytes av hundre vak. Du vil oppdage at hvert vakbilde krever sin helt spesielle teknikk, og ofte skifter vakformen fra minutt til minutt. Ta for eksempel sedge-fluene; disse blir oftest angrepet med voldsomme plask, eller tatt på nedtur etter høye luftsprang. Fjærmygg og mindre insekter slurper den i seg med små sippvak, men de kan også forsvinne i en voldsom hvirvel når røya er i det lunet. Når solen står lavt om kvelden og natten, slår den ofte brott om fra overflatevaking til nymfing. Dette foregår også på flere måter: Midge Pupae og emergers som befinner seg like under overflaten tas med en flott sirkelende bevegelse hvor halen gjør et karakteristisk sveip over vannet. Ser du dette vakbildet kan fisken ofte lures med en liten tørrflue, selv om nymfe er å foretrekke. Det andre nymfevaket er dypere, og viser seg bare som en liten ring eller "bulge" i overflaten, uten at du ser selve fisken. Skal du lure røya når den vakker på denne måten kommer du ikke utenom en nymfe.

Røya jager ofte i en stim som består av 4-10 individer, og som beveger seg målbevisst i en retning. Det virker som om den systematisk "beiter" vannet, og ser du en slik stim er mulighetene for fangst meget gode. Kan du få plassert en liten tørrflue et stykke foran stimeni bevegelsesretningen er det min erfaring at en av røyene i nitti prosent av tilfellene stiger til flua. Prøv en Blue Dun nr 14, eller en Cock-Y-Bondhu i samme størrelse. Til nymfefiske vil en Pheasant Tail Nymph eller en hareørynymfe være mest effektive, men noen ganger kan du gjøre fine fangster med en Zulu Silver som blir rykket like under overflaten.

En ettermiddag ropte John ophis-

Vädret på vidda är nyckfullt – kaffe tinar lemmarna på dagen, men nätterna kan kräva en sovsäck som håller värmen i 15 minusgrader.

set på meg fra en liten vik hvor han kastet på vak og jeg kunne da se flere store fisk som jaget i stim helt innad ved bredden. Store fiskehaler brøt vannskorpen etterhvert som stimen nymfet seg mot oss. Med dirrende hender fikk vi plassert hver vår tørrflue i vakretningen, og i samme øyeblikk hadde begge fast fisk. Men dette var ikke røye! Fisken stanget seigt og tung i dypet, helt ulikt den rusende edelfisken, og da den var tvungen til overflaten viste den en enorm utspilt ryggfinne. Dette var velfødde harr i kiloklassen som nymfet på nøyaktig samme måte som røya.

Lättlurad harr

Harren i Gurteluobbal var så lett å lure at det sportslige element ble helt borte. Den var stor og kjempet hardt, men hva hjalp vel det når den snappet våre fluer nesten for de hadde landet på vannet? Å fiske storharr i Glomma hvor den viser en stor grad av selektivitet er noe helt annet; der er det sportfiske av høyeste klasse, men i Gurtteluobbal gren vi på nesen av denne fisken som ofte kom i veien for vårt mere attraktive bytte.

Etter flere års visitt til et vassdrag lærer man etterhvert temmelig nøyaktig hvor de forskjellige fiskeslag foretrekker å oppholde seg. Elven som danner Gurttejavvre og Gurtteluobbal har mange fine loner og stryk og her kan du ta stor ørret. Og akku-

rat i denne elven lærte jeg noe om fiskens evne til å lagre erfaringer.

Første året jeg kom til elven var det stor klekking av en liten døgnflueart som jeg identifiserte som Baetis Rhodanii. Jeg satte på en Blue Dun Hackleflue nr. 14, og i løpet av halvannen time hadde jeg nesten 30 ørret fra 500 gram opp til 1.6 kilo. Sannsynligvis har fisken i denne elven aldri sett en kunstig flue, slik at den ikke hade dannet seg noen motforestillinger mot poly og hanehackle. I de neste fjorten dagene ble fisken mere sky og vanskelig, og mot slutten av mitt opphold var den nesten umulig å lure med en hackleflue.

De følgende sesongene var like-dan: Enten ignorerte den fluen fullstendig selv under intense vakperioder, eller den gav den et forakkelig puff som for å vise at den visste nok beskjed! Jeg måtte etterhvert benytte mere raffinerte og utspekulerte metoder for å få fisken til å ta: Fortom 0.15 og ørsmå No-Hackle fluer eller parachutefluer måtte til. Jeg har opplevd nøyaktig det samme i flere Finnmarkselver: Første året store fangster på nesten hvilkensomhelst flue, men den neste året møtte jeg en enormt kresen og selektiv fisk som hadde lært leksen sin godt.

John og jeg hadde mange fine turer lenger inne på vidda med Gurtteluobal som utgangspunkt. På varme dager knaser reinmosen under føtterne, og heiloen fløyter sårt på myrene. Det kan gå dager mellom hver gang du støter på et menneske, og hele landskapet ånder en fred og

stillhet som er balsam for et stresset og anspent sinn. Små glimt har festet seg i hukommelsen: Et plutselig vell av blå fjellblomster som et farvesjokk blandt all den grå stenen, eller en stekende varm dag hvor jeg sitter i skyggen av noen vierbusker ved en sval elv, og en rensbukk kommer ut i vannet for å kjøle seg bare noen meter fra meg, og med høye snøft av fryd velter den seg i elven.

Smålax på tørrfluga!

For å ha glede av fluestangen i Finnmark behøver du ikke å vandre milevis til fjells. Mange av bielvene til de større lakseførende vassdragene har ofte stor harr, ørret og smålaks, og kan fiskes nær hovedveiene. I Polmak ved finskegrensen renner den lille Polmakelven ut i Tana. Etter min mening er dett en av Finnmarks beste harrelver, men også smålaksen går opp når vannstanden er riktig. Under de overhengende bjerkene står den store harren i strømkanten helt inne ved land, og med en liten tørrflue har jeg på disse plassene fått fisk over 1.6 kg.

Sammen med en god venn leide jeg en sommer en elvebåt av en same, og med denne utforsket vil hele elven. Et par kilometer oppstrøms er det en sandstrand like fin som på Costa del Sol (men adskillig mindre folksom!), og her er det også en nydelig pool hvor storharren vaker. I denne elven har jeg opplevd å ta flere smålaks på tørrflue mens jeg fisket etter harren, den største på 2.5 kg.

Hver sommer i 17 år har jeg vandet rundt på vidda med telt og fiskes-tang, og beskyttelsestrangen overfor dette som er en slik vesentlig del av mitt liv har etterhvert antatt nesten paranoiske former: Ethvert garn får jeg lyst til å begrave i den dypeste myr, og ser jeg en oterfjel kunne jeg tenke meg å splintre den i tusen biter. Denne innstillingen er nok en smule unyansert, for jeg må innrømme at i mange overbefolkede vann burde beskatningen vært mye hardere. Fiskekultur består jo både i å fiske med garn – og å la det være, alt etter forholdene. Men fluefiskernes utfoldelsesområder blir stadig innsnevret, samtidig som vårt antall øker. Det er derfor mitt innerste ønske at vi i fremtiden kan ta bedre vare på dette som ennå er et fiskerikt eldorado av blinkende elver og vann.

ELBE är sedan många år expert på havsfiske. Vår ambition är nu att bli minst lika bra på flugfiske. Vi har stadigt utvecklat en av marknadens förnämsta sortiment av utrustning för flugfiske.

Titta efter ELBE flugfiske hos din sportfiskehandlare.

Har du ännu inte fått vår katalog "Fiske för Alla" 81-82, skriv en rad eller ring till oss så skickar vi med vändande post. Specialkatalogen "ELBE HOBBY" med allt om flugbindning, spöbyggnad, dragtillverkning m.m. kan du också beställa direkt av oss eller hos din butik. Medsänd 5:- i frimärken för Elbe Hobby.

elbe

FISKE FÖR ALLA

Vagnvägen 6, 432 00 VARBERG Tel 0340. 195 65

FÖRSURNINGEN

– vårt största miljöhot

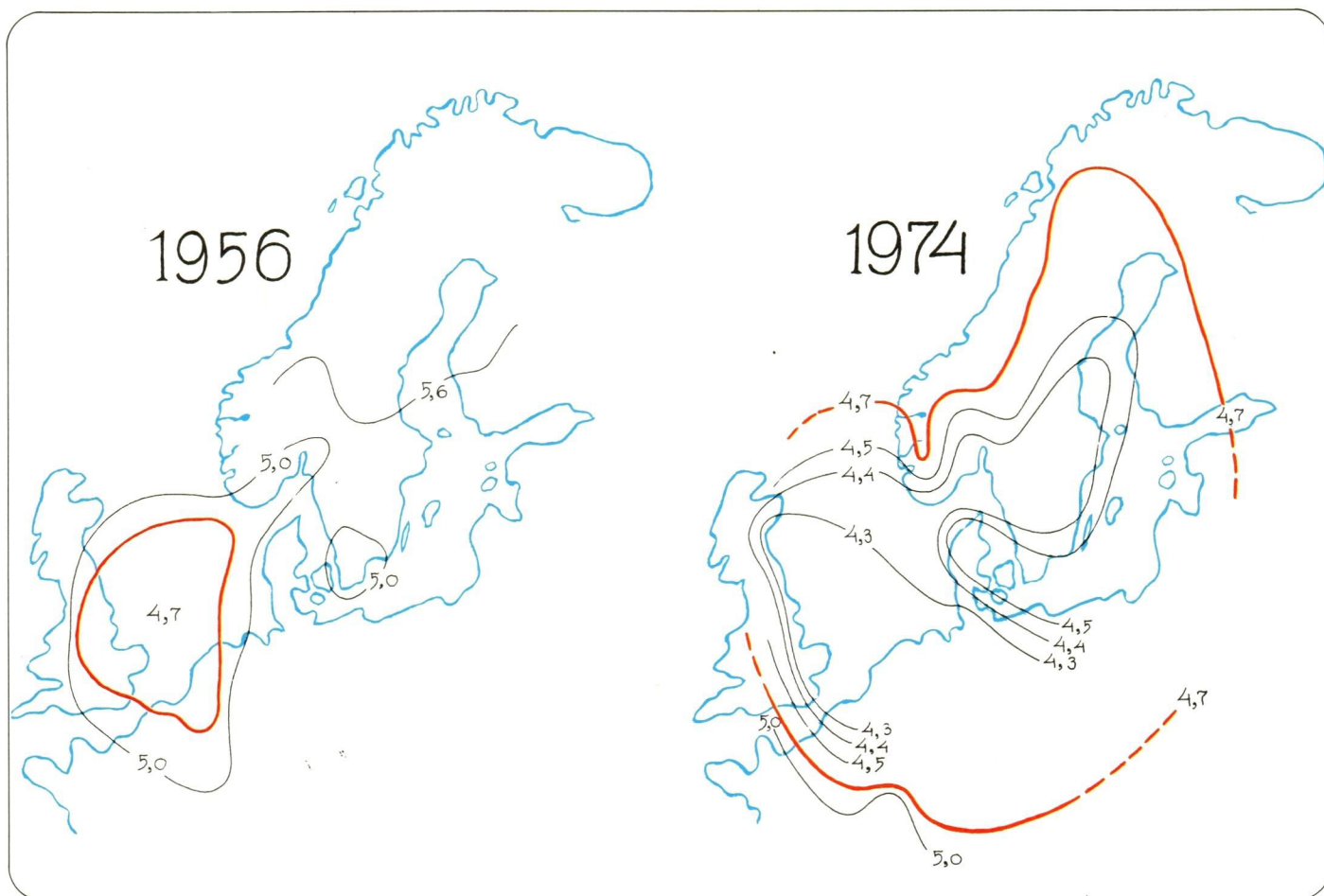
Det sura regnet faller – även när solen skiner!

På 18 år har nederbörden över Norden blivit 10 till 30 gånger surare ... men det är trots allt möjligt att hejda katastrofen! I denna artikel, den tredje och sista i vår serie, får vi veta hur och varifrån det sura nedfallet kommer – och hur vi kan rädda vattnen åt framtiden.

Av Ulf Pierrou

Teckningar: Gunnar Johnson

forts å nästa sida →

pH-värdet i nederbörden över Norden 1956 och 1974 (efter Wright 1979) – på 18 år har regnet över stora områden blivit 10 till 30 gånger surare!

ett stort problem är varifrån försurningen kommer. Jamen, det sura regnet kommer ju från England och Tyskland, det har jag ju läst i tidningarna säger du kanske. Jovisst, till stor del, men det är inte hela sanningen. Ibland t o m långt ifrån hela sanningen. Vad som vi klart kan fastslå är att på de flesta platser så beror den absolut största delen av försurningen på surt nedfall. Med nedfall menas här både det som kommer som nederbörd (snö, regn och hagel) och det som kommer i partikelform. Det "regnar" m a o även när solen skiner. Det "torra regnet" kan ibland vara upp till 5 gånger mer än det "våta regnet".

Anledningen till det sura nedfallet är olika former av förbränning. Det mesta är knutet till förbränning av fossila bränslen och största delen beror på utsläppen av svaveldioxid (och svaveltrioxid) p g a innehållet av svavel i de fossila bränslena. En viss del av nedfallets surhet beror dock på utsläppen av nitrogenoxider från högtemperaturförbränning i ex bensinmotorer och dieselmotorer. När man mätt svavel- och nitrogenhalterna i nedfallet har man konstaterat att svavelmängderna, efter 1970, inte ökar längre, medan nitrogenmängderna hela tiden ökar med ca 4-5% per år!

Innan vi kommer för långt in i den luftburna försurningens djungel, bör jag tala om, att på vissa platser beror försurningen till betydande del på andra faktorer, men mer om detta senare. Om man tittar på figurerna på sid 29 så ser man utvecklingen av pH-värdet i nederbörden över Norden mellan åren 1956 och 1974. På dessa år har pH-värdet över stora områden sjunkit mer än en enhet d v s regnet har blivit 10-30 gånger surare på dessa 18 år. Enligt vissa

uppgifter är nitrogenföreningarnas andel av försurningen oftast mindre än 10-20% av den totala belastningen, men ibland kan nitrogenförsurningen vara mer än 50% av den totala försurningen. Man kan m a o inte urskiljningslöst skylla allt på svavelföreningarna. Trots allt så är det dock svavlet som vi har bäst kontroll på vad gäller mängderna som släpps ut. I tabellen på denna sida ser du hur mycket svaveldioxid våra grannländer i Europa släpper ut.

Tabellen visar även vilka mängder som de olika europeiska länderna beräknar släppa ut omkring år 1990, samt eventuella planer på införandet av rökgasrening m a p svavel i de olika länderna. Det är skrämmande att se att de olika europeiska länder som inte, eller i mycket begränsad omfattning, har några försurningsproblem p g a kalkhaltiga jordar fortfarande kör efter principen: "bygg högre skorsten så att vi inte får skiten på oss själva". Om man hård-drar det hela skulle man kunna säga att först skickar de på oss sin svaveldioxid, sedan kommer de hit som fisketurister och tycker att vi sköter våra vatten dåligt eftersom öringarna och rödingarna blir sällsyntare liksom havsöringarna och laxarna .... Okej, vi är trots allt inte helt oskyldiga själva. Men att fisken började försvinna från sjöarna på Sørlandet i Norge på 1910-talet och från svenska västkustsjöar på 1920-talet berodde inte på lokala källor.

20 miljarder per år

Vi skall dock inte kasta yxan i sjön, man jobbar på att få till konventioner om begränsningar av utsläpp av luftföreningar (läs svavel) inom de

europeiska länderna. Sverige ratificerade denna konvention i januari 1981, nu är det bara att vänta på de andra. Det har gjorts beräkningar som säger att en halvering av svavelutsläppen i Västeuropa skulle kosta ca 20 miljarder kronor per år. Det låter mycket men är det egentligen det? Det är en kostnad av endast 100 kronor per år och individ för oss här i Västeuropa. Man kan säga att arbetet går långsamt - men det går, än så länge.

Dessutom kan vi faktiskt göra en del när det gäller de lokala källorna. Med "lokal källa" menar jag då de inhemska faktorer som påverkar försurningen. Det man tänker på först är ju införandet av förbud mot användningen av eldningsolja med svavelhalt överstigande vissa värden. I Sverige började man med att i Stockholms stad införa en maxgräns av 1% svavel redan den 1:a oktober 1968. Den 1:a juli 1969 infördes förbud mot användandet av olja med över 2.5% svavel i hela landet. Därefter rullar 1%-gränsen upp över landet för att den 1:a oktober 1984 gälla hela landet. Aktuellt är att fr o m 1:a oktober 1981 kommer 1%-gränsen upp till att gälla även Uppsala, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län samt Örnköldsviks kommun. Anledningen till att Örnköldsviks kommun som (hittills) ensam kommun norr om den statligt fastställda "1%-gränsen" inför påbud om lågsavlig olja "för tidigt" är att en framsynt och miljömedveten kommunledning insett kommunens försurningsproblem och infört påbudet via den lokala hälsovårdsordningen. Detta borde vara någonting för flera försurningshotade kommuner att ta efter.

Framtiden är det ganska svårt att sia om, utöver vad som framgår av

Nuvarande och framtida svaveldioxidutsläpp från olika länder:

Land	Nuvarande utsläpp - ton SO ₂	Sveriges nuvarande "andel" - ton SO ₂	Utsläpp 1990 - ton SO ₂	Planer på rökgasavsvavling
Storbritannien	5 000 000	120 000	5 000 000	Nej
Frankrike	ca 3 000 000	20 000	ca 3 000 000	Nej
Holland	490 000	12 000	500 000	Vid nya kolkraftverk
Danmark	455 000	80 000	ca 380 000	Nej
Västtyskland	3.5-3.8 miljoner	80 000	3.5-3.8 milj.	Vid nya kraftverk
Östtyskland	?	ca 100 000	?	?
Tjeckoslovakien	3 000 000	16 000	3 600 000	Nej
Polen	4 300 000	40 000	5.0-5.5 milj.	Efter 1985, egen teknik
Sovjetunionen	24 500 000	ca 100 000	26-27 milj	?

Det billigaste sättet att kalka en sjö, med handkraft och snöskoter på vintern (bilden till vänster), och det dyraste, med helikopter – det blir minst fem gånger dyrare. (Foto: Anders Lindström).

tabellen. Enligt en intervju med jordbruksminister Dahlgren i tidningen Land så blir 1980-talet en fråga om överlevnad när det gäller försurningen. Inte förrän på 1990-talet kan vi väntas ha råd att minska försurningen.

Jag nämnde i början av detta kapitel att det fanns andra källor till försurning än luftburna föroreningar. Dessa andra källor till försurning betyder dock vanligen endast att den luftburna försurningen får extra hjälp. I vissa lägen kan de dock ha stor betydelse lokalt. Den källa som lokalt kan vara totalt dominerande är sk pyritoxidation (se Steen Ulnits' artikel i FiN nr 5/6:1980). Pyrit är ett svavelhaltigt mineral som när det oxideras (reagerar med oxygen från luften eller vattnet) bildar bl a svavelsyra. Detta kan innebära att man, mycket lokalt kan uppmäta extremt låga pH-värden, neråt pH 2–3. I Sverige, närmare bestämt i Västerbotten, finns sk alunsjöarna som är naturligt sura p g a andra liknande kemiska reaktioner.

Den sura konstgödseln

Ett par källor till försurning, som är betydligt mera utspridda rent geografiskt, är dels användandet av sura konstgödningsmedel inom jordbruket och dels det moderna skogsbrukets strävan efter barrskogar. I det första fallet kan vi konstatera att tyvärr är flertalet konstgödningsmedel rejält sura. Man räknar med att 100 kg konstgödningsmedel kräver 300 kg kalk för att neutraliseras. På åkermark kan 85–90% av försur-

ningen bero på konstgödningsmedel. Vi får hoppas att den moderna jordbruksforskningen kan rätta till detta, konstgödningsmedel behöver ju inte vara sura, det finns ju neutrala och basiska varianter.

Det andra problemet är svårare. Det är tyvärr svårt för skogsfolket att inse att deras kära enartsodlingar av barrträd försurar marken de står på och därför växer sämre än träden i blandskogen. Lokalt kan försurning p g a barrskog vara av samma storleksordning som försurningen p g a nederbörd. De alltför vanliga granskogsplanteringarna på gammal åkermark är en relativt allvarlig företeelse inom försurningsproblematiken. Genom att plantera granskog på gammal åkermark sänker man pH-värdet kraftigt, vilket kraftigt minskar markens buffringsförmåga. För vissa sjöar kan detta innebära, att försurningen påskyndas kraftigt. Sjön kanske försuras 10–20 år tidigare än vad den luftburna försurningen skulle ha lyckats med ensam.

Ytterligare en faktor inom det moderna skogsbruket, som vi ännu inte vet så mycket om, är effekterna av utdikningen av fuktiga skogsområden och myrar. Sumpskogarnas och myrarnas utjämnande effekt på grundvattnets variationer kommer dock att minska varvid grundvattnensnivån inom dessa områden kommer att variera kraftigare än förut. Man kan misstänka att det lokalt kan komma att uppträda effekter liknande den vid pyritoxidation, d v s att olika kemiska reaktioner i de marklager som ömsom finns ovanför och ömsom finns under grundvattnetsytan kan ge försurande effekt. Ett stort forskningsprojekt som behandlar bl a dessa problem med

skogs- och myrdikning har startat i Sverige och resultaten därifrån kommer att bli mycket intressanta.

Vad innebär egentligen en kalkning? Ja, som du kanske börjar misstänka så är det inte bara att tippa kalk i sjön lite hur som helst. Kärnpunkten i kalkningens kemi gick vi igenom i kapitlet "Försurningens kemi" (FiN nr 4-81) under rubiken "kolsyrasystemets uppbyggnad och funktion". Det är nämligen kolsyrasystemets status och dess inverkan på vattnets surhetsgrad som påverkas vid en kalkning. En kalkning (egentligen borde vi kalla det för pH-restaurering) kan göras med olika former av kalkningsmedel som har olika inverkan på vattnets alkalinitet och pH.

Humusämnenas roll

När jag beskrev hur man analyserar alkalinitet så nämnde jag termen aciditet. När man analyserar aciditeten så tillsätter man istället en bas av känd styrka, tills man uppnår önskat pH-värde. Därigenom får man ett mått på hur mycket bas (i form av lut, kalk eller annat kalkningsmedel) som man måste blanda ut i vattnet för att nå det önskade pH-värdet. Mängden kalkningsmedel som måste tillsättas beror nämligen inte bara på hur surt vattnet är utan även på mängden humusämnen som finns i vattnet. Som tidigare nämnts så innehåller ju humusämnen olika syror, som därför precis som alla andra sura ämnen i vattnet kommer att kräva sin del av kalkningsmedlet vid en kalkning. När det gäller de olika kalkningsmedlens funktion, kan man

forts. å nästa sida

Sveriges behov är en miljon ton kalk per år – skall bara vattenägare och fiskare betala?

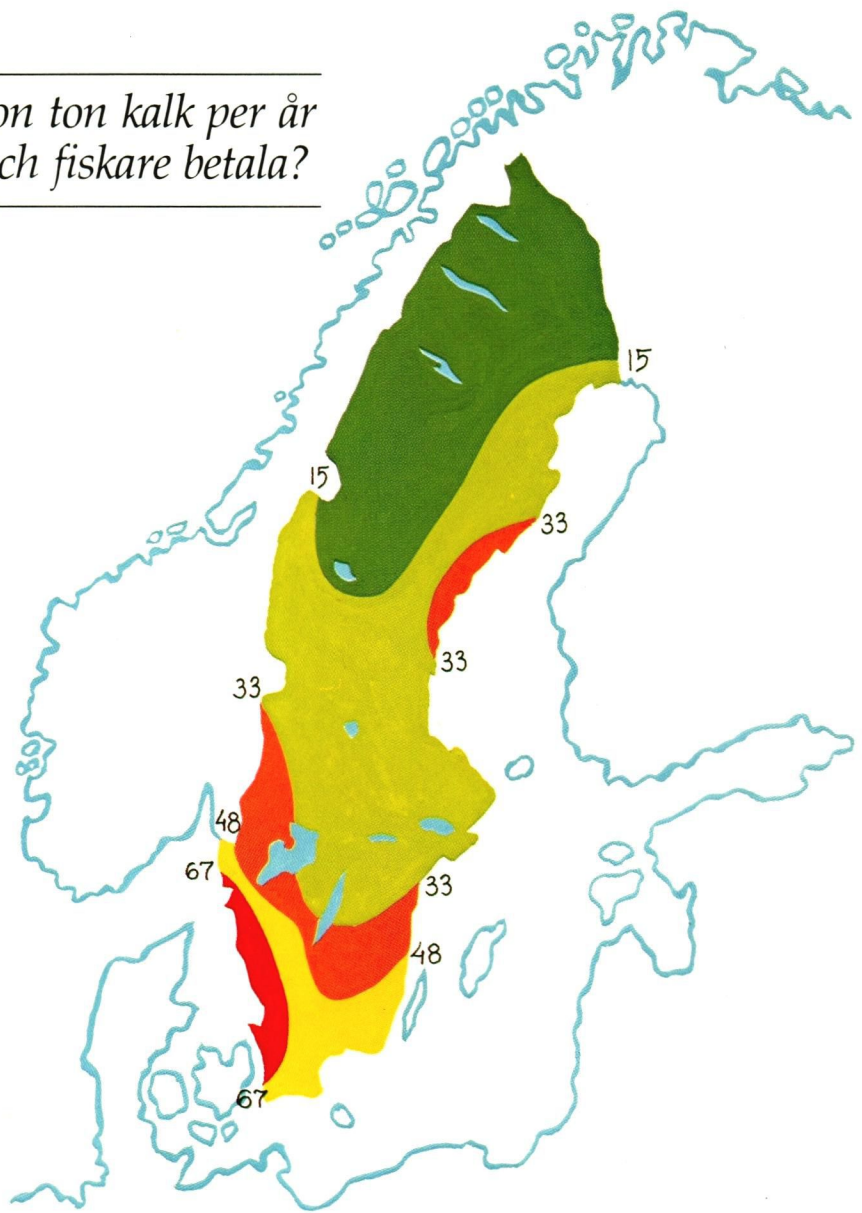
grovt dela upp dem i två grupper. Den första gruppen är då kalkningsmedel med karbonatinnehåll, t ex kalksten, jordbrukskalk och skalsand. Den andra gruppen är kalkningsmedel utan karbonatinnehåll, t ex bränd kalk, släckt kalk, lut och olivin.

Den första gruppens kalkningsmedel fungerar i princip genom att höja kolsyrasystemets totala nivå p g a tillsatsen av karbonat. Karbonatjonerna kommer därefter att neutralisera hydrogenjonerna varvid bikarbonatjoner och löst koldioxid (samt lite kolsyra) bildas. Genom denna neutralisation höjs vattnets pH-värde, samtidigt som vattnet har fått en ökad buffringsförmåga genom att kolsyrasystemets totala nivå höjts. Detta betyder, att denna form av pH-restaurering får möjlighet till varaktighet genom vattnets kraftigt ökade buffringsförmåga.

Den andra gruppen kalkningsmedel fungerar i princip genom att neutralisera hydrogenjonerna. Den pH-höjning som blir följden kommer då att ändra kolsyrasystemets sammansättning, från en dominans av löst koldioxid och kolsyra mot en större andel av bikarbonatjoner. Observera att den totala nivån hos kolsyrasystemet ej genomgår någon höjning (såvida inte kalkningsmedlet är "förorenat" av karbonat). Detta innebär att buffringsförmågan ökas i mindre grad vilket ger sämre varaktighet hos pH-höjningen. I gengäld krävs ofta mindre mängder av "grupp 2-medlen" för att neutralisera syran i en sur sjö, de ger ofta också snabbare pH-höjning.

Hur mycket kalk?

Dessa helt olika funktioner hos de bägge kalkningsmedelsgrupperna gör att man i många fall skulle uppnå bästa resultatet genom att använda någon lämplig kombination av "grupp 1" och "grupp 2"-medel. Hur mycket kalkningsmedel skall man då behöva använda vid en pH-restaurering av en sjö? Det beror på flera faktorer, de viktigaste är nuvarande och önskat pH, humushalt, vattnets omsättningstid och tillförseln av sura ämnen till sjön. De första faktorerna (pH och humus) "klarar man av" med aciditetsanalyser.

Det svenska fastlandets årliga kalkningsbehov räknat som kalciumkarbonat (= "100-procentig kalk") och uttryckt i kg per ha och år. Efter SNV PM 1010.

Man får ju då reda på hur mycket bas som går åt för att uppnå det önskade pH-värdet. Denna mängd bas måste man sedan räkna om i förhållande till "bas-innehållet" i det kalkningsmedel som man tänker använda.

Nästa faktor, vattnets omsättningstid, är ett mått på hur ofta vattnet byts ut i sjön d v s hur fort kalken "spolas bort" ur sjön. Bestämningen av vattnets omsättningstid kräver, att man genom noggrann lodning av sjön bestämmer dess volym, samt att man bestämmer vattenflödet ut ur sjön. Vattnets omsättningstid kan variera från flera tiotals år i stora djupa sjöar med små utlopp till ett fåtal dygn i älvsjöar (sel) som har mycket liten volym i förhållande till vattengenomströmningen. I sjöar med lång omsättningstid får en pH-restaurering lång varaktighet, medan en pH-restaurering av en sjö

med kort omsättningstid ofta betyder att man bokstavligen kastar pengarna i sjön. I vissa lägen kan detta dock vara mer än befogat, t ex i Högvadsån i Halland.

Tillförseln av sura ämnen till sjön sker ju på flera sätt: sura tillflöden, surt regn och eventuellt även i form av surt grundvatten. Tillflödena måste man försöka mäta vattenflödet i och dessutom göra aciditetsanalyser. Den sura nederbörden kan vara svårare att själv göra beräkningar på, men man kan grovt använda de värden som Statens Naturvårdsverk publicerade i sitt SNV PM 1010 år 1978, där man gav det årliga kalkningsbehovet i Sverige (se färgkartan). Observera att mängden kalciumkarbonat ("100%-ig kalk") gäller per hektar av *hela* avrinningsområdena, alltså inte bara sjön. Det totala svenska behovet, bara för att kom-

pensera den årliga försurningen via nederbörden över Sverige, blir omkring 1 miljon ton kalciumkarbonat till en årlig kostnad av 300–400 miljoner kronor. Hur mycket kostar försurningen i Norge och Finland? Är det verkligen tänkt att vattenägarna och sportfiskarna skall betala notan alldeles ensamma?

Kostnaderna för pH-restaureringar är mycket varierande beroende på kalkningsmedel (typ och åtgång), transporter, spridningskostnader m m. Vanligen ligger priset omkring 300–400 kronor per ton utspritt kalkningsmedel. Priset ökar dock kraftigt, om transporten är lång och om man t ex behöver använda helikoptrar för spridningen.

Farliga bieffekter

En artikel om försurning och kalkning vore inte komplett om man inte tog upp några av de bieffekter som man kan råka ut för i samband med en kalkning av ett vattendrag. I FiN nr 2-79 tog Tommy Bengtssons upp en av de mindre trevliga bieffekter som kan hända, nämligen utfällning av humusämnen. Det som händer är att när man kalkar så stiger pH-värdet snabbt i vattnet. Humusämnesmolekylerna klarar inte av att stanna kvar i vattnet i löst form vid denna chockändring av den kemiska omgivningen utan slår ihop sig med varandra. Till slut (ibland ganska snabbt) blir dessa "humusklumpar" så stora, att de inte kan hålla sig svävande i vattnet utan sjunker till botten och täcker hela botten som ett ibland flera centimeter tjockt fluffigt gelélager. I rinnande vatten kan dessa sk humusfloccer ibland bilda bruna skumliknande sjök i ytan. Men om nu inte humusmolekylerna klarar av en kalkning så kanske detta också kan hända andra ämnen? Jovisst, det gör det ibland, men det märks inte lika tydligt.

Om man gör en liknelse och säger att de andra ämnena i vattnet är i personbils- och lastbilsklassen så är humusämnen i oljetankersklassen ibland t o m i supertankersklassen. En kö med tio personbilar är trots allt åtskilligt mycket mindre än tio oljetankers i rad. Det behöver inte vara kalkning, pH-höjningar och aluminium som är skulden till humusutfällning, samma fenomen uppträder så fort man hastigt och kraftigt ändrar humusämnenas kemiska miljö. Det absolut vanligaste tillfället är när humusrikt älvvatten rinner ut i havet. Denna hastiga salthaltsändring

räcker för att flocka ut humusämnen och fälla dem till botten. Dessutom gäller att en pH-höjning från pH 5 eller lägre till över pH 6 behöver inte ge denna humusutfällning om pH-ändringen går någorlunda långsamt. För övrigt så mår inte organismerna i vattnet bra av de hastiga pH-ändringarna som kan ge humusutfällning. Man bör alltså tänka sig för om man tänker kalka ett vatten som det finns fisk i som man vill bevara. En alltför hastig pH-höjning kan i vissa fall vara nästan lika effektiv som en rotenonbehandling!

Innan vi lämnar det här med humus och kalkning helt så skulle jag vilja knyta an lite till Tommy Bengtsson's kommentarer om forskningen kring försurning och kalkning. Inom det sk Gårdsjöprojektet i Bohuslän arbetar man med humusfattiga vatten, det är sant och det har en mycket logisk förklaring. Undersökningarna av vattenkemin försvåras av närvaron av humusämnen, dessutom försvåras i viss mån undersökningarna av de biologiska/ekologiska sambanden om man jobbar i en sjö med humusrikt vatten. Om man därför verkligen vill lära sig något om försurning och kalkning så börjar man i det "enklaste" systemet nämligen en extremt humusfattig sjö. Först när man behärskar problematiken där, går man över till att arbeta i humösa sjöar. Fast det är klart, arbetet inom försurningsforskningen överhuvudtaget skulle nog på snabbare och lättare om inte forskningsanslagen var så snålt tilltagna, men det gäller ju all forskning.

"Konstgjort" djurliv

Ett annat problem med att ha pH-restaurerat en sjö i ett distrikt med försurade sjöar är att man kan få problem med vattenorganismerna. Före kalkningen fanns ju en fauna (och flora) som var anpassad till de rådande pH-värdena i sjön och i området. Efter kalkningen passar kanske inte det höjda pH-värdet för den tidigare faunan. Men varifrån skall de märkräfter, snäckor, musslor, insekter m m som hör hemma i den nya miljön komma? De kan ju inte sprida sig dit från närlägnade sjöar om alla andra sjöar inom flera, kanske tiotals, mils omkrets är för sura för att ha den typen av fauna. Man har inom vissa projekt (t ex av IVL i Göteborg) blivit tvungen att plantera in den nya faunan på konstgjord väg, helt enkelt hämta djur där de fanns och sedan sätta ut dem i sjön.

Detta arbete var man tvungen till eftersom den pH-restaurerade sjön riskerade att för lång tid framåt annars få ett sämre djurliv än före kalkningen!

Ett problem, som är mindre trevligt att tänka på, är vad som händer i en tidigare kalkad sjö när den blir försurad igen. Om man kalkade sjön bl a för att "bli av med" ett tungmetallproblem så kommer man att få tillbaka det igen. Använde man dessutom ett kalkningsmedel som innehöll tungmetaller kommer man att ha förvärrat problemet! Alla kalkningsmedel innehåller tungmetaller (liksom de flesta ämnen överhuvudtaget innehåller tungmetaller) men en del innehåller mer än de andra. De mest framstående exemplen i det fallet är den sk T-kalken och olivin.

T-kalk, teknisk kalk, som är en restprodukt för järn- och stålindustrin och kan innehålla flera procent tungmetaller i vissa fall, är den mest tungmetallbelastade varianten av kalkningsmedel. T-kalk har använts, och används kanske fortfarande, vid sjökalkningar, kanske främst för det relativt låga priset. I ett fall i sydvästra Sverige genomfördes för ett antal år sedan ett större kalkningsprojekt, där sjön förutom ett bättre pH-värde även begävades med mer än tre ton av den giftiga tungmetallen krom. Där gäller det verkligen att hålla pH-värdet uppe! Mineralet olivin kan innehålla uppemot 0.3% av den giftiga tungmetallen nickel. Det är väl knappast troligt, att olivin skulle skilja sig från andra mineral och klara av att hålla nicklet kvar i en sur miljö.

Varning för nickel!

Man har börjat med fullskaleförsök d v s med att pH-restaurera en liten sjö med olivin, men än så länge har inte resultaten slutredovisats. Mineralet finns däremot redan kommersiellt tillgängligt utan varning om dess nickelinnehåll. Olivinet kommer inte, får man hoppas, att innebära några risker eller men för en behandlad sjö, så länge som pH-värdet är tillräckligt högt. Det som händer är att man blir tvingad till att fortsätta behandla sjön med kalkningsmedel, eftersom sjön, om den blir försurad igen, kommer att "må sämre" än vad den gjorde första gången den var sur. Man bör med andra ord om möjligt helt undvika T-kalk vid pH-restaureringar och tänka efter före och använda olivinmineralet med måtta,
forts å nästa sida

innan vi vet hur fullskaleförsöken utfallit och vi fått reda på mera om utlakning av nickel från olivinet.

Jag hoppas att du har läst den här artikelserien med behållning. Ämnet är inte speciellt trevligt, men det är viktigt att vi alla är insatta i grunderna i försurningens problematik. Försurningens klassas av de flesta miljöforskare i Europa och Nordamerika som det största miljöproblemet som världen har för närvarande. Huruvida detta är helt korrekt eller inte är för oss i Norden helt likgiltigt, för oss är det utan någon som helst tvekan

det största problemet. Försurningen är, framför allt i Sverige och Norge, vattenrallarens första jämbördiga medtävlare när det gäller att förstöra vattenmiljön. Vad värre är, försurningen och vattenrallaren arbetar ju i lag och kompletterar varandra på ett skrämmande sätt.

Jag hoppas bara att du inte alldeles tappar sugen, utan att du med hjälp av den här artikeln kan börja lära dig mera om försurningsproblemet. Dessutom har du ju fått många argument att använda när du börjar påverka dina fiskekompisar, hälso-

vårdsnämnden och politikerna i din kommun. Försök också att påverka länsstyrelsen och riksdagsmännen. Kom ihåg att i försurningsfrågan gäller det kanske mer än någonsin att kunskap är makt. Vi måste komma ihåg, att det är endast politikernas insikt att allmänheten (det är bl a du och jag det) är intresserad av och *insatt* i frågan som kan aktivera politikerna.

Tänk på vad vi kämpar för, vi vill ju kunna träffas vid ett trevligt flugfiskevatten inte bara i sommar utan om tio år också, eller hur?

FRÅN KARPENS FLUGFISKE

SCOTT-flugspön av graphite

Det finns idag ett stort utbud av Graphitespön på marknaden. Somliga bra, andra mindre bra. Det har också kommit många billiga massproducerade flugspön av Graphite. Scott tillhör inte de billigaste flugspöna, men är inte heller någon massproduktion. Ett Scott spö är ett hantverk. VARJE spö eller klinga avpassas, vägs och flexstas omsorgsfullt. De är vidare avancerat byggda med Compound Taper, dvs, att graphiteduken som lindas runt mandrilen inte är rakt skuren, utan i speciellt framräknade etapper. På detta vis har man kunnat uppnå en verklig fin spets som skyddar även den tunnaste tafs och gradvis, ju längre lina som matas ut, massor med reservkraft i buttdelen. Förenklat skulle man kunna säga att aktionen växer med kastlängden. Det är således enkelt att kasta med bästa kontroll på både kort och lång distans. Att driva lina i en smal loop och placera flugan precis.

Harry Wilson på Scott menar att klingorna ej bör sandas eftersom det är lätt att härigenom försvaga flugspöet. Finishen är alltså spiralsnodd och i övrigt funktionell. Välkomna ut till oss och provkasta-DU KÄNNER SKILLNADEN.

Följande modeller lagerhålls fr.o.m April	MODELL	LÄNGD	LINA	DELAR	PRIS FÄRD.	PRIS KLINGA
G 100-4	10'	4-5	2	1624:--	1088:--	
G 100-8	10'	8-9	2	1745:--	1113:--	
G 90-3	9'	3-4	2	1587:--	1063:--	
G 90-4	9'	4-5	2	1587:--	1063:--	
G 90-5	9'	5-6	2	1587:--	1063:--	
G 85-4	8'5"	4-5	2	1587:--	1063:--	
G 90-5/4	9'	5-6	4	2050:--	1525:--	

Färdiga spön har 3 års garanti mot materialfel och levereras i aluminiumtub och tygfodral.

SAGE-flugspön av graphite

På bara ett års tid har SAGE spöna blivit ett av de mest omtalade och eftertraktade flugspöna. Vi lagerför följande modeller för omgående leverans.

MODELL	LÄNGD	LINA	DELAR	PRIS FÄRD.	PRIS KLINGA
GFL 476	7'6"	4-5	2	1229:--	590:--
GFL 490	9'	4-5	2	1390:--	648:--
GFL 590	9'	5-6	2	1390:--	648:--
GFL 690	9'	6-7	2	1449:--	654:--
GFL 589	8'9"	5-6	3	1526:--	737:--
GFL 8100	10'	8-9	3	1675:--	864:--

SAGE-klingor av High-Modulus-S-Glas

MODELL	LÄNGD	LINA	DELAR	PRIS KLINGA
SFL 476B	7'6"	4-5	2	195:--
SFL 580B	8'	5-6	2	199:--
SFL 686B	8'6"	6-7	2	199:--

KARPENS LONG BELLY LINA

Det är med stor glädje vi nu kan presentera en helt nytt Long Belly fluglina. Den är tillverkad av en av världens största lintillverkare på speciella specifikationer. Fördelen med en Long Belly lina jämfört med en ordinär WF-lina ligger i att kastaren kan hålla en längre del av lina utanför toppöglan och åstadkomma en jämn och fin linbåge utan att kastet blir slängigt. Flera anhängare av DT-linor ser här en möjlighet att kombinera den dubbeltaperade linans fördelar med WF-linans skjutegenskaper. Denna kombination medför att det går enklare att presentera flugan på ett fint sätt även på längre avstånd. Klumpens längd på en 5-lina är 9,90 m och går upp till 12,45 m på en 8-lina. Den totala längden är 28 m på varje lina. Färgen på KARPENS LONG BELLY är **FLUORESCERANDE RÖD ORANGE** vilket gör att lina syns väldigt bra. Detta är speciellt bra vid nymfiske och fiske vid sämre ljusförhållanden. Ger fiskaren en bättre möjlighet att hålla ordning på kastet eftersom det är lättare att se den. KARPENS LONG BELLY tillverkas i flytande version och finns i linklasserna 5, 6, 7 och 8. Finns fr.o.m. April. Pris 179:--.

SPEED CAST - längre kast med mindre ansträngning.

SPEED CAST rengör fluglina samtidigt som en "halare" yta bildas på fluglina. Detta ger minskad friktion och därigenom längre kast med mindre ansträngning. Själva kastandet underlättas också eftersom "draget" i lina känns bättre. SPEED CAST kan användas på både gamla och nya fluglinor, sjunkande eller flytande. Under flera års tid har SPEED CAST testats av kända flugfiskare i USA. Enligt deras erfarenheter skall 3-4 behandlingar räcka per säsong för den som fiskar ofta. Fluglina får också längre livslängd då den utsätts för mindre nötning. Speciell appliceringsduk medföljer varje flaska. Pris 28:75.

FLYTA

Flytmedel för dina flugor i vätskeform. Lösningen tränger snabbt in i dina flugor och får dem att flyta längre och bättre. FLYTA innehåller EJ silikon som enligt tillverkaren i USA bl.a. drar åt sig smuts.

Det är praktiskt att impregnera flugorna redan vid bindstället. Eller varför inte endast själva hacklet innan detta binds in. Vi testade FLYTA under sommaren 81 och kan i högsta grad rekommendera det. Pris 23:--/flaska.

NY BACKINGLINA

Extra tunn och stark backing. Du får på c:a 70% MER BACKING MED SAMMA BROTTSTYRKA som den vanligtast förekommande backingen.

20 lbs-100 yd Pris 41:--

30 lbs-100 yd Pris 43:--

50 lbs-100 yd Pris 47:--

Kan naturligtvis fås sammanhängande.

KWIK SINK

Vid torrflugfiske är det som alla känner till viktigt att tafsspetsen fram till torrflugan ligger *under* ytan. Detta är speciellt viktigt vid svåra förhållanden med skygg fisk och blankt vatten. Det är också vid sådana tillfällen som det är de små detaljer som ofta är avgörande om fisken skall hugga eller ej. KWIK SINK sänker effektivt tafsen vid nymf och torrflugfiske. Sänker också Muddlers. Sahrör mm. 100% biologisk nedbrytbart. I praktisk plastflaska. Pris 22:75.

Vår nästa katalog nr 2 beräknas vara klar under April månad. Den kommer att innehålla massor av nyheter på både flugbindning och tillbehör. Dessutom kommer ett helt nytt kapitel om spöbyggnad med information i form av text och bildserier, och massor av spöbyggnadstillbehör. Flugbindningskapitlet utökas också och kommer dessutom att innehålla bildserier på nya flugor m.m. m.m. Den här katalogen bör du inte vara utan. Sänd 10:-- så kommer den på posten. Du som beställt varor ur vår 1:a kat. 81-82 får den automatiskt.

Vi visar fiskefilmer på video. Just nu: Laxfiske i Alaska och Brittish Colombia.

VÄLKOMNA

PS: Vi för även FLYTRINGAR MED TILLBEHÖR!

Box 403, 184 00 ÅKERSBERGA

Tel: 0764-214 00

Butiksadress: Sägvägen 12,

Runö Industriområde, Åkersberga

Nyheter från Fly Dressing. . .

TEENY NYMPH LOCATORS är ett par polaroidglasögon för flugfiskaren. Praktiskt taget okrossbara. Glasen är utbytbara. Också s.k. "clip on" för vanliga glasögon finns. Pris med reservglas 85 kr.

Till Teeny Nymph Glasses finns också ett mjukt nackband som gör att Du inte behöver lita till öronen för att få glasen att sitta. Pris 20 kr.

EZE-LAP krok och knivbryne. Ett litet bryne i mycket praktisk förpackning d la kulspetsenna. Verksamt material i brynet är industridiamantspån. Pris 48 kr.

MARRYAT SPRING REEL. Att ha på fiskevästen och i änden av det fjäderbelastade snöret en sax e.d. Pris 27 kr.

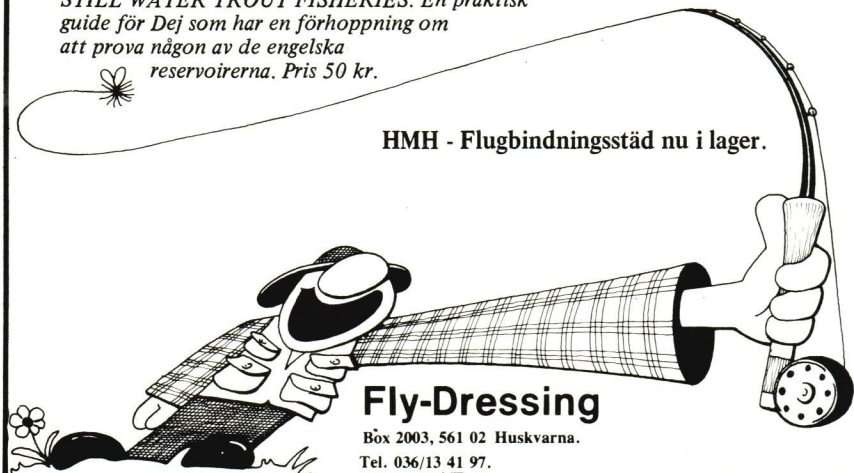
PREAST. Att omedelbart döda fisk som skall behållas är en sportfiskares första plikt. Inte alltid har man något till hands. En s.k. preast är bra att ha i fickan. Denna modellen är ett smäländskt hantverk av högsta klass. Den är kort, endast 16 cm, vilket gör att den får plats i de flesta fickor. Priset ännu ej fastställt (mellan 60-80 kr).

STILL WATER TROUT FISHERIES. En praktisk guide för Dej som har en förhoppning om att prova någon av de engelska reservoärerna. Pris 50 kr.

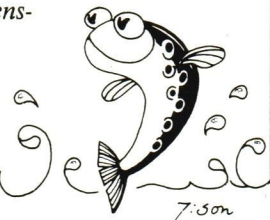
Longbelly – linan på modet. . . Vi kallar vår Longbelly **SWEDISH LONG LIFT**, den är två linor i en. Fungerar som en dubbeltaperad på nära håll och som en verklig långkastare, när du drar ut hela klumpen och släpper iväg i ett väl timat framkast. Den finns endast som flytande i AFTM-klasserna 5 - 8. Den är vackert bärnstensfärgad och kostar inte skjortan, bara 160 kr.

HMH - Flugbindningsstöd nu i lager.

Fly-Dressing

Box 2003, 561 02 Huskvarna.
Tel. 036/13 41 97.

Berkley®

BERKLEY SPECIALIST®

Flugfiskeutrustning för dig som kräver lite mer. Berkley – din garanti för väl balanserad utrustning – utvecklad i nära samarbete med USAs främsta flugfiskare.

Unna dig en Berkley-utrustning!

FISKREDSKAPSINDUSTRI AB 335 00 Gnosjö 0370-920 15

Konsten att klyva

Split – klyva – är halva ordet splitcane... och halva hemligheten. Denna andra artikel i vår serie, ett utdrag ur en kommande bok, avslöjar hur mästarna gör.

Av Preben Torp Jacobsen   Teckningar: Gunnar Johnson

Efter at have fundet det rette bygningsmateriale skal vi nu i gang med selve bygningen, men inden da vil jeg gerne understrege et par ting, som jeg mener er af yderste vigtighed, inden man starter.

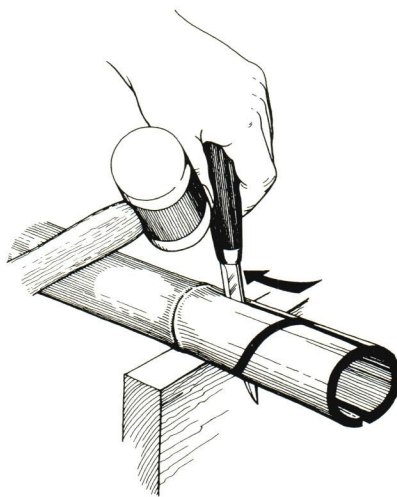
For at opnå et acceptabelt resultat og undgå unødvendige ærgelser er det af afgørende betydning, at man arbejder stille og roligt og ikke på noget tidspunkt prøver at forcere fremstillingsprocessen. Man skal hele tiden gå frem i den rigtige rækkefølge, og det vil indtil man har bygget et halvt dusin stadig være nødvendigt at konferere med 'bygningsbeskrivelsen'.

Bambus har en bunke fordele set med en fluefiskers øjne. Dem kender alle, det blot har fisket med flue et par sæsoner. Men man glemmer tit, at bambus også har visse ulemper: Det splintrer nemt, og splinterne er sylspidse og trænger nemt ind i ens hænder og fingre. Nogle gange kan de være umulige at fjerne, og så må man igennem den generende og ofte pinepulde proces med bullsknab, inden spinten får arbejdet sig ud igen. Kanterne på den splittede eller høvlede bambus vil være skarpe som barberblade. Det er derfor nødvendigt at bruge solide gummihandsker (i hvert fald på venstre hånd om man er ret-håndet), og som en ekstra sikkerhed altid have en æske god hæfteplaster lige ved hånden!

Under hele fremstillingsprocessen skal man huske, at man **aldrig høvler emaljefladen**, men kun høvler på de andre flader.

Det værktøj, det skal bruges, vil blive omtalt efterhånden som der bliver brug for det.

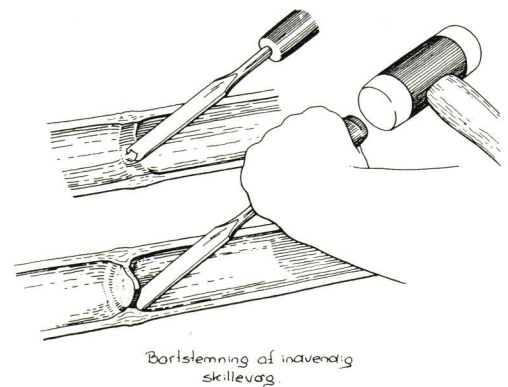
Allerede ved den første splitning af bambusstokken inden lagringen fik vi brug for en god kniv – en gammel, kasseret bord- eller køkkenkniv kan bruges, men en Mora-kniv vil være det ideelle. Selvfølgelig kan man bruge en almindelig hammer, når kniven skal drives gennem røret, men da vi siden vil få brug for en hammer med nylonhoved (bane), foretrækker jeg at bruge en sådan hele vejen igennem.

Halvering af bambusstokken.

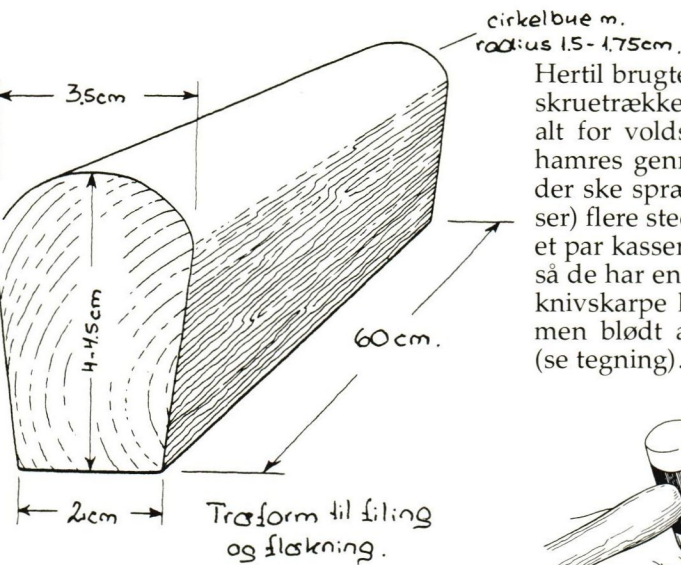
Inden vi begynder spaltningen, er det en god regel med en vandfast speed-marker at sværte den endeflade på røret, der vendte nedad, da bambusstokken 'stod på roden' – selv bruger jeg yderligere med samme farve at male en stejl spiral rundt om røret lige over endefladen. Derved kan jeg hele tiden under spaltningen af røret placere de enkelte splitter nøjagtigt i den stilling og rækkefølge de befandt sig i, da de

sad sammen i røret. Omkredsen på den nederste ende af stokken måles med et metalmålebånd inddelt i mm, og man bestemmer, hvor stokken skal spaltes for nøjagtigt at blive delt i to lige store halvdele. Kniven anbringes imod endefladen og ved slag med hammeren drives den igennem første bladknude. Imellem bladknuderne kan stokken ofte flækkes ved blot at vride kniven, men når man skal igennem bladknuderne og skillevæggene må man hamre kniven igennem. For at holde retningen har man god hjælp om man lader kniven stikke ud gennem den modsatte stillede første spalte i stokken.

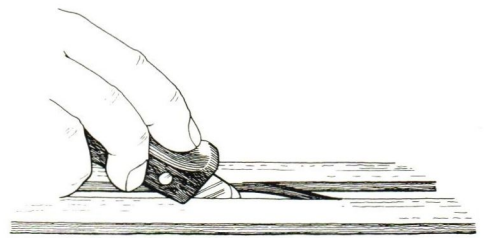

Bortstemning af indvendig skillevæg.

Inden vi går videre i delingen af stokken skal vi først fjerne resterne af de indvendige skillevægge. Det gøres med et huljern plus nylonhammeren – huljernet er et stemmejern med buet klinge. Den ene halvdel af stokken anbringes på et solidt underlag og med ene endeflade hvilende imod et solidt 'stop', så man har noget at arbejde imod uden at stokken bevæger sig. Det nemmeste er om man har adgang til en høvlebænk og kan spænde bambusstokken op mellem to 'dupper'. Har man en hjælper, der kan støtte og styre bambusstokken går det endnu nemmere – i det hele taget er det mange gange en stor hjælp og arbejdet går nemmere og hurtigere, om man under spaltningen og stemningen har en anden ved hånden. Man anbringer huljernet mod den yderste kant af skillevæggen og med slagmed hammeren slår man skillevæggen igennem. Man skal så vidt muligt fjerne skillevæggen i 'små bidder' – det går nemmere, kræver ikke så megen vold, og man løber ikke så stor en risiko for at bambusstokken flækker. Når hele skillevæggen er fjernet, skal man med huljernet fjerne så meget af den indvendige bambus, at den indvendige side flugter, og der absolut ingen forhøjninger er tilbage, hvor skillevæggen sad.

Hertil brugte Garrison et par tilfilede skruetrækkere, men jeg synes de er alt for voldsomme, og ofte, når de hamres gennem bambusvæggen, vil der ske sprængninger (revnedannelser) flere steder. Derfor har jeg slebet et par kasserede små slagterknive til, så de har en klinge på kun 2,5-3 cm; knivskarpe langs den ydre runding, men blødt afrundede langs siderne (se tegning).

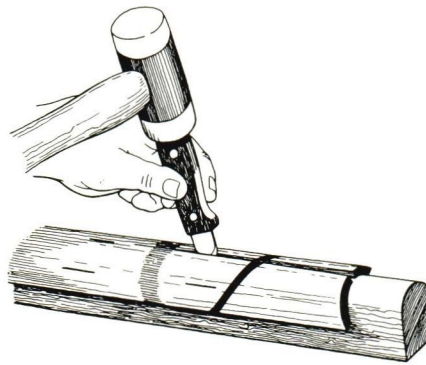
Inden vi skal i gang med yderlig deling af stokken, vender jeg den og filer de udvendige bladknuder ned. Nogle stangbyggere venter med dette arbejde indtil de har delt hver halvdel i yderligere tre dele, men jeg er af den mening, at splitning går lettere og får et mere sikkert og retlinet forløb om bladknuderne er filet mest mulig ned.

For at have et godt og sikkert underlag til nedfilingen opspænder jeg en træform, som vist på tegningen, mellem høvlebænkens dupper. Til filingen bruger jeg en mellemfin, dobbelthugget 8 tommer ansatsfil (f.eks. Öberg nr. 1 100 08 2).

Det er klogt at øve sig på et stykke 'affaldsbambus', om man ikke forud har et godt håndelag og kan file korrekt - blot den mindste 'kæntring' og der er sat et dybt spor i emaljelaget i bambusstokken, og det vil ikke være til at udbøde og vil virke meget skæmmende og forringende på den færdige stang. Her som overalt under stangbyggeriet: Giv dig god tid!

I modsætning til god skik, hvor man filer i metal, skal man her kun bruge den ene hånd under filingen - føre filen på skrå over emnet og kun file i retning bort fra sig. Og lad være med at lægge kræfter i arbejdet. Når filen bruges i træ vil mellemrummene mellem filtænderne hurtigt blive fyldt ud med tråspåner, og det vil være nødvendigt at rense filen med en stålborste.

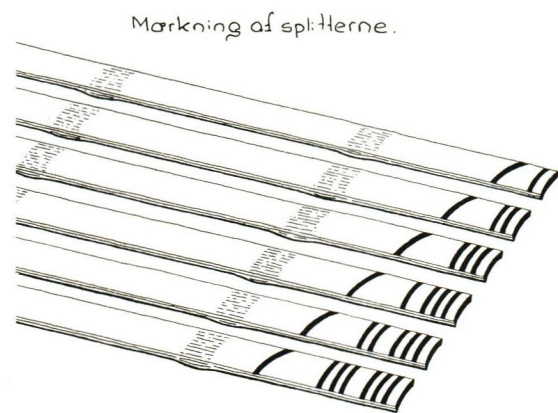
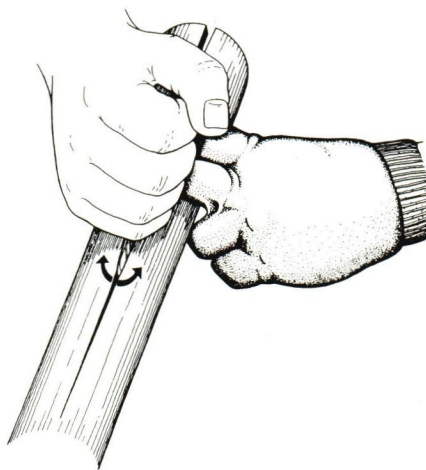
Nu skal de to halvdele af bambusstokken hver deles i tre lige store dele.

Bambusstokken anbringes ovenpå samme træform som vi brugte ved fjernelsen af bladknuderne og med forsigtige slag med nylonhammeren skal vi nu flække stokken i tre lige store dele. Med metalmålebåndet afmærker vi, hvor flækningen skal foretages for at stykkerne bliver så ens som muligt - selv afmærker jeg med en lille filtpen, hvert sted midt mellem to bladknuder. Garrison brugte at flække stokken midt i nederste bladknude (nederst: den bladknude som var placeret nærmest jorden, da bambussen voksede). Derpå arbejdede han sig gennem hele stokken ved at arbejde med de to tilfilede skruetrækkere og så med vred flække stokken. Jeg hamre min kniv lodret gennem stokken **midt imellem** alle bladknuderne og derpå ved at vride kniven få revnerne til at mødes. Ganske vist kan der på den-

ne måde blive smalle 'broer' mellem stykkerne, men de kan nemt skæres over, da de kun består af ganske få fibre. På denne måde får jeg en helt præcis deling af stokken og er helt ude over det chancebetonede, som ellers nemt kan bevirke - om man ikke hele tiden er meget opmærksom og holder øje med bredden på splitten - at man pludselig ser revnen løbe ud til den ene side. Det er nemlig relativt nemt at dele en split i to lige store dele. Da der er lige meget materiale på begge sider af revnen vil den næsten af sig selv holde midterlinjen. Ganske anderledes, hvor vi først skal fjerne en split på en trediedel af stokkens bredde, da vil den brede side have tendens til 'at æde sig ind' på den smalle side. Selvfølgelig kan det gøres nøjagtig som Garrison foreskriver, blot skal man da have afmærket alle bladknuder, så man ved nøjagtig, hvor revnen skal gå, og så skal man lære til hvilken side man skal vende og vride 'skruetrækkerne' for at 'tvinge' revnen i rette forløb.

Nu mærker vi de seks splitter, idet vi anbringer dem på bordet i samme orden som de sad på bambusstokken (her kommer 'spiralen' os til hjælp). Nemmest med tværsteger i hvert splitsfulde bredde - så har vi også styr på dem under den endelig splitning i den såkaldte råsplitter: I-II-III-III I-III II-III III.

forts. å nästa sida

På dette sted lagde Garrison splitterne i sin foretrukne rækkefølge for at få en forskydning af bladknuderne, så de blev bedst muligt fordelt i den færdige stang. Bladknuderne er de svage punkter. Ser De på en splitcanestang, vil De se, at bladknuderne næsten på alle er fordelt på to niveauer, så splitterne I, III og III II befinder sig i samme højde, og splitterne II, III I og III III også i samme indbyrdes højde, men forskudt ca. den halve bladknudeafstand i forhold til de to splitter på hver side. Det giver en harmonisk, symmetrisk fordeling af bladknuderne og kræver ikke så lange splitter inden tilsavning som Garrison's metode. Man måtte mange gange splejse splitter til bundstykker sammen for at få tilstrækkelig længde.

Jeg flækker først de seks splitter i råsplitter inden jeg foretager forskydningen af bladknuderne og bortsavningen af overskydende bambus.

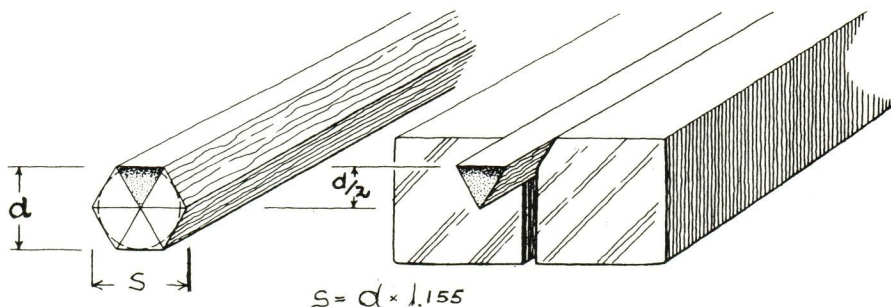
Vi må derfor først bestemme, hvilken stang vi vil bygge, dens længde, om den er to- eller tre-delt og endelig skal vi vide stangens tapering.

Vi må altså have stangens nøjagtige mål – længderne i mm og taperingen i mm/100. Ved delingen i råsplitter er det de største mål på henholdsvis top og bundstykke, der har interesse.

Det er nemmest at forklare om vi tager et eksempel: 8'0" 2-delt tørfluestang. Straight (lige) tapering, d.v.s. stangens tykkelse tiltager efter en ret linie – dog er stigningen forskellig for topstykke og bund.

(Vi bruger en underlig blanding af mm og tommer (") ved stangbygning – som vi jo iøvrigt også gør det ved meget andet indenfor fluefiske-riet!).

Da mange høvleforme (der jo for en stor dels vedkommende er kopier

af Garrison's) har stilleskruerne placeret med 5" – mellemrum bliver målene på stængers tapering også opgivet med samme afstande eller multipl af 5". Topstykket har følgende endemål 0,98 mm og ved 50" 3,16 mm (50" giver en længde på 1272 mm, og topstykket skal i den endelige stang kun have en længde på 1183 mm – på samme måde opgives bundstykket også for 50", selv om det kun skal have en længde på 1169 mm).

Bundstykket har følgende endemål 3,25 mm og 30" 3,94 mm – fra 30" og resten af stangen er målet konstant 3,94 mm! D.v.s. der sker ingen tapering under stanghåndtaget.

Hvordan måles nu denne tapering, som i fagsproget har angivelsen $d/2$. d angiver simpelthen diameteren for den cirkel, der kan indskrives i det pågældende stangtværsnit. Ja, det lød lidt voldsomt og indviklet, men man måler simpelt hen afstanden fra flade til flade med en mikrometer-skrue, og har derved "d." $d/2$ er altså højden i den ligesidede trekant som stangens enkelte splitter danner i tværsnit, og det er derfor netop dybden i den fure i læren, hvorefter vi tilhøvler splitterne.

Havde vi til at begynde med en

bambusstok med en omkreds på 170–180 mm, vil vi få en bredde på de seks splitter på 28–30 mm. Vi måler nu de seks splitter fra den ene ende til den anden og samtidig holder vi et vågent øje med eventuelle revner og andet, der kan betinge en speciel deling for at få det mest mulige ud af splitterne. Vi får så et minimumsmål, og ud fra det kan vi planlægge splitningen. Ved ens første stænger vil det være klogt at arbejde med en meget bred margin. Har vi et minimumsmål på 25 mm, vil jeg råde til at dele det i et stykke på 11 mm til bundstykket og resten deles i to splitter på hver 7 mm. Vi får derved en bunke overskydende bambus, som så senere vil kræve sved og kræfter, inden vi når ned på splitter med en bredde på henholdsvis 3,6 mm og 4,8 mm. Senere, når vi får mere routine, kan vi spare en hel del arbejde og få mere ud af stokken. F.eks. kan vi dele de seks splitter hver i en split på 7,5 mm og resten i tre lige store splitter på hver 5–6 mm i bredden. Derved kan vi altså bygge een stang med tre toppe, eller vi kan dele i to splitter af 7,5 mm og to splitter af 5 mm og altså bygge to stænger, men kun med et topstykke til hver stang.

Jeg lægger splitterne på en solid planke af relativt blødt træ og deler dem så på nøjagtig samme måde som vi delte de to halvdele i hver tre splitter. Her er det blot absolut nødvendigt at arbejde med stor præcision og afmærke nøjagtigt, hvor delingerne skal ske. Mange bruger en anden fremgangsmåde, men den kræver håndlag og stor fornemmelse for bambussens specielle egenskaber og dertil et godt øjemål – man skal jo ved splitter på kun 5 mm ikke meget på 'afveje' førend man pludselig står men en split der ender i det rene ingenting: De hamre simpelthen splitningsværktøjet gennem splitten i nederste bladknude og videre ned i den underliggende planke og ved træk i bunden på splitterne deler

TÖTTJA LAXFISKE

Den 15 april öppnar vi våra fiskevatten. I de stora sjöarna har vi gott om regnbåge och öring. Här har Du möjligheter både till fint fiske och naturupplevelse. Fisket börjar 08.00 och avslutas en timme efter solens nedgång. Fiskeutrustning finns att hyra och övernattnig är möjlig i stuga intill sjön.

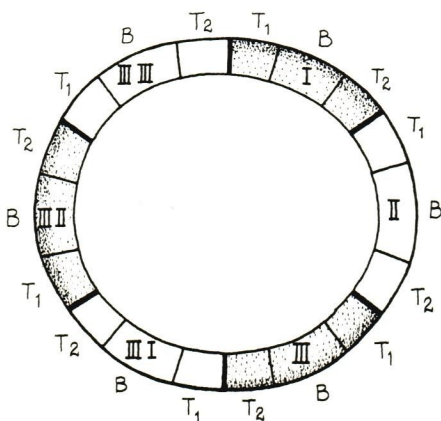
Välkommen per tel. för närmare upplysning och för att boka lämplig tid!

Bill Gunnarsson, Töttja, 341 00 LJUNGBY tel. 0372/720 33

man den. Ved at presse den delte split til den ene eller anden side eller ved at vride den kan man 'dirigere' splittningen, og derved få den ønskede bredde. Andre trykker og presser splitten imod splittingsværktøjet og kan derved på samme få en nøjagtig deling, men begge fremgangsmåder kræver som tidligere sagt et relativt godt håndslag, for at man kan være nogenlunde sikker på et tilfresstillende resultat.

Nu lægger man alle sine 18 (eller 24) råsplitter på et bord i nøjagtig samme placering som de havde i bambusstokken (og her hjælper såvel nummereringen som den tegnede spiral os til at få den helt præcise placering). Man tager så fra den ene side hver tredje (eller fjerde) split, bundter dem sammen og mærker dem, så man senere nemt kan se, hvilken stang der skal bygges og om det er bundstykke eller topstykke og disse mærkes hver især om det er top 1 eller 2, bund 1 eller 2.

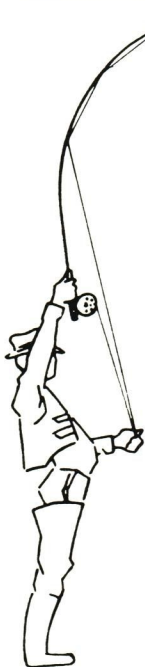
Fra starten er det klogt at gøre sine

Mærkningen af råsplitterne og deres oprindelige placering i bambusstokken.

(T₁ = Top1. T₂ = Top2. B = Bund).

notater i en lille arbejdsbog. Hver stang får så sine sider med angivelse af længder, taperinger, råsplitters længde og bredde, og senere gør vi så notater om første høvling, hærkning, sluttelige høvling, limning etc.

Axplock ur 1982 års sortiment

Världens kanske kortaste flugspö kommer från HARDYs. 6-delat, endast 38 cm! Får ledigt plats i en attachéväska! 7 fot långt för lina 5. ca-pris 1.250:-

ORVIS® Intermediate fluglina, gjord efter silkelinans förebild. Finns endast i WF från klass 3 till klass 11. Pris 139:-

BLACK-BEATY-serien: graphitespön med förnämliga kastegenskaper till ekonomi-pris! AFTM 4-8. Finns även i byggsats.

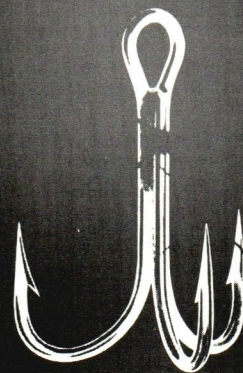
UTTERS

Kommendörsgatan 11
114 48 Stockholm
tel. 08/622 705

1000-TALS

ÅR...

... av utveckling. Ett av människans äldsta fångstredskap. 1796 drog VMC igång. VMC-krokarna idag: överlägsna, starka, rakknivsvassa, tillförlitliga, resultatet av år av utveckling.

Den fulländade njutningen.

Du märker skillnaden.

Välj det bästa

**Överlägsen styrka
Rakknivsvass skärpa**

NORDFISH AB

Box 2036
162 02 VÄLLINGBY
Tel: 08/37 19 80, 89 14 19

Våra produkter säljs hos fackhandlare.

Köp, sälj och byt-annonserna är gratis endast för FiN:s **prenumeranter**. En annons per nummer, bestående av högst fem textrader plus namn och adress får Du gratis.

Skicka Ditt annonsmanus (maskinskrivet eller tydligt textat) till Flugfiske i Norden, Box 11062, 250 11 Helsingborg.

Köp sälj och byt

Säljes: Leonard splitcane, "mint condition", 12 fot, 13 fot och 14 fot 6 tum, till högstbjudande, dock ej under 3.800 sv.kr. Även Payne 11 fot 9 tum, i "orginal condition". Tel. 08-52 22 22.

Säljes: Från min samling genuin same-slöjd säljes ett 30-tal dubletter, mest helhornknivar. Å. Bodén, Box 1, 941 21 Piteå. Tel. 0911-123 85.

Bytes: Hardy Nocturnal 10 fot, H num., AFTM 7, oanvänt, bytes mot ett Hardy

Gold Medal eller De Luxe, 8 el. 8 fot 6 tum. Tel. 031-47 70 93.

Köpes: Berners "Fiske med krok", Glerups "Fiskelycka och jägarfröjd" samt Hauffmans "På jakt efter regnbågen". Eventuellt byte mot annan fiskelitteratur. Säljes: För den skicklige spörenoveraren, Arjon Tourist, 3-delat spinnspö, samt för rulldoktorerna ABU Record 1700. Lennart Simonsson. Tel. 0647-106 35 efter kl. 20.

Säljes: Böcker om flugfiske av Lidman, Färnström, Torp Jacobsen, Glerup m.fl. Ex.: "Torrflugefiske", "Det nappar i Svartån", "Fluga på fluga", "Vildmarks-kaffe och rödingvak" m.fl. Leif Kressler, tel. 08-46 10 64.

Köpes: Huttlöst bra betalt för Lidmans "Det nappar i Svartån" (1945), "Skogen kallar", "Skogsvandringar", "En jägares ungdomssynder". Claes Lindell, tel. 0431-191 33.

Köpes eller bytes: Hans-Lidman-böcker; följande finns som byte: "Det nappar i Svartån" (1958), "Laxögat" (1959), "Fiskefeber" (1960), Ragnar Arbmans "Sportfiskarliv" (1950). Finns det någon som har ett Hardy Marvel av god årgång, till bra pris, köper jag det gärna. Anders Ericson, Maratong. 4, 871 00 Härnösand, tel. 0611-181 15.

Sälges: Hjemmebygget Hardy 14 fot ATFM 9-10 glasrørsfluestang plus itui. Linor: Hardy DT 10 F, "Oxbridge" DT 10 S, Air Cel Hi-D WF 10 F/S. Rulle

Hardy Salmon No. 2 med 200 m dacron 36 lbs backing plus itui. Som nyt, samlet pris 1 075 skr. T. Asfeldt, Egelørvej 7, DK 7400 Herning. Tel. (07) 26 72 06.

Säljes: 1 st Fenwick HMG Graphite, 8 1/2 fot, kolfiber, AFTM 7, m. aluminiumtub, obet. använt, 700 kr. 1 st Hörgård Konkurrens D, 9 fot, AFTM 8, splitcane, nyrenov., ny topp, oanvänt, 400 kr. E. Lenell, Mostigen 3,830 05 Järpen, tel. 0647-111 22.

Ta'til ALASKA på fiskeferie

Nu har du chansen, mitt i högsäsongen för kungslax, följa med på drömsemester till Alaska.

Vi har med hjälp av goda vänner och förbindelser kunnat arrangera en tur till Alaskas fiskeparadis för ett pris, som du säkert kommer att tycka är rimligt för denna fantastiska upplevelse.

Ring till mig och hör närmare.

Ole Haslund
009 45 2 862829
mellan kl 18.30-21.00

SISTA CHANSEN ATT KÖPA SPÖ, SPÖBYGGSATS, ELLER SPÖKLINGA TILL GAMLA PRISET!

Vi är för tillfället mycket välsorterade i såväl glas- som kolfiber, samt splitcane. I glasfiber har vi spön, byggsatser och spöklingar i längder från 6'1" och upp till 14' - och i kolfiber har vi från 7' och upp till 18' - medan vi i splitcane har från 7'

och upp till 14' och där har vi både lackade spön med mycket bra holkar av mässing, samt impregnerade spön med superholkar av nickel-silver!

Vi lämnar här prisexempel på några gångbara modeller, men givetvis har vi även alla dom andra längderna! - Ring gärna!

Spöets namn, längd i fot (1 fot=30 cm) samt AFTM-klass o. Spömaterial				Pris spö	Pris byggsats	Pris klinga	
"Fibatube"	8'6"	AFTM 6-7	2-delat	Glasfiber	359:-	199:-	99:-
"Fibatube"	8'6"	AFTM 5-6	2-delat	Kolfiber	729:-	529:-	379:-
"Fibatube"	9'	AFTM5-6	2-delat	Kolfiber	749:-	549:-	399:-
"Fibatube"	10'	AFTM 8-10	2-delat	Kolfiber	959:-	759:-	599:-
"Black Shadow"	7'6"	AFTM 4-5	2-delat	Kolfiber	849:-	679:-	549:-
"Black Shadow"	10'	AFTM 4-6	2-delat	Kolfiber	1099:-	929:-	799:-
				Lackat/Impregnerat	Lackat/Impregnerat	Lackat/Impregnerat	
"Midge Trout"	7'	AFTM 3-4	2-delat	Splitcane	789:-/ 949:-	569:-/ 699:-	369:-/ 439:-
"Little Lake Trout"	8'	AFTM 5-6	2-delat	Splitcane	849:-/1019:-	599:-/ 759:-	409:-/ 489:-
"Big Trout"	9'	AFTM 7-8	2-delat	Splitcane	879:-/1069:-	649:-/ 809:-	449:-/ 549:-
"Em Trout"	10'	AFTM 9-10	2-delat	Splitcane	959:-/1199:-	769:-/ 949:-	489:-/ 599:-
"Em Trout & Salmon"	11'	AFTM 9-10	2-delat	Splitcane	989:-/1259:-	799:-/ 999:-	529:-/ 649:-
"Low Water Salmon"	12'6"	AFTM 9-10	3-del (2topp)	Splitcane	1769:-/1899:-	1639:-/1769:-	1139:-/1269:-
"King Salmon"	14'	AFTM 10-11	3-del (2 topp)	Splitcane	1879:-/1999:-	1719:-/1849:-	1219:-/1349:-

OBS! Alla "byggsatser i glasfiber o. splitcane har monterade handtag/rullfästen! I kolfibersatserna medföljer färdiga handtag (men ej monterade). Till ALLA byggsatserna medföljer tygfodral, samt givetvis alla tillbehör. Även lack och beskrivn.

på Svenska. Priserna gäller tills inläggande lager är slutsålt, eller till vår katalog nr 10 utkommer (våren -82)!

Bringséns Flugfiske SKOGSVÄGEN 25 285 00 MARKARYD SWEDEN Tel. 0433-123 30 eller 119 39

CORTLAND

leder utvecklingen av fluglinor

Cortland började tillverka fluglinor redan år 1915. Det betyder 65 års samlad erfarenhet som »byggs» in i varje lina.

Cortland har dessutom mycket lång erfarenhet av plaster. Redan år 1953 var Cortland först med en flytande syntetlina. Sedan har utvecklingen bara rullat vidare. Idag finner flugfiskaren alla varianter som kan förekomma vid flugfiske — speciallinor som ger utbyte även under »omöjliga» förhållanden. Här ytterligare en speciallina.

Cortland 444SL

Denna lina bygger på en unik plastformel som gör linan styvare och ger minskad friktion i ringarna. En verklig långkastarlina.

Men Cortland är inte bara linor

Här några exempel på förstklassigt tillbehör.

Cortland Dry Ur Fly

torkar torrflugor på nolltid.

Cortland Torrflugespray

håller flugan flytande utan att påverka färgen.

Cortland Flugaskar

Okrossbara, lätta, praktiska.

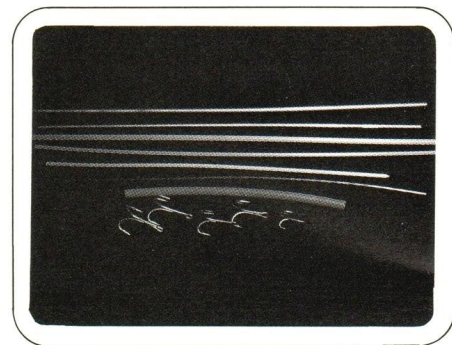
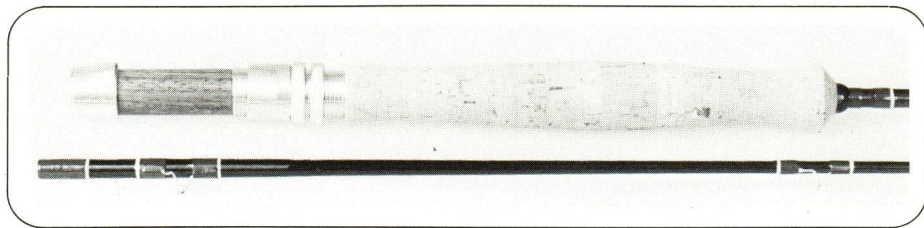
Riskera inte livet vid vadning

använd Normark Vadartoffel som greppar perfekt även på hopplösa bottnar. Vändbar för ökad livslängd. I branschaffären landet runt.

Nor®mark
Box 88, 782 00 Malung. Telefon 0280/125 65 växel

Nytt på marknaden

Bringséns nya "byggsats" för tub- och Waddington-flugor. (Foto Bengt Olsson).

Ny magnesiumrulle

Flera flugfiskare har under vinterns lopp ringt till FiN:s redaktion och hört sig för om flugrullar. De har alla haft samma problem: de har sökt en rulle som är superlätt, har justerbar broms plus "fingerbroms"... men som inte är så avskräckande dyr som de dollarkursdrabbade Marryat och CFO.

Jodå, sådana rullar finns faktiskt. En är helt ny, Ryobi 255 MG, som Sportag i Malmö tagit in i vår – den är gjord av magnesium, tar en WF-6-F med 50 meter backing, väger bara 70 gram och kostar skonsamma 145 kr (extra spole 75 kr). Och den gör faktiskt exakt samma tjänst som de fem gånger dyrare rullarna...

Sportag har också en rad andra nyheter i vår, en Kingfisher-flugspöserie t.ex. med "progressive compound taper" – vad detta nu än må betyda, så har serien redan låtit tala om sig som mycket goda spön att kasta och fiska med – de tycks passa många olika flugfiskare, och det i serien jag prövat, en 8-fotare för lina 5, är alldeles utmärkt, både för nybörjaren och veteranen.

Serien omfattar sju spön, från 7 1/2 till 10 fot, AFTM 4 till 8, med vikter från 85 till 125 gram och mycket humana priser, 500–700 kr. Varje spö har ett namn: Black Midge, Ant, Spider, Palmer, Demon, Penell och Ghost, och för spön i det prisläget mycket snygga och effektiva rullfästen.

Sportag har också tagit fram en serie flugor, "Svenska serien", som består av ryktbara "killers" från olika delar av landet: Nattslända, Rackelhanen, Rocken, Nalle Puh, Torrbaggen, Tjärnrensaren, Fnasket, Tösa, Körken, Den Svarte, Påfågelnymphen, Mottis, Ombudsmannen, Jungfrun, Mysen, Pysen, Myran och Björkmasken. Jag känner igen några av mina egna favoriter i den samlingen – och vem gör inte det?

Kolfiberspö, ett av sju, i den nya Kingfisher-serien.

Ryobis nya 255 MG, en 70 grams magnesiumrulle för 145 kr.

"Byggsats" för tuber

Tubflugorna blir alltmer aktuella, inte bara för att de hör det tidiga vårfisket till, utan också för att allt fler lax- och havsöringsfiskare binder sina flugor på tuber (eller Waddingtons). Den som köper färdiga tuber av plast, lättmetall eller mäsing eller koppar har kanske inte några större problem. Men den som vill experimentera med grovlekar och längder och vikter som inte finns i form av färdiga tuber, kan få det knepigt – metalltuber, t.ex., måste vara klädda invändigt med plaströr, annars nöter de snabbt av tafsen, och det kan vara svårt att hitta de rätta dimensionerna.

För alla dessa litet mer avancerade tubflugbindare har Bringséns Flugfiske i Markaryd påpassligt tagit fram en komplett "byggsats" – den innehåller sju dimensioner av plats och metallrör (mäsing); den klenaste plaströrsdimensionen

är f.ö. ypperlig till "styrhylsa" på waddington-trekroken, istället för de svåråtkomliga kanylroren.

Till byggsatsen hör också en utförlig instruktion, som också omfattar Waddingtons med utbytbara trekrokar. Dessutom har Bringséns låtit ta fram en ny serie trekrokar just för dessa flugtyper.

Nytt vingmaterial

Royal Coachman i Stockholm, ett av de flugfiskeföretag som uppmärksammat följer nyheterna från USA, har tagit in två mycket intressanta vingmaterial för flugbindarna – bägge i många avseenden överlägsna de som hittills funnit.

Ett heter Wing-it och består av en mycket tunn, genomskinlig, vit duk, som kan färgas med filtspenna – och som dessutom är överlägset hållbar. Materialet består av flak, som man klipper eller skär (jag har inte vågat bränna det). Varje paket består av flak som räcker till vingar för 200 flugor av storlek 16, enligt tillverkaren – betydligt färre, gissar jag, för svenska nattsländeentusiaster – och re-

HARDY BORON OCH FAVOURITE CARBON

Två nyheter för den verkligt kräsne flugfiskaren. Boronspöna lagerfördes i sex olika utföranden. Samtliga spön till introduktionspris.

KOLFIBERSPÖ OCH BYGGSATSER TILL LÅGPRIS

Vi lagerför Wright & Mcgills välkända kolfiberspöserie Blue Diamond-Eagle Claw i ett flertal längder och klasser och till verkligt låga priser t.ex 7 fot klass 3–4 förr 785:– **NU 495:–**
Aluminiumtub medföljer.

10 1/2 fot klass 8–9. Ett utmärkt spö för havsöring och smålax. Tidigare testat i FiN nr 3-81. Förr 995:– **NU 735:–**
Byggsats 10 1/2 fot. Komplet med alla tillbehör. **NU 540:–**

14 fot laxspöbyggsats. Klass 10–12 komplett med ringar, kork m.m. Förr 1395:– **NU 995:–**
Vid order eller prospektbeställning. Skriv eller ring till

 WOBLER
Sportfiskeredskap

Tessins väg 6 · 217 58 Malmö
Tel 040-651 90

sultatet blir utomordentligt realistiskt. Wing-it har dessutom exakt den styvhet, som gör att "propellereffekt" i kasten undviks. Pris 23 kr per paket. Instruktion medföljer.

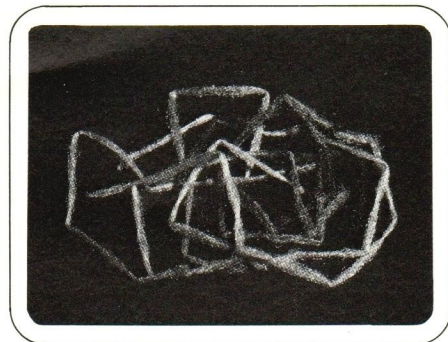
Det andra materialet heter Poly X Wing och är ett nytt polymaterial med en mycket påtaglig "glans" – idealiskt för imitation av framför allt spinners. Det finns i en rad nyanser som täcker basfärgen i alla glänsande sländvingar och kostar 19:25 för tre yards.

Royal Coachman har också en rad nyheter i dubbing – Natureblend, African Goat, Polyfur, Masterblend, Jack's Un Seal (mycket bättre än sälen själv) och

åtskilliga andra. Dessutom har även Royal Coachman "hembyggda" canespön, av brittiske David Norwich, med Swelled Butts och även i övrigt mycket hög kvalitet – utöver de kända märkena, Winston, Uslan m.fl., som Royal Coachman redan tidigare kunnat erbjuda.

Apropå Winston så kommer från denna spöbyggarfirma även kolfiber- och glasspön, och när mycket skickliga canebyggare väljer glas och kolfiber, blir resultatet något sjuärdeles extra. Även sådana finns att pröva, och köpa, hos Royal Coachman.

forts på nästa sida

*Poly X Wing – ett av flera nya, utmärkta vingmaterial från USA.
(Foto Bengt Olsson).*

FLUGBINDARE med anspråk VÄLJER

ADEXA

TOP QUALITY FLY TYING MATERIAL

Finns hos Din redskapshandlare

ADEXA

Box 3036
461 03 Trollhättan
Tel 0520/731 33

Fint Sommarfiske

Havsöring Lax Havsröding

Rössåga var till 1952 utlyrd till engelska laxfiskare. Älven blev då reglerad varför båtfiske försvann. Nu är det sällan stor vattenföring varför Rössåga är god för flugfiske.

BÄSTA SÄSONG FÖR

– HAVSRÖDING:

Sista halvan av juni – vanlig storlek är 0,5–1,5 kg. Nymfer och små mörka flugor storl. 14–16.

– STORLAX:

Ca 20 juni – till mitten av juli. Storlek upp till 12–15 kg, undantagsvis 18–20 kg. Flugor i storlek 1–2/0 Blue Charme har gett bra.

– HAVSÖRING:

Slutet av juli, bäst brukar vara senare delen av augusti – storlek 0,5–4 kg. Flugor 8–4 gärna mörk buk.

– SMÅLAX:

Går också upp i juli/augusti – storlek 0,5–5 kg. Flugor: se havsöring.

– VANLIG ÖRING:

Finns naturligtvis hela sommaren – storlek 0,3–1 kg. Flugor 12–14, gärna Match Braun.

VELKOMMEN O "SKITT FISKE!"

KORGEN CAMPING

N 8646 Korgen
NORGE
Tel. 00947/879 12 55 eller 879 11 36

Vi har 30 hytter samt plats för 40 tält, eller campingvagnar, dagligvarubutik, minigolf, bordtennis, TV och en timmerstuga med jordgolv och öppen eldstad.

PRISER:

Fiske utmed älven ca en kilometer, på samma sida som campingen, är ca 30 Nkr/dygn. Hytter med 2–4 bäddar 80–120 Nkr/dygn. Tält/campingplats, exempel: tält/2 pers. ca 30 Nkr/dygn. Korgen Camping ligger vid E6 ca 4 mil sö. Mo i Rana resp. 40 mil norr Trondheim

ERBJUDANDE TILL FiN:s LÄSARE!

– en vecka under juni eller augusti 50% rabatt = hytte med 4 bäddar och fiske för två personer i 6 dygn 575 Nkr!

Ring gärna för frågor om bokning

VÄLKOMMEN!

Elsa @ Fredrik Fördelsen

Bot mot "tröga" linor

Karpens Flugfiske & Fritid, som vid det här laget torde vara välkända för FiN:s läsare, har under vintern inrett en butik på Sågvägen 12 (Runö industriområde i Åkersberga norr om Stockholm. Den butiken har ett speciellt flugfiskerum, eller kanske snarare flugbindarrum – väggarna är nämligen helt "tapetserade" med flugbindningmaterial... det är bara att sätta sig i en stol, snurra runt, se ut och plocka ned... och den som inte blir tillräckligt inspirerad av det, för sådana kan ju finnas, kan spela upp en fiskefilm på video för att få nya idéer för sitt bindande och fiskande!

Karpens har naturligtvis många nyheter, men jag skall här plocka ut två av dem, som jag finner speciellt intressanta. För det första är Karpens en av dem som marknadsför "hembyggen" av yppersta kvalitet – i Karpens fall är det canespön av märket Eddi Di Biaggio (det andra exempel jag känner är Lennart Bergqvist i Arvika, som har Dick Ribergs spön).

Detta tycket jag nämligen är utmärkt. De flugfiskare som söker sig ett träspö är visserligen inte många numera, men de förtjänar att erbjudas spön av den yppersta kvalitet – och de bästa "hembyggena" är klart överlägsna även de mest ryktbara, kända märkena.

Den andra nyheten finns i en liten plastflaska, heter Speed Cast och kostar 28,75 – dyrare än den dyraste konjak, alltså, men avgjort nyttigare. Speed Cast är nämligen en vätska med vilken man rengör sin fluglina (tre gånger per säsong, om man fiskar ofta) och som samtidigt ger linan en "hal" yta, som förlänger kasten och gör kastandet lättare. Det fungerar faktiskt, alldeles utmärkt till

Flugfiskerummet i Karpens butik; mannen t.h. om "karparna" är spöbyggaren Eddi Di Biaggio. (Foto Bengt Olsson).

och med – i all synnerhet på nya, tröga linor (t.ex. Masterline, som annars tar tid att "dressera"). När jag prövade Speed Cast före-och-efter var resultatet inte bara klart märkbart – kasten blev fyra-fem meter längre, med samma kaströrelse.

Karpens är emellertid inte ensamma om att ta in en nyhet av det slaget. Även LATO-produkter i Järfälla har ett preparat, "Seidel's 500 Silicone Fly Line Cleaner Conditioner" som gör samma jobb – jag har svårt att avgöra vilket av de bägge som är bäst.

Seidel's preparat ingår f.ö. i en serie om fem, där de andra fyra innehåller

Seidel's serie miniflaskor för linor, flugor och tafsar – och mot mygg. (Foto Bengt Olsson).

Nu har det kommit – FiN:s märke!

För fiskevästen, jackan eller mössan – FiN:s nya märke, mörkt olivgrönt, med en gyllene slända! Pris 15:–

Så skaffar Du FiN-märket: skriv eller ring vår prenumerationsman, Bertil Ekholm Erb, Markgatan 11, 294 00 SÖLVESBORG, tel 0456-107 09.

Du kan också köpa FiN:s dekal – för bilen eller spötuben, eller bägge, 265×55 mm, varmt gult i färgen, med FiN-sländan och text på svenska eller danska. Pris: 10:–.

Av gamla årgångar av FiN finns 1979 endast inbunden, ett fåtal ex., pris: 225:– Årgång 1980 finns inte alls, däremot 1981, pris: 110:– Årgång 1981 kan också fås inbunden på beställning. Ring eller skriv Bertil Ekholm Erb – adress och telefon, se ovan.

Leader Sink (utmärkt), Dry Fly Dressing, Dry Fly Spray (pulver resp. silikonlösning, bägge fungerar) samt myggmedel (oprövat, av naturliga skäl). Även dessa små flaskor, av plast och mycket flugväst-anpassade, håller konjakspriser, från 29,50 till 31,50 kr.

Ny nordisk flugserie

Alla flugfiskare binder som bekant inte sina flugor själv, och för dem som söker "köpeflugor" har vi dessvärre sällan några nyheter. De som i god tid – mycket god tid bör det vara, helst ett halvår – beställt de flugor de behöver hos proffsbindarna, är väl rustade. Men de som med andan i halsen måste rusa in i en redskapsaffär på väg till en fisketur, får inte sällan bekymmer.

Men för dem finns i år en mycket positiv nyhet. Fransk-Nordiska AB presenterar nämligen en serie "High Flies", utvalda för nordiskt fiske – "Scandinavian Collection" – och den som gjort valet förtjänar ett högt betyg.

Urvalet består av 18 torrflugor och 18 våtflugor, som alla är pålitliga trotjänare här i Norden. Men utöver dessa mer traditionella finns 12 streamers i samlingen,

Sculpine Minnow ur den nya, nordiska "High Flies"-serien.

(Foto Bengt Olson).

alla sådana som bevisligen fångar fisk och 15 nymfer. Nymfurvalet är det allra intressantaste. Det består av Fetal Nymphs – en nyhet för alla här i Norden, förutom en handfull experter som noga följer vad som händer i USA – Damsel Nymphs, Sedge Pupae, fem stycken, Mayfly Nymphs, tre, och Stonefly Nymphs, fyra stycken, de senare av de amerikanska modeller som på senare år varit så utomordentligt framgångsrika i nordiska vatten. Ett perfekt urval för modernt, nordiskt flugfiske!

Utöver dessa finns i kollektionen fem laxflugor, fulldressade, och samma mönster som tubflugor, samt fem spännande nyheter – två Sculpin Minnows för, föreställer jag mig, spännande nattfiske efter öring och för gäddflugfiske, och tre Kent's Mohawks, saltvattensflu-

gor på rejäla saltvattenskrokar. Samtliga utom nymfer och streamers finns i flera olika storlekar.

Märket "High Flies" finns också på två nya flugbindningssatser, en för nybörjare och en för mer avancerade bindare.

Andra nyheter från Fransk-Nordiska är Gladdings teflonbehandlade linor med extra låg friktion, och en ny flugrulle-serie från Olympic – tre storlekar (öring, medium, lax) som både är lätta och plånboksvänliga (154–181 kr), samt sex nya kolfiberspön från Olympic, tre för linor 6–8 och tre lättare för linor 4–6, för 735–880 kr.

Kunnans nya flugspön

Märket Kunnan – från Nordfish i Vällingby – klev med stora steg in på den nordiska marknaden i fjol, och väckte uppmärksamhet för mycket låga priser på sina kolfiberspön. Men det var bara början, den graphite-serie som introducerades i fjol har i år utökats med en 9-fotare på 100 gram för lina 8–9 för det småt sensationellt låga priset 345 kr, och dessutom presenteras en helt ny serie av den typ som kallas "100 procent graphite fiber".

Spöna är sju, från 7 fot och lina 3–4 till 10 1/2 fot och lina 8, och samtliga har Fuji rullfästen och spöringar (som, enligt min personliga uppfattning, är utmärkta på de kraftigare spöna, men något "klunsiga" på de lättaste, för lätta linor 3–5 är snake-ringar bättre). De kostar från 600 till 756 kr, alltså mer än den första serien – men så är det ju mer kolfiber i dem...

Du som har suttit vid brasan och känt doften av nyhalstrad fisk, vet vad det innebär att njuta.

Du har skaffat Dig insikter och gedigna kunskaper i flugfiske. Du kan värdera forsande vatten, stundens ingivelse, hugget, fiskens rusningar. Du fattar dom rätta besluten. Du ser fram emot nya mysiga stunder vid brasan efter ett lyckat fiske.

Det är till Dig vi vänder oss med våra nya 100 % graphite spön. I nedanstående tabell kan Du se vilket spö Du vill komplettera med.

Produktfakta: Fuji patenterade rullfästen, Fuji enbenta spöringar, graphite till graphite skarv put over typ, till de längre spöna löstagbar fightingbutt.

100 % Graphite fiber

	Längd	Spövik	Ca	
821700	7'	95 gr	3–4	600:–
821800	8'	110 gr	5–6	638:–
821860	8 1/2'	125 gr	6–7	672:–
821900	9'	132 gr	7–8	690:–
821960	9 1/2'	137 gr	8	714:–
821100	10'	157 gr	8	735:–
821160	10 1/2'	177 gr	8	756:–

Glöm bara inte VMC kroken

NORDFISH AB

Box 2036
162 02 VÄLLINGBY

NORDFISH Tel: 08/37 19 80, 89 14 19

Våra produkter säljs hos fackhandlare.

Detta vackert präglade brons FARIO-EMBLEM har skapats för ett mycket speciellt ändamål:

Att dekorera Dig, om fiske med fluga är det enda sättet Du fiskar på!

Eftersom det vill visa världen

att Du har vunnit en varaktig respekt för Ditt skimrande byte.

Och att en fisks möte med Dig vanligtvis

är en magisk, inte en tragisk händelse.

Är Din inställning till flugfiske på det sättet?

Då borde Du ansluta Dig till de selektiva rader

av engagerade flugfiskare, män och kvinnor, över hela världen som bär detta FARIO-EMBLEM som en symbol för en uppriktigt hingivelse.

naturlig storlek

Och så kommer Du till Ditt FARIO-EMBLEM:

Betala helt enkelt in skr 36:– på vårt Postgirokonto Nr. 5482 79-9 i Stockholm

(eller dkr 49:– på vårt Postgirokonto Nr. 9289909 i København)

och några dagar senare får Du då Ditt FARIO-EMBLEM med posten från oss.

VERLAG J. SCHÜCK PUBLISHERS · AVD. FLYFISHING INTERNATIONAL
RAINDORFER WEG 8 · D-8500 NÜRNBERG · VÄSTTYSKLAND

I sommar öppnas Nordens första FLUGFISKEUNIVERSITET!

För Dig som vill utveckla Ditt flugfiske – en veckas intensiv instruktion i modernt, avancerat flugfiske i övre Glomma i Norge, ett av Nordens bästa torrflugevatten. Dina lärare blir Lennart Bergqvist, Kenneth Boström, Dick Riberg och Bengt Öste. Kursen omfattar

KASTEKNIK: överhandskast, backkast, forehandkast, roll- och switckast, mendning, reach cast, fallskärmskast, kurvkast, smal och vid linbåge, utnyttjande av vindförhållande.

PRESENTATION: torrfluga i ström, torrfluga i stilla vatten, dagslädenymfer i ström, nattsländor i ström och stilla vatten, nattsländepuppor i ström och stilla vatten, streamer- och midgefiske.

RÖRELSEMÖNSTER: dagslädenymfer – krypande, grävande, krålände, simmande – flicksländor, baggar, märlor, bäcksländor, nattsländepuppor, nattsländelarver, hummaskar.

ENTOMOLOGI: dagsländor, nattsländor, bäcksländor, vattenlevande insekter, flick- och trollsländor, myror, gråhoppor, sävsländor, myggor. Fångstredskap, insektsfoto, bevarande, insektsfångst och artbestämning.

FLUGBINDNING: Insekterna och deras imitationer, traditionell bindteknik, modern bindteknik, specialknep, materialval, verktyg.

VADNING: vadarstövlar, vadarbyxor, vadning i stilla vatten, strömvadning, vadarstavar, praktisk vadning, olycksförebyggande.

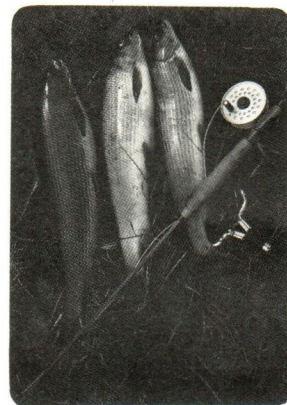
FISKESTRATEGI: läsa vatten, teori och praktik, flugans placering i förhållande till fisken.

REDSKAPEN: Spön och spömaterial, rullar, linor, backing, tafsar, knutar, flugaskar, hävar, klädsel, västar, övriga tillbehör.

SPOBYGGNAD: Splitcane från stock, montering, handtag, rullfästen, holkar, lackning, impregnering, spövärd.

VATTENVÄRD OCH EKOLOGI: hur man tar vattenprover m.m.

VIDEOFILMER: brittiskt kalkströmsfiske, havsöringsfiske, regnbågsfiske i strömvatten.

Första kursen: fr.o.m. 4 juli t.o.m. 10 juli 1982. Pris 890 sv.kr, tillkommer inkvartering i hytte c:a 20 kr per person och dygn, självhushåll. Anmälan senast 30 april till Lennart Bergqvist, Brunnsvägen 7, 671 00 Arvika, tel. 0570-154 79, som också ger närmare information.

BEGRENSAT ANTAL DELTAGARE – ANMÄL ER SNARAST!

NYHETER

Wing-it: Det nya materialet, som är finare och hållbarare än Microweb. Wing-it har mycket tätare struktur än Microweb. Det är lätt att färga med en spritpenna. Räcker till c:a 200 vingar. **Ett måste för alla midge-fiskare.** Pris 23:–

Flex coat är en annan nyhet, för spöbyggare. Somliga skryter "jag har lackat lindningarna på mitt hemmabyggda spö sju gånger...". Men varför inte göra som proffsen gör. Lacks en gång, men med bättre resultat än sju gånger med den gamle metoden. Flex coat är ett tvåkomponentlack, "hemliga" tips medföljer i svensk bruksanvisning. Räcker till c:a 20 nio fots spön. Pris 64:–

Poly-X-wing är ett specialmaterial för spinner-vingar, men det mest värdefulla användningsområdet är för puppor. Materialet har förmågan att "suga i sig" luft – luftbubblorna ger puppan ett naturligt utseende. Vad kan du mer begära? Pris 28:–

Speed cast lär utföra underverk – det både skonar linan (mest vid dubbeldrag) och ger längre kast p.g.a. minskad friktion mellan ringar och lina.

NYHETER

Midge klingor:
7'6"-lina 3–6; 677:–
8'-lina 3–6; 696:–
8'8"-lina 3–6; 766:–

Trout klingor:
8'6"-lina 4–8; 740:–
9'-lina 5–8; 768:–
9'6"-lina 4–8; 783:–

Lax klingor:
10'6"-lina 8–11; 1411:–
13'-lina 8–11; 2109:–
16'-lina 10–15; 3567:–

Detta är en del av de 46 olika klingor som CDC i USA tillverkar för Royal Coachman. Klingorna är en blandning av grafit och boron. Det finns ett flertal tre- och fyrdelade klingor.

Färdiga spön kan ni beställa, efter individuella önskemål. Glöm inte att Royal Coachman har sålt de här klingorna sedan 1978, och var först i Skandinavien med dem.

Utförsäljning av alla klingor av samma fabrikat som är enbart i grafit (utan boron), till mycket förmånliga priser. Ex.: 10'6", lina 4–9, med två olika toppar, 685:–

Winston Glass och Grafit spön kommer i begränsat antal. Priser är 1.050:– resp. 1800:–.

NYHETER

Det har länge retat mig att jag inte kunnat visa mina kunder något splitcane-spö från England. Men nu har jag, äntligen, hittat en spöbyggare från Glasgow. Han bygger sina spön med "swelled butt". Pris på begäran. Det har också retat mig, att trots att det i Sverige finns så många fina splitcane-spöbyggare, så har jag inte kunnat få deras spön till min butik. Men även det problemet är nu ur världen. Pris efter telefonöverenskommelse. Jag kan garantera att de bästa amerikanska spöna inte kommer ens i närheten av dessa svenska, vad gäller byggets kvalitet. En oskriven lag säger att ett fint hantverk **aldrig** förlorar sitt värde. Vad kostar idag ett Garrisson, Payne, Gillum och andra bevis på fint hantverk? Det är möjligt att morgondagens robotar också kommer att kunna bygga spön. Men då blir **alla lika** som kinesiska kläder...

För att tillfredsställa alla dem som så gärna velat köpa mitt Greenhart-spö, har jag tillkämpat mig ensamrätt i Sverige för "de gamla" fiskeredskap, **Greenhart-spön** som i dag tillverkas av en enda firma i världen. Än så länge... Pris c:a 1.600:–, med två toppar.

NYHETER

Jag har ingen katalog. Har Du flera kataloger hemma från olika firmor, jämför de och Du kommer fram till sanningen; alla har mer eller mindre samma innehåll. Sätt Dig vid bordet och skriv (läsbart) några rader om vad Du söker eller vad Du saknar. Jag skall hjälpa Dig. Glöm inte att kataloger får ingen gratis, att någon måste betala för dem. Gissa två gånger...? En logisk tänkande människa vet, att ju lägre kostnader, desto lägre priser.

Jag renoverar och reparerar både rullar och spön **av alla slag**. Även om de kommer till mig i två bitar, får Du tillbaka ett helt spö.

Närmare information får Du på **Kungsholmsgatan 12**, 112 27 Stockholm. **08-52 22 22** Affären ligger 7 min. från T-centralen. Du kan provkasta spön utanför affären, där finns både lax och havslaxöring.

Nr 1 mars 1982

Årgång 4

Redaktör:
Bengt Öste

Ansvarig utgivare:
Nore Sundin

Redaktionskommitté:
Kenneth Boström
Preben Torp Jacobsen
Gunnar Johnson
Jerry Pettersson
Nore Sundin
Bengt Öste

Redaktionsråd: Carl Adlercreutz;
Tommy Bengtsson; Jan Forssander;
Nils Färnström; Svend Saabye;
Rolf Smedman; Sten Ulnits.

REDAKTION: Bengt Öste, Nytorpsvägen 27, 135 68 Tyresö, tel. 08/770 04 57.

ANNONSER: Sven W. Lindgren, Hammarv. 7, 831 61 Östersund. Tel: kvällar o. helger = 063/10 63 98, arbete = 063/10 83 00.

PRENUMERATIONER (även utblivna tidningar, lösnummer etc): Bertil Ekholm Erb, Markgatan 11, S-294 00 Sölvesborg, tel. 0456/107 09.

Prenumerationspris: Från 1982: Helår 110 svenska kronor. I Danmark, Norge och Finland motsvarande priser omräknat efter gällande valutakurser vid prenumerationstillfället.

GLÖM EJ ADRESSÄNDRA NÄR DU FLYTTAR.

Vid all korrespondens med tidningen rörande prenumerationer, adressändringar etc uppge alltid prenumerantnummer!

Redaktionen tar gärna emot artiklar, reportage och bilder från läsarna. För ej beställd material ansvaras icke.

Eftertryck eller annat mångfaldigande av innehållet i denna tidning, helt eller delvis, är ej tillåtet enligt lagen om upphovsmannarätt.

Flugfiske i Norden utges av Förlagsaktiebolaget Flugfiske i Norden, Box 11062, 250 11 Helsingborg. Tidningen utkommer med sex nr om året, fördelade på tre nr på våren och tre nr på hösten/förvintern.

Tryckt 1982 hos Abetryck, Helsingborg.

ISSN 0349-3849.

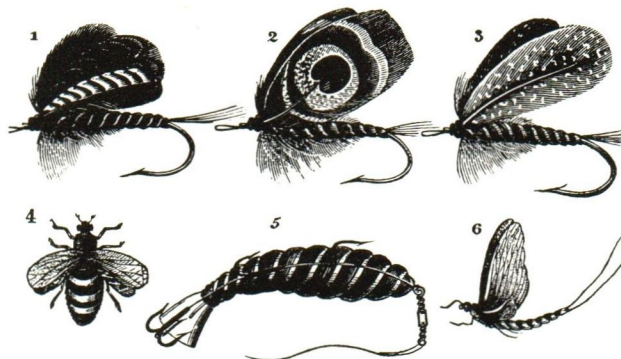
Nummer 2 av Flugfiske i Norden 1982 beräknas utkomma kring april/maj.

Tankar på strandkanten

Under den här vinjetten kan kända och okända gästkrönikörer medarbeta. Små filosofiska funderingar, arga åthutningar, tankar och reflexioner kring det där med flugfiske – allt är välkommet. Skriv högst 1,5 A4-papper och skicka in till redaktionen.

Införda gästkrönikor belönas med ett signerat konsttryck av Gunnar Johnson.

TRYCKT OCH OTRYCKT

*J*ag ångrar vissa saker jag skrivit men beklagar också att vissa inte blivit tryckta på rätt plats!

Alldeles speciellt beklagar jag att "Flugfiskaren" inte kom ut. Det var en tidskrift om flugfiske som halvfärdig strandade på det ekonomiska grundet.

Men så kom då utmärkta "Flugfiske i Norden" (varför inte bara Flugfiske, då den även går utanför Norden i ämnesval – Strandfunderarens anm.)

Nåväl, vi var en liten grupp entusiaster som jobbade för att Flugfiskaren skulle komma ut, Lars Åke Skarp, Rolf Smedman, Wilhelm Utter, Reidar Winerö och undertecknad. Tryckare skulle vara Pettersson i Falun, men han svek i sista minuten då han blev rädd att förlora pengar.

Jag minns hur jag febrilt jobbade med klistring för ombrytning på Stora hotellet i Tidaholm, som inte är så stort men ändå har hiss och där den numera till oigenkännlighet nedslitna Tidan rinner förbi fönstren. Där var en gång ett underbart öringsfiske med bara vildfisk. Både inom stan och utanför.

*D*et jobbet i hotellrummet var alltså bortkastad möda. Men som plåster på såret fick jag vid det besöket en vacker öring på torrfluga i en del av ån som disponerades av en sågverksägare och där fiske annars var förbjudet.

När jag nu funderar på fel sida om de sjuttio är det med högst blandade känslor. Mycket som jag skrivit skulle aldrig ha tryckts – just nu tänker jag på en serie av små "idiotartiklar" om sportfiske, som jag för många år sedan skrev i tidskriften Lektör, där redaktören sedan kom på bättre tankar och skippade allt om fiske och i stället började med hårdporr.

Och när jag tittar i en del – obs inte alla – gamla nummer av Sportfiskaren skäms jag både för innehåll och layout. Men så finns det en del som jag även nu tycker är bra och dit hör givetvis min gamle vän och läromästare jägarmästare Bengt Bellanders stycken-synd att inte han kom med en bok om flugfiske. Men det fanns i gamla Sportfiskaren många andra förnämliga bidrag, dit hörde t.ex. norrmannen Thorvald Solbergs charmanta epistel om laxfiske i en norsk älva – det bästa i den stilen jag läst.

*N*u kommer den förhoppningsvis med i en antologi om flugfiske som jag anförtrött Norstedt och söners förlag att trycka. Det är nu en annorlunda modell av fiskebok som enligt förlaget skall komma ut våren 1982. Ena halvan består av engelskt flugfisketekniskt, bl.a. av Halford och Skues, samt den för de flesta flugfiskare okända John Waller-Hills, vars bok "A Summer on the Test" innehåller många intressanta erfarenheter och tips för torrflugfiske. Den andra halvan är om flugfiske i Norden, fiskeberättelser och fisketekniskt. Mycket av det engelska har fisketekniskt sett stor giltighet även i våra vatten och förtjänar därför mer än väl att bli tryckt på svenska.

Lits Färnström

BLACK HABIT

Ny spöserie i kolfiber från Kingfisher...

7 nya fullträffar med s.k. "Progressive Compound taper" – en aktionstyp där kraften i klingan ökar med belastningen. Därigenom ökas också kastlängd, krokningförmåga och precision.

Varje spö har sitt speciella namn snyggt ingraverat i rullfästets bakkant.

Black Midge	Längd 7'6"	AFTM 4
Black Ant	" 8'	" 5
Black Spider	" 8,5'	" 6
Black Palmer	" 9'	" 7
Black Demon	" 9,5'	" 8
Black Pennell	" 10'	" 6
Black Ghost	" 10'	" 8

Säkert finner du ett eller flera spön som passar just dig och ditt fiske.

Besök din handlare. Förvissa dig - och låt priset bli den verkligt angenäma överraskningen.

RYOBI 255 MG

Jokern i leken...

Ny, lätt flugrulle från Ryobi som matchar lätta spön och linor upp till AFTM 6 och ca 50 yards backing. Rullen har utanpåliggande magnesiumspole och en driftsäker, steglös broms. Vikten är endast 70 gram.

Välkommen i leken.

SPORTAG
Malmö